

16/5/2013

GEMIVA-
SVG
GROEP

ALCOHOLMISBRUIK ONDER LICHT VERSTANDELIJK GEHANDICAPTEN

DE HAAGSE
HOGESCHOOL

Auteur:	Simone Bons
Studentnummer:	20060238
School:	De Haagse Hogeschool
Klas:	SPH-du 4A
Begeleidster:	Els Pereira
Beoordelaar:	Jakop Rigter
Opdrachtgever:	Christa van Vessem
Instelling:	Gemiva-SVG Groep

Samenvatting

De Gemiva-SVG Groep is een instelling voor mensen met een beperking, verstandelijk en lichamelijk. De woonlocatie Hooghe Dijk, locatie Reigerlaan is een woonvorm voor mensen met een licht verstandelijke beperking. Binnen deze woonvorm zijn er cliënten die alcohol misbruiken. De begeleiders van de Reigerlaan hebben aan gegeven dat ze niet goed weten hoe ze de cliënten die alcohol misbruiken kunnen begeleiden. Daarom hebben ze mij gevraagd om hier onderzoek naar te doen.

De hoofdvraag luidt:

Hoe kunnen de begeleiders van de Reigerlaan de begeleiding aan cliënten die alcohol misbruiken vormgeven?

Het doel van dit onderzoek is om aanbevelingen te doen met betrekking tot de verbetering van de begeleiding ten aanzien van het alcohol misbruik door cliënten.

Om dit te kunnen beantwoorden wilde ik erachter komen hoe er nu in begeleid wordt en wat daarvan de effecten zijn. Daarna wilde ik de aanpak van de begeleiders van de Reigerlaan vergelijken met die van begeleiders die hiervoor een training hebben gevolgd. Zodat ik aan de hand daarvan kan zien wat er bij de begeleiding van de Reigerlaan mist en waarop er dus nog verbetering kan komen.

Voor het verzamelen van de gegevens zijn de rapportages van de Reigerlaan over de betreffende cliënten van 2012 tot en met 15 maart 2013 geanalyseerd op het handelen van de begeleider.

Om de effecten van het handelen te onderzoeken zijn de rapportages geanalyseerd op wat reactie van de cliënt was op het handelen van de begeleiders, daarnaast zijn de persoonlijk begeleiders van de betreffende cliënten geïnterviewd naar hun mening over de huidige begeleiding en wat naar hun mening werkt.

Om erachter te komen wat de werkwijze is van begeleiders die een training hebben gevolgd gericht op alcoholgebruik onder verstandelijk gehandicapten is Marion Kiewik geïnterviewd, mede ontwikkelaar van de training *verslaving en lvb*.

De onderzoeksgegevens zijn met elkaar vergeleken om zo te kunnen benoemen wat de overeenkomsten en de verschillen zijn tussen de verschillende werkwijzen.

Bepaalde handelingen van de begeleiders van de Reigerlaan hebben op dit moment een positief effect op de cliënten. Daarnaast zijn er ook handelingen die niet het gewenste effect hebben op de cliënten. Oplossingsgericht werken en motiverende gespreksvoering waar tijdens de training op ingegaan wordt zijn bewezen effectieve methoden om te gebruiken in de begeleiding van cliënten die alcohol misbruiken.

Daarom raadt ik aan om een cursus te volgen in deze methoden waarbij ook wordt ingegaan op middelenkennis zodat de begeleiders weten welke middelen welke signalen afgeven zodat ze ook het gebruik van andere genotsmiddelen in de toekomst vroegtijdig kunnen signaleren en preventief kunnen handelen.

Inhoud

Hoofdstuk 1 Inleiding	4
Hoofdstuk 2 Probleemanalyse	5
2.1 Context	5
2.2. Aanleiding.....	5
2.3 Probleemformulering	6
2.4 kernbegrippen	7
Hoofdstuk 3 Literatuurstudie	8
3.1 Vragen aan de literatuur	8
3.2 Wat zijn de risico's?	8
3.3 Wat zijn de cijfers?	9
3.4 Wat zijn de redenen/oorzaken?	10
3.5 Waaruit bestaat het aanbod?.....	11
3.6 Conclusie literatuurstudie	11
Hoofdstuk 4 Onderzoeksopzet	13
4.1 Hoofdvraag	13
4.2 Doelstelling.....	13
4.3 Deelvragen.....	13
4.4 Betrouwbaarheid.....	14
4.5 Geldigheid.....	14
4.6 Uitvoering.....	15
Hoofdstuk 5 Analyse en Resultaten.....	16
5.1 Casus beschrijving	16
5.2 Deelvraag 1: Hoe zijn de begeleiders het afgelopen jaar omgegaan met alcoholmisbruik door cliënten?.....	16
5.3 Deelvraag 2: Wat is in het afgelopen jaar het effect geweest van het handelen van de begeleiders van de Reigerlaan gericht op cliënten die alcohol misbruiken?.....	21
5.4 Deelvraag 3: Hoe gaan begeleiders die de trainingen hebben gevolgd om met alcoholmisbruik onder hun cliënten?	30

5.5 Deelvraag 4: Welke overeenkomsten en verschillen zijn er in de begeleiding naar cliënten toe die alcohol gebruiken tussen de begeleiders van de Reigerlaan en begeleiders die de training hebben gevolgd?	36
Hoofdstuk 6 Conclusie	39
6.1 Beantwoording deelvragen	39
6.2 Beantwoording hoofdvraag.....	40
Hoofdstuk 7 Aanbevelingen	41
Hoofdstuk 8 Discussie.....	43
Hoofdstuk 9 Literatuurlijst.....	44
Hoofdstuk 10 Bijlagen.....	47
Bijlage 1. Interviewvragen voor de gedragsdeskundige.....	47
Bijlage 2. Interview vragen voor de persoonlijk begeleiders van de cliënten Dimitri en Sjors.	48
Bijlage 3. Signaleringsplan Sjors	50
Bijlage 4. Stadia van gedragsverandering van Prochaska en DiClemente.....	51
Bijlage 5. Interventie spectrum van Haggerty	52
Bijlage 6. Rapportages Dimitri	53
Bijlage 7. Rapportages Sjors	71
Bijlage 8. Interview met de PB-er van Dimitri	85
Bijlage 9. Interview met de pb-er van Sjors	92
Bijlage 10. Interview met Marion Kiewik	102

Hoofdstuk 1 Inleiding

In opdracht van de Gemiva-SVG Groep, woonlocatie Hooghe Dijck, Reigerlaan doe ik onderzoek naar de vraag op wat voor manier de begeleiders de begeleiding aan cliënten die alcohol gebruiken vorm kunnen geven.

De Gemiva-SVG groep is een zorginstelling voor verstandelijk en lichamelijk gehandicapten, haar locaties liggen verspreid door Nederland. De visie is dat mensen met een handicap erbij horen in de samenleving, dat ze kansen horen te krijgen, zelf keuzes horen te maken, dat ze talenten hebben en dat ze een mens zijn onder de mensen inclusief de sociale contacten die daarbij horen.

De Hooghe Dijck, Reigerlaan is een woonvoorziening met vierentwintiguurs zorg voor mensen met een licht verstandelijke beperking. De jongste is vierentwintig jaar en de oudste is zestig. Er wonen vijftien cliënten bij de Reigerlaan. Over het algemeen is er geen diagnose gesteld bij de cliënten, er is dus geen ziektebeeld bekend.

Tijdens een vergadering met heel het team en het locatiehoofd heb ik aan iedereen gevraagd wat zij als probleem ervaren in de praktijk en aan welk probleem ze graag zouden willen dat ik aandacht aan zou besteden in mijn bachelorproef. Zij gaven toen aan dat alcoholmisbruik door bewoners van de Reigerlaan al een aantal jaren een probleem vormt voor ze. De begeleiders van de Reigerlaan hebben hierom gevraagd omdat ze zelf niet goed weten hoe ze de cliënten kunnen begeleiden bij het gebruik van alcohol. Het gaat regelmatig mis wanneer cliënten van de Reigerlaan drinken, dit is maandelijks, de begeleiders van de Reigerlaan willen de alcohol niet verbieden maar willen op een andere manier een oplossing vinden.

Ik vond dit zelf een interessant onderwerp om te onderzoeken omdat er een uitdaging in ligt. Die uitdaging is dat wij als begeleiders het soms zelf al moeilijk vinden om iets te laten, zoals snoepen of roken en daarom is het naar mijn idee des te meer een uitdaging om daarin de cliënten te begeleiden.

Het doel van dit onderzoek is om aanbevelingen te kunnen doen ten aanzien van de begeleiding aan cliënten van de Reigerlaan die alcoholmisbruiken.

Tijdens de literatuurstudie ben ik twee trainingen tegengekomen die inspelen op de behoeftes van de begeleiders van de Reigerlaan, namelijk de training *verslaving en verstandelijke handicap* en de training *motiverende gespreksvoering en lvb*. Hierdoor heb ik besloten om deze trainingen te onderzoeken als eventueel bruikbare methodes voor de locatie Reigerlaan.

De hoofdvraag is: Hoe kunnen begeleiders van de Reigerlaan de begeleiding aan cliënten die alcoholmisbruiken vormgeven?

De deelvragen hierbij zijn:

- Hoe zijn de begeleiders het afgelopen jaar omgegaan met alcoholmisbruik door cliënten?
- Wat is het afgelopen jaar het effect geweest van het handelen van de begeleiders van de Reigerlaan gericht op cliënten die alcohol misbruiken?
- Hoe gaan begeleiders die de trainingen hebben gevolgd om met alcoholmisbruik door hun cliënten?
- Welke overeenkomsten en verschillen zijn er in de begeleiding naar cliënten toe die alcohol misbruiken tussen de begeleiders van de Reigerlaan en begeleiders die de trainingen hebben gevolgd?

Hoofdstuk 2 Probleemanalyse

2.1 Context

Alle cliënten van de Reigerlaan hebben dagbesteding, sommigen werken binnen onze stichting anderen werken begeleid bij een extern bedrijf. De begeleidingsbehoefte en de hulpvragen van de cliënten verschillen, de een is wat zelfstandiger en kan alleen boodschappen doen, de ander niet. In principe is de hulpvraag van elke cliënt; help mij zo goed mogelijk te functioneren binnen de samenleving, dit is tevens ook de doelstelling van de Reigerlaan.

Iedere cliënt heeft een eigen appartement. Deze appartementen zijn opgedeeld in vier units. Bij elke unit horen vier appartementen met daarin een gezamenlijke keuken en een eetkamer.

Ons team bestaat uit acht medewerkers, waarvan twee mannen en de rest vrouwen. Er zijn zes persoonlijk begeleiders (pb-ers), één begeleider en één leerling. Op de leerling na werken ze al minimaal achttien jaar met elkaar samen, sommigen zelfs al vijfentwintig jaar. Er zijn geen vaste methodes waarmee op de Reigerlaan gewerkt wordt.

Het team kent elkaar door en door, ze weten wat ze aan elkaar hebben en wat ze van elkaar moeten en kunnen verwachten. Het locatiehoofd staat dicht bij het team, zij is locatiehoofd van de vier locaties die onder de Hooghe Dijk vallen. Ze is bij elke vergadering aanwezig en de medewerkers kunnen altijd aanspraak op haar maken, ook in het weekend. Daarnaast is er een gedragsdeskundige, ook hij is gedragsdeskundige voor alle vier de locaties van de Hooghe Dijk, de begeleiders van de Hooghe Dijk kunnen op hem om adviezen vragen wanneer ze zelf vastlopen met bepaald gedrag van cliënten.

2.2. Aanleiding

Op deze woonvoorziening hebben de begeleiders problemen ervaren met alcoholgebruik door cliënten. Het komt voor dat de cliënten die alcohol nuttigen teveel alcohol gebruiken waardoor hun gedrag anders is dan normaal, hierbij moet je denken aan minder geremd gedrag, praten met dubbele tong, slechtere motoriek en af en toe agressie wat normaliter niet het geval is. Op dit moment zijn er zes cliënten die alcohol drinken waarvan het bij twee van die cliënten herhaaldelijk tot problemen leidt. Problemen kunnen zijn: agressie, waardoor andere cliënten bang worden maar ook sociale angsten, zoals een cliënt die niet meer naar zijn werk durft omdat hij zich naar eigen zeggen misdragen heeft na alcohol gebruik.

Wat de begeleiders merken is dat er verschillende redenen zijn voor onze cliënten om alcohol te drinken. Zo is er een cliënt die teveel alcohol drinkt wanneer hij stress ervaart, bijvoorbeeld door een ruzie met zijn vriendin of zijn nieuwe telefoon die hij kwijt is. Daarnaast is een reden om te drinken omdat dat hoort in het weekend, zoals de cliënt dat naar de begeleiders toe verwoord. Maar ook sociale druk speelt een rol, “anderen drinken toch ook dus waarom ik niet”, “iedereen drinkt op dat feestje dus ik ook”!

Nog niet zolang geleden zijn er nieuwe huisregels opgezet voor onze locatie, de andere waren verouderd. Deze huisregels zijn gemaakt voor de Hooghe Dijk en niet specifiek voor de locatie Reigerlaan, ze zijn gemaakt door het locatiehoofd. In principe bestonden ze al, ze zijn alleen bijgewerkt naar het heden. Één van deze huisregels is dat dronkenschap niet is toegestaan op de locatie. Dit is een regel die moeilijk gehanteerd kan worden door de bewoners en de begeleiders van de Reigerlaan.

Momenteel is de Gemiva-SVG groep bezig met het project maatregelen op maat. Hiervoor moeten alle begeleiders alle vrijheidsbeperkende maatregelen die ze opleggen aan de cliënten onder de loep nemen en wanneer het mogelijk is niet meer toepassen. Ook weghalen van de alcohol van het appartement van de cliënt op het moment dat een cliënt teveel gedronken heeft is een vrijheidsbeperkende maatregel die de begeleiders van de Reigerlaan niet willen toepassen. Op dit moment komt dat wel voor, dit komt door onmacht en omdat er op dit moment geen kennis is om er op een andere manier mee om te gaan.

Binnen de Gemiva-SVG groep is er een beleid met betrekking tot middelen gebruik. Hierin staat dat een cliënt zelf beslist of hij alcohol drinkt en dat de begeleiders ondersteuning moeten bieden bij het maken van een verantwoorde keuze, dit wordt dan ook opgenomen in het ondersteuningsplan van de cliënt. De begeleiders van de Reigerlaan hebben hiervoor niet voldoende kennis en kunnen dus de cliënten hierin niet goed ondersteunen. Het beleid is erop gericht om misbruik en verslaving te voorkomen.

2.3 Probleemformulering

Er is een signaleringsplan gemaakt voor één van de cliënten die regelmatig drinkt en daarbij problemen veroorzaakt. Hierin zijn bepaalde handelingen van de cliënten opgenomen die een voorbode kunnen zijn van overmatig alcohol gebruik. Wanneer de begeleiders bijvoorbeeld van te voren merken dat Sjors onrustig is en heeft gezegd dat hij lekker wil gaan drinken van het weekend houden zij hem extra in de gaten, ze zorgen ervoor dat ze bij hem in de buurt zijn door op de unit waar hij woont aanwezig te zijn. Het is in het verleden gebeurd dat ze op deze manier voorkwamen dat hij teveel alcohol gebruikt, maar soms lukte dat ook niet. Dit ligt mede aan de mate waarin de begeleiders op de unit aanwezig kunnen zijn en in hoeverre de cliënt nog naar ze wil luisteren. Het kan ook zo zijn dat ze geen voortekenen kunnen onderscheiden en dat het gebeurt zonder dat zij daar weet van hebben. Zo is het keer gebeurt dat een cliënt bijvoorbeeld binnen 1,5 uur dronken is geworden. Hij was totaal niet meer aanspreekbaar en heeft ook nog een last van diabetes waardoor het teveel gebruiken van alcohol kan leiden tot een hypo (het suiker level in het bloed is dan te laag en hierdoor kan hij in coma raken).

De begeleiders van de Reigerlaan lopen al meerde jaren aan tegen het feit dat hun cliënten alcohol gebruiken en dat daarbij problemen ontstaan. Ze weten niet hoe ze ervoor kunnen zorgen dat de problemen die ontstaan bij het gebruiken van alcohol beperkt blijven. In de situatie zoals deze nu is komt het er vaak op neer dat de cliënten al teveel gedronken hebben wanneer de begeleiders ingrijpen en dan is het resultaat dat de begeleiding de alcohol wegneemt van de cliënt en de cliënt dingen moet verbieden. Zoals nog weggaan of bezoek krijgen. Op dit moment is er onder het personeel niet voldoende kennis over hoe licht verstandelijk gehandicapten begeleid kunnen worden rondom het gebruiken van alcohol op een manier die ervoor zorgt dat de problemen die erbij kunnen ontstaan beperkt blijven.

De begeleiders willen graag de cliënten op een adequate manier begeleiden in het drinken van alcohol om te voorkomen dat er problemen uit voortkomen, zonder dat ze dingen hoeven te verbieden en dus de vrijheden van de cliënten inperken. Maar op dit moment hebben ze daar onvoldoende kennis voor en weten ze niet hoe ze dat moeten doen.

Dit is een probleem, niet alleen voor de begeleiding maar ook voor de cliënten zelf. Ten eerste ervaren de nabij wonende cliënten overlast van de betreffende cliënten wanneer zij teveel alcohol genuttigd hebben doordat ze dan over het algemeen hun muziek harder zetten en zeker wanneer ze agressief worden door de alcohol. Ze slaan dan op deuren en gooien met spullen die in de algemene ruimte staan. De omwonende cliënten ervaren hierdoor angst.

Ook ervaren de cliënten zelf er overlast van wanneer ze zich misdragen hebben. Zo heeft één van de cliënten een goede baan bij een bedrijf dat onderdelen maakt voor schepen. Hij werkt hier begeleid. Hij heeft een keer een bedrijfsfeestje gehad waar hij teveel alcohol opheeft en zich naar eigen zeggen daardoor misdragen heeft. De volgende dag durfde hij niet meer naar het werk omdat hij zich schaamde voor zijn gedrag.

Het schaarse buitenlandse onderzoek laat zien dat hoewel lvg-ers in het algemeen minder genotmiddelen lijken te gebruiken dan niet verstandelijk gehandicapten, er wel veel sneller problemen optreden met misbruik. Een verklaring hiervoor is dat lvg-ers minder vaardigheden hebben om misbruik te voorkomen (Steenhuis & van der Poel 2009).

De gevolgen van middelenmisbruik bij verstandelijk beperkten kunnen groot zijn. Zo is er op korte termijn vaker sprake van fysieke en verbale agressie, stemmingswisselingen, exploitatie door anderen, delinquent gedrag, suïcidale gedachten en beledigend gedrag. Op lange termijn heeft het middelengebruik een negatief effect op de relaties van de cliënt en de dagelijkse routine van de cliënt (Dijkstra & Bransen 2010).

2.4 kernbegrippen

- Alcoholmisbruik

Volgens de DSM 4 is er bij alcohol misbruik sprake van onaangepast gebruik van alcohol waardoor er herhaaldelijk problemen ontstaan op bepaalde levensgebieden, dit kan werk, school of thuis zijn.

Maar ook problemen met politie en/of justitie. En wanneer er voortdurend problemen op sociaal of relationeel gebied ontstaan. Hierbij is er geen sprake van afhankelijkheid en er hoeft ook nog geen lichamelijke of psychische schade te zijn.

Het alcoholgebruik wordt van de cliënten wordt beschreven als misbruik omdat dit geldt voor de twee cliënten van de Reigerlaan waarbij de problemen ontstaan wanneer zij alcohol drinken. Het is een uitzondering als ze alcohol drinken en er geen problemen ontstaan.

Rigter (2010) geeft aan dat de makkelijkste omschrijving van misbruik is dat de gebruiker de controle heeft verloren over het gebruik. Wanneer de cliënten van de Reigerlaan alcohol nuttigen verliezen zij in die zin de controle erover dat ze niet uit zichzelf kunnen stoppen met drinken, hiervan is sprake bij de twee cliënten die in dit onderzoek worden betrokken.

- Licht verstandelijke handicap

De term licht verstandelijke gehandicapt (de lvg-er) zal in dit verslag gehanteerd worden. Hierbij wordt er uit gegaan van een IQ tussen de 50 en de 70 volgens de DSM-IV-TR. Dit IG gaat gepaard met beperkingen in het sociale aanpassingsvermogen van de cliënten (Zoon 2012).

Hoofdstuk 3 Literatuurstudie

3.1 Vragen aan de literatuur

De vraag aan de literatuur is: wat is er op dit moment bekend over het gebruik/misbruik van alcohol onder licht verstandelijk gehandicapten. Dit is onderverdeeld in vier deelvragen:

- Wat zijn de risico's van het gebruiken van alcohol voor licht verstandelijk gehandicapten?
Deze vraag heb ik gesteld om de relevantie aan te kunnen tonen.
- Wat zijn de cijfers?
Ook deze vraag heb ik gesteld om de relevantie te kunnen aantonen en om te ontdekken hoe groot deze groep binnen Nederland is en wat het eventuele verloop ervan is door de jaren heen.
- Wat zijn de redenen/ oorzaken voor licht verstandelijk gehandicapten om alcohol te gebruiken?
Deze vraag heb ik gesteld omdat het van belang is om de oorzaken en de redenen van het gebruiken van alcohol door licht verstandelijk gehandicapten te weten wanneer je hen daar op een goede manier in wil begeleiden.

Daarnaast is het belangrijk om te weten wat er zoal bestaat aan methodes en interventies om problemen met betrekking tot alcohol aan te pakken onder licht verstandelijk gehandicapten.

Het zoeken is begonnen bij de HBO-kennisbank. Hier is er gezocht naar eerder verschenen bachelorproeven/ scripties die ongeveer hetzelfde onderwerp hebben en bij die scripties is er gekeken naar de bronnen die daarvoor gebruikt zijn en die bruikbaar zouden kunnen zijn. Bij de publicaties die ik zo heb gevonden zaten ook weer bruikbare bronnen voor mij bij en zo ben ik verder gegaan.

In het begin ging het moeilijk met zoeken doordat de verkeerde zoektermen werden gebruikt. Er werd gezocht op alcohol en lichte verstandelijke beperking of handicap. Later bleek dat de zoekterm middelengebruik of -misbruik beter gehanteerd kon worden, daar is meer over te vinden en ook daarin komt het gebruik van alcohol aan bod.

Er zijn vooral veel onderzoeken te vinden die binnen Nederland uitgevoerd zijn, dit waren met name verkennende onderzoeken over de prevalentie van middelen gebruik, -misbruik en of -verslaving, waaronder alcohol, onder lvg-ers.

3.2 Wat zijn de risico's?

Er zijn heel wat risico's die verbonden zijn met het gebruiken en dan met name misbruiken van alcohol. Het Trimbos(www.trimbos.nl) geeft aan dat het voor mannen beter is om niet meer dan 2 glazen alcohol per dag te drinken en voor vrouwen niet meer dan 1 glas. Wanneer je meer drinkt heb je meer kans op nadelige effecten van alcohol.

Over het algemeen zijn er heel wat risico's verbonden met het teveel drinken van alcohol, zowel lichamelijk als geestelijk. Op lichamelijk vlak varieert dat van praten met dubbele tong, kans op braken tot en met hartziekten. De ernst van de risico's heeft ook te maken met de hoeveelheid en het aantal jaren dat iemand drinkt. Op geestelijk vlak kan het op korte termijn onder andere leiden tot zelfoverschatting, oplopende emoties en een minder goede werking van het geheugen. Op langere termijn kan het depressie teweeg brengen, angststoornissen en beperkingen in het functioneren, bijvoorbeeld op sociaal vlak of beroepsmatig. Daarnaast leidt alcoholgebruik vrij snel tot gewinning en lichamelijke en geestelijke afhankelijkheid. Dit houdt in dat de gebruikers steeds meer alcohol nodig hebben om het zelfde effect te ervaren en dat ze zich niet meer prettig voelen zonder alcohol (Trimbos 2012).

Het Trimbos-instituut geeft ook aan dat de risico's groter zijn voor mensen met een lichte verstandelijke handicap. Dit heb ik ook bij andere onderzoeken te vinden:

Steenhuis & van der Poel (2009) hebben een onderzoek gedaan naar alcohol- en drugsgebruik onder LVG jongeren. Zij geven aan dat er onder verstandelijk gehandicapten veel sneller problemen optreden met misbruik. Een verklaring hiervoor is dat licht verstandelijk gehandicapten minder vaardigheden hebben om misbruik te voorkomen. Ook geven zij aan dat de gevolgen van middelengebruik zich eerder en sterker manifesteren, terwijl er tegelijkertijd pas in een later stadium om hulp gevraagd wordt.

De aan werk en criminaliteit gerelateerde gevolgen zijn gelijk of soms hoger dan bij normaal begaafde volwassenen die alcohol of drugs gebruiken (Dijkstra & Bransen 2010).

Dijkstra en Bransen hebben in 2010 een verkennend onderzoek gedaan naar het gebruik van middelen bij volwassenen met een lichte verstandelijke handicap. Hier kwam onder meer uit dat de gevolgen van alcohol- en drugsgebruik groot zijn. Het gebruiken van middelen waaronder alcohol heeft negatieve invloeden op allerlei aspecten; zo kunnen lvg-ers er agressief van worden, op sociaal gebied kan het zijn dat ze minder goed kunnen functioneren en ze hebben een grotere kans op seksueel en financieel misbruik.

In hun onderzoek hebben ze sleutelfiguren ondervraagd die werkzaam zijn binnen een lvg- instelling. Deze sleutelfiguren hadden bij elkaar zicht op zo'n 18.500 volwassenen met lvg. De gevolgen die zij ervaren van het middelengebruik zijn;

- Psychische problemen, zoals paranoïde gedrag, psychoses, verwardheid, depressieve klachten, angsten, achterdocht, verminderde zelfwaardering, zelfmoord(poging) en moeite om gevoelens te reguleren.
- Sociale problemen, zoals eenzaamheid, vrienden -, relatie -, en gezinsproblemen, verwaarlozing van zichzelf en de omgeving, beperkte motivatie, niet meer openstaan voor begeleiding.
- Gedragsproblemen, zoals agressie, geen verweer hebben tegen verkeerde vrienden, geen inzicht in de eigen problematiek, verslechtering van het algemeen functioneren, criminele activiteiten, passiviteit, liegen en bedriegen, grenzeloosheid.

Dit zijn allemaal problemen en gevolgen die kunnen opspelen bij het misbruik van alcohol. Over het algemeen zijn dit allemaal gevolgen die nadelig zijn voor de drinker zelf, maar ook de maatschappij en omgeving kan er last van ondervinden.

3.3 Wat zijn de cijfers?

“Vanuit verschillende sectoren komen signalen dat het middelengebruik onder licht verstandelijke gehandicapte jongeren problematische vormen aanneemt. Het gaat om de lvg-sector zelf, de verslavingszorg, de maatschappelijke opvang en justitie” (Bransen et. al. 2008).

Uit verschillende bronnen blijkt dat er weinig cijfers bekend zijn over het gebruik van middelen onder licht verstandelijk gehandicapten. Zo schrijft van der Linde (2007): ‘Hoewel er nationaal weinig gegevens beschikbaar zijn, lijkt het dat licht verstandelijk gehandicapten steeds meer en vaker genotsmiddelen gebruiken’. Er zijn dus wel theorieën dat middelen gebruik onder lvg-ers toeneemt.

De zoektocht naar cijfers is begonnen bij het sociaal cultureel planbureau. Uit een publicatie van Ras et. al (2010) blijkt dat er naar schatting tussen de 50.000 en de 330.000 mensen licht verstandelijk gehandicapt zijn. Er zijn meetproblemen gebleken doordat licht verstandelijk gehandicapten vaker geen zorg gebruiken. Hierdoor liggen de cijfers zo uiteen.

Hoeveel lvg-ers alcohol gebruiken is zowel binnen als buiten Nederland onbekend. Dat betekent niet dat het niet voorkomt. Volgens Mutsaers et. al (2007) komen er steeds meer signalen dat het alcohol- en drugsgebruik bij lvg-ers problematische vormen aanneemt.

Uit het onderzoek dat Dijkstra en Bransen in 2010 hebben uitgevoerd komen de volgende cijfers: Dijkstra en Bransen(2010) hebben een verkennend onderzoek uitgevoerd naar het middelengebruik onder volwassenen met een lvg. Ze deden onderzoek bij de verstandelijk gehandicapten instellingen:

NOVO, Cordaan en Aveleijn. Novo had in 2008 934 cliënten, waarvan 58% lvg, daaronder kwam bij 2,2% van de volwassenen alcoholmisbruik voor, zoals gehanteerd door de DSM 4.

Minder dan de helft van die cliënten ziet in dat er sprake is van middelenmisbruik en is gemotiveerd daar iets aan te doen.

Binnen zorginstelling Cordaan is uit dit onderzoek gebleken dat alcohol- en drugsgebruik vaker voorkomt bij cliënten met een hogere intelligentie: hoe hoger hun niveau, hoe vaker zij alcohol en drugs gebruiken. En van de 98 cliënten met lvg in zorginstelling Aveleijn gebruikt 71% alcohol.

Er zijn dus genoeg lvg-ers die alcohol gebruiken en het blijkt ook dat er sprake is van alcohol misbruik, waarbij de cliënten dat zelf niet inzien en niet gemotiveerd zijn om er iets mee te doen.

Een ander onderzoek van Bransen et. al (2008) heeft mij ook meer inzicht gegeven over prevalentie. In dit onderzoek hebben ze een vergelijking gemaakt tussen lvg jongeren en jongeren in het algemeen. Volgens Bransen et.al. ligt het alcohol gebruik onder lvg jongeren iets lager dan bij jongeren in het algemeen. Het lijkt er ook op dat binnen de lvg-groep de jongeren op een gebruik avond minder glazen alcohol drinken.

De frequentie en de omvang van het alcohol gebruik van de lvg jongeren blijkt dus iets lager te liggen dan bij de jongeren in het algemeen. Maar dat betekent niet dat het niet problematisch is, zoals al eerder aangegeven zijn de risico's groter en kunnen lvg-ers daar minder goed mee om gaan door hun handicap.

3.4 Wat zijn de redenen/oorzaken?

Uit verschillende bronnen zijn verschillende redenen en oorzaken gevonden voor lvg-ers om alcohol te gebruiken.

Steenhuis en van de Poel (2009) beschrijven dat lvg-ers steeds meer mogelijkheden hebben om deel te nemen in het sociale leven doordat ze steeds vaker in de wijken wonen, midden in de samenleving, zowel op een positieve als negatieve manier. Zo worden ze onder andere blootgesteld aan risicovol gedrag, zoals alcoholgebruik van andere mensen in de maatschappij.

Zij schrijven ook dat de voordelen van het drinken die het meest door lvg-ers genoemd worden, zijn: makkelijker praten, er losser van worden, makkelijker om emoties te tonen en een enkeling ziet ook als voordeel dat ze hun problemen kunt vergeten.

Dijkstra en Bransen (2010) hebben dit ook onderzocht in hun onderzoek wat al eerder aangehaald is. Wederom komt deze informatie bij de sleutelfiguren vandaan waar zij hun gegevens vandaan haalden;

Problematisch middelengebruik komt het meest voor bij volwassenen met LVG:

- met de hoogste IQ's,
- die niet op een instellingsterrein wonen maar 'in de wijk',
- zonder werk of dagbesteding.

De volgende risico factoren komen in hun onderzoek ook naar voren:

Gedragsstoornissen, middelengebruik door familieleden, lagere sociaal-economische klasse, stressvolle gebeurtenis waar de lvg-er niet goed mee om kan gaan, gemakkelijk beïnvloedbaar zijn (geen nee kunnen zeggen, erbij willen horen), geen goede afweging kunnen maken, lange termijn consequenties niet kunnen overzien.

Daarnaast komen lvg-ers die zelfstandig, bij familie of ambulant wonen makkelijker en sneller in aanraking met middelen dan volwassenen in een instelling of met een ernstige verstandelijke beperking.

Uit hun onderzoek blijkt ook dat de redenen om middelen te gebruiken overeenkomen met die van normaal begaafde mensen, zoals stressvermindering en sociaal contact maken. Maar alcohol drinken uit eenzaamheid en om erbij te horen lijkt voor lvg-ers een belangrijkere reden te zijn dan voor normaal begaafde volwassenen. Ook rustig worden is een veelgenoemde reden.

3.5 Waaruit bestaat het aanbod?

In 2012 heeft het Trimbos-instituut een toolkit gemaakt met daarin een overzicht aan methodes, materialen en interventies op het gebied van preventie, behandeling en zorg in relatie tot alcohol- en drugsgebruik door mensen met een licht verstandelijke beperking.

De interventies die hierin zijn opgenomen verschillen van doel en doelgroep. Zo is er Open en Alert, deze methode richt zich op de organisatie en stimuleert tot een open houding, een duidelijk en breed gedragen alcohol- en drugsbeleid, deskundigheidsbevordering en het opzetten van een samenwerking met verslavingszorg. Dit is dus een interventie die zich richt op het management en de begeleiders, daarnaast zijn er ook veel interventies te vinden die zich richten op de doelgroep.

Bijvoorbeeld Bekijk 't nuchter, deze bestaat uit 2 verschillende interventies; voorlichting over alcohol en drugs en een motivatietraining, beide gericht op jongeren met een licht verstandelijke handicap. Wat me opvalt is dat er bij veel van de interventies wordt ingespeeld op het geven van informatie/ voorlichting en het bespreekbaar maken van het alcoholgebruik met de lvg'er. Dit laatste in combinatie met motiverende gespreksvoering.

Dijkstra et. al. (2011) hebben onderzoek gedaan naar de wensen en behoeften van medewerkers in voorzieningen voor (jong)volwassenen met lvg ten aanzien van preventie van problematisch middelengebruik. In hun inleiding geven zij aan dat als begeleiders weten wat zich afspeelt in het leven van hun cliënten op het gebied van alcohol en drugs en in staat zijn om hierover open te communiceren met hun cliënten, de begeleiders een beschermende factor kunnen zijn met betrekking tot middelenmisbruik. In hun onderzoek komt naar voren dat in lvg-voorzieningen de kennis over alcohol en drugs ontbreekt, daarnaast geven een aantal geïnterviewden uit lvg-voorzieningen aan dat ze behoefte hebben aan deskundigheidsbevordering voor het toepassen van motiverende gespreksvoering. De belangrijkste behoefte is het aangereikt krijgen van meer praktische handvatten voor de begeleiding van cliënten die middelen gebruiken.

Er zijn een aantal interventies te vinden die hierop inspelen. Zo is er de training *motiverende gespreksvoering bij patiënten met een lvb*, ontwikkeld door Windesheim en stichting Trajectum. Deze training is bedoeld voor de medewerkers in de gehandicapten sector, er wordt getraind in vaardigheden met betrekking tot motiverende gespreksvoering, aangepast aan de kenmerken van de doelgroep. Daarnaast is er de training *verslaving en verstandelijke handicap*, ontwikkeld door tactus verslavingszorg en Aveleijn, ook deze training is bedoeld voor de medewerkers. Het doel hiervan is effectief leren omgaan met verslaving en middelenproblemen bij mensen met een verstandelijke beperking, de training biedt de basisbeginselen behandelen en begeleiden gericht op mensen met een verstandelijke beperking. Bij deze training komen oplossingsgericht werken en ook motiverende gespreksvoering aan bod.

Motiverende gespreksvoering en oplossingsgericht werken zijn beide effectief bewezen methodes (Bartelink 2013).

3.6 Conclusie literatuurstudie

Met deze literatuurstudie is aangetoond dat het onderzoek relevant is, dit is gebleken uit de cijfers die bekend zijn rondom het gebruiken van alcohol onder lvg-ers en ook uit de risico's die voortvloeien uit het gebruiken van alcohol. Dat er uit verschillende onderzoeken uit komt dat alcohol sneller schadelijk kan zijn voor lvg'ers dan voor normaal begaafde mensen maakt het extra duidelijk dat er belang is bij dit onderzoek.

Daarnaast is het erg interessant om te weten wat de redenen/oorzaken en/of risicofactoren zijn voor lvg-ers om te drinken. Hier waren al wel ideeën over bij de cliënten van de Reigerlaan. Zo hebben de begeleider van de Reigerlaan opgemerkt dat de cliënten voornamelijk te veel drinken wanneer ze onder sociale druk staan, dus erbij willen horen. Dat dit ook uit verschillende onderzoeken is gekomen betekend dat dit een bekend fenomeen is en dat er hier misschien op ingespeeld kan worden wanneer er op zoek gegaan wordt naar een methode om om te gaan met het alcoholmisbruik door de cliënten. Daarnaast zijn er meer overeenkomsten gevonden tussen de uitkomsten van de onderzoeken en wat de begeleiders van de Reigerlaan in de praktijk tegenkomen;

zo merken zij ook dat, naar hun maatstaven, kleine hoeveelheden alcohol, denk aan 2 á 3 biertjes, grotere gevolgen heeft dan bij iemand zonder beperking.

Door deze studie zijn er ook andere stukken aan het licht gekomen die nog bruikbaar kunnen zijn in dit verdere onderzoek.

Door deze literatuurstudie is er een keuze gemaakt over welke interventies er in dit onderzoek verder betrokken worden. Zoals er in de probleemformulering beschreven is missen de begeleiders van de Reigerlaan de kennis en de vaardigheden om de cliënten met betrekking tot alcohol misbruik te begeleiden. Dijkstra et. al. (2011) ondervinden dit ook in hun onderzoek. Dit verdere onderzoek richt zich op de interventies die hier op inspelen. En dan met name op de *training motiverende gespreksvoering bij mensen met een lvb* ontwikkeld door Windesheim en stichting Trajectum en de *training verslaving en een verstandelijke handicap*.

Er is voor deze trainingen gekozen omdat die inspelen op de behoefte van de begeleiders van de Reigerlaan en omdat de methodes effectief bewezen zijn.

Hoofdstuk 4 Onderzoeksopzet

4.1 Hoofdvraag

Hoe kunnen de begeleiders van de Reigerlaan de begeleiding aan cliënten die alcohol misbruiken vormgeven?

4.2 Doelstelling

Het doel van dit onderzoek is om aanbevelingen te doen met betrekking tot de verbetering van de begeleiding ten aanzien van het alcoholgebruik door cliënten

4.3 Deelvragen

1. Hoe zijn de begeleiders het afgelopen jaar omgegaan met alcoholmisbruik door cliënten?

Soort onderzoek: Beschrijvend.

Eenheden: Rapportages van het afgelopen jaar van de cliënten die alcohol drinken. Er is voor rapportages gekozen omdat hierin concreet staat beschreven hoe de situatie was en hoe er gehandeld is. Er is voor 1 jaar gekozen omdat dit haalbaar is binnen de tijd die er voor dit onderzoek is en het daarnaast een reëel beeld geeft over hoe de situatie nu is.

Methode van dataverzameling: Analyse van bestaand materiaal, de rapportages van het jaar 2012. De rapportages zullen worden geanalyseerd op wanneer er gedronken is en hoe er actie in ondernomen is.

Onderbouwing: Door middel van deze vraag is het de bedoeling om erachter te komen wat er op dit moment precies door de begeleiders van de Reigerlaan gedaan wordt aan het alcoholmisbruik van de cliënten.

2. Wat is in het afgelopen jaar het effect geweest van het handelen van de begeleiders van de Reigerlaan gericht op cliënten die alcohol misbruiken?

Soort onderzoek: Beschrijvend.

Eenheden: Rapportages van het afgelopen jaar van de cliënten die alcohol drinken en daarbij problemen ervaren. Er is voor rapportages gekozen omdat hierin concreet staat beschreven hoe de situatie was en hoe er gehandeld is. Er is voor 1 jaar gekozen omdat dit haalbaar is binnen de tijd die er voor dit onderzoek is en het daarnaast een reëel beeld geeft over hoe de situatie nu is.

Methode van dataverzameling: Analyse van bestaand materiaal, de rapportages van de betreffende cliënten van het jaar 2012. De rapportages zullen geanalyseerd worden op wat de reactie is geweest van de cliënt op het handelen van de begeleiders met betrekking tot het alcoholgebruik van de cliënt, of het een effect teweeg heeft gebracht of niet en zo ja wat voor effect.

Onderbouwing: Door middel van deze vraag is het de bedoeling om erachter te komen wat het effect geweest is van het handelen van de begeleiders, wat wel en wat geen positief effect heeft gehad zodat er kennis is over waar er op voortgebouwd kan worden.

3. Hoe gaan begeleiders die de trainingen hebben gevolgd om met alcoholmisbruik onder hun cliënten?

Soort onderzoek: Beschrijvend

Eenheden: Gedragsdeskundigen van instellingen/locaties die de training *motiverende gespreksvoering bij patiënten met een lvb of verslaving en verstandelijke handicap* hebben gehad.

Methode van dataverzameling: Half gestructureerde interviews. Er is voor half gestructureerde interviews gekozen omdat het de bedoeling is om tijdens de interviews wel een bepaalde kant op te gaan maar de ruimte er moet zijn om door te kunnen vragen op bepaalde onderwerpen. Het interview zal na afloop verbatim uitgetypt worden. Zie bijlage 1 voor de interview vragen.

Onderbouwing: Er is voor de trainingen *verslaving en verstandelijke handicap* en *motiverende gespreksvoering bij patiënten met een lvb* gekozen. Uit het onderzoek van Dijkstra et. al. (2011) komt naar voren kwam dat medewerkers van lvg-instellingen behoefte hebben aan deskundigheidsbevordering met betrekking tot het toepassen van motiverende gespreksvoering en praktische handvatten hoe cliënten te begeleiden die middelen misbruiken. Daarnaast is de opdrachtgever het ermee eens dat deze trainingen inspelen op de tekortkomingen van de begeleiders van de Reigerlaan.

De gedragsdeskundigen worden als sleutelfiguren geïnterviewd, omdat zij de implementatie van de opgedane kennis tijdens de training op de werkvloer in de gaten houden en daarin de begeleiders ondersteunen.

4. Welke overeenkomsten en verschillen zijn er in de begeleiding naar cliënten toe die alcohol misbruiken tussen de begeleiders van de Reigerlaan en begeleiders die de trainingen hebben gevolgd?

Soort onderzoek: Vergelijkend

Eenheden: Uitkomsten van de voorgaande deelvragen

Methode van dataverzameling: Analyse en vergelijking van bestaand materiaal

Onderbouwing: Met deze vraag is het de bedoeling erachter te komen welke aanpak van de begeleiders van de Reigerlaan overeenkomt met de begeleiders die de trainingen hebben gevolgd en wat er eventueel nog mist in de aanpak van de Reigerlaan. Hierdoor wordt er kennis verkregen over waar de begeleiders van de Reigerlaan zich nog op zouden kunnen verbeteren.

4.4 Betrouwbaarheid

Door rapportages te gebruiken in plaats van de begeleiders van de Reigerlaan te interviewen wordt de betrouwbaarheid van de uitkomsten verhoogt. In deze rapportages staan de situaties concreet beschreven en de rapportages worden altijd geschreven op de dag waarop het van toepassing is. Wanneer er aan de begeleiders gevraagd wordt om gebeurtenissen van een heel jaar te herinneren zal dit niet lukken, herinneringen vervagen met de tijd.

De interviews zullen half gestructureerd zijn. Half gestructureerde interviews in plaats van geheel open interviews zullen ervoor zorgen dat het onderzoek enigszins herhaalbaar is en de interviews ook nog met elkaar te vergelijken zijn. Dit verhoogt de betrouwbaarheid van het onderzoek.

De bedoeling is om de interviews met toestemming op te nemen zodat er tijdens de interviews de aandacht volledig op de ander en de vragen gericht kan worden. Het vermindert de kans op toevallige fouten, bijvoorbeeld door het verkeerd noteren van een antwoord. Daarnaast zal ik zorgen voor een rustige ruimte waar we niet gestoord kunnen worden tijdens de interviews. Dit beide zorgt voor een verhoging van de betrouwbaarheid omdat de aandacht dan niet afgeleid wordt van het interview.

Door het tijdsbestek dat er voor dit onderzoek is, is er niet de mogelijkheid om per instelling meerdere mensen te interviewen, dit verlaagt de betrouwbaarheid van de uitkomsten. Het zou bijvoorbeeld zo kunnen zijn dat de geïnterviewde net een slechte ervaring met een cliënt achter de rug heeft waardoor de antwoorden negatief beïnvloedt worden terwijl het misschien de week ervoor positiever was geweest.

4.5 Geldigheid

Doordat de rapportages zijn geschreven voordat de begeleiders wisten dat er een onderzoek naar zou komen kan er een realistisch beeld verkregen worden en wordt de kans op vertekening verkleind. Dit verhoogt de geldigheid van het onderzoek.

Aan de andere kant kan er sprake zijn van een bias doordat negatief gedrag meer aandacht krijgt dan positief gedrag. Hierdoor zal negatief gedrag vaker gerapporteerd worden dan positief gedrag, dit zal invloed hebben op de beantwoording van deelvraag twee.

De interviewvragen zijn van te voren gemaakt en daarbij is er literatuur geraadpleegd zodat de kans werd vergroot dat de verkregen informatie ook daadwerkelijk de informatie zou zijn die nodig was voor dit onderzoek.

Dit onderzoek is niet extern valide, de gegevens die uit dit onderzoek komen zullen niet bruikbaar zijn voor andere locaties of instellingen.

4.6 Uitvoering

Het was de bedoeling dat deelvraag twee beantwoord zou worden met behulp van de gegevens uit de rapportages. Toen ik de rapportages onderzocht op bruikbare stukken en hiermee deelvraag één probeerde te beantwoorden kwam ik erachter dat het erg moeilijk zou zijn om ook de effecten van het handelen te beschrijven. Het effect kan aan vele factoren kan liggen en kan daarom ook niet zomaar uit de rapportages gehaald worden. Daarnaast wist ik dat er sprake zou zijn van bias doordat vaker het negatieve aandacht krijgt dan het positieve. Hierdoor heb ik besloten om ook de persoonlijk begeleiders van de betreffende cliënten te interviewen over wat in hun opinie wel en niet werkt. Zie bijlage 2 voor de interviewvragen. Ik heb de persoonlijk begeleiders anonimiteit beloofd wat er wellicht voor heeft gezorgd dat ze open en eerlijk konden zijn tijdens het interview. De interviews zijn opgenomen en vervolgens verbatim uitgetypt.

Dit heeft de geldigheid en betrouwbaarheid van deze gegevens verhoogt.

Voor deelvraag drie wilde ik een gedragsdeskundige interviewen van een locatie waarvan de begeleiders de training *motiverende gespreksvoering bij lvb* hebben gevolgd en een gedragsdeskundige van een locatie waarvan de begeleiders de training *verslaving en verstandelijke handicap* hebben gevolgd.

Helaas is het niet gelukt om contact te leggen met een instelling waarbij de begeleiders de training *motiverende gespreksvoering en lvb* hebben gevolgd. In overleg met mijn begeleider heb ik toen besloten om daarvoor geen vervanging te zoeken en de vraag te antwoorden door middel van één interview. Mede omdat motiverende gespreksvoering ook in de andere training aan bod komt. Voor dat interview is Marion Kiewik geïnterviewd, zij is gedragsdeskundige en tevens ook mede ontwikkelaar van de training *verslaving en verstandelijke handicap*.

Omdat zij zelf de ontwikkelaar is van de training kan zij zich positiever uitlaten over de training dan wanneer zij dit niet zou zijn geweest. Aan de andere kant wilde ik graag weten wat de kenmerken zijn van hun manier van werken en zij kan dat misschien des te meer benoemen juist omdat ze de training ook ontwikkeld heeft. Ik denk dat dit verder geen invloed heeft op de geldigheid van de resultaten.

De betrouwbaarheid is wel verkleind doordat ik maar één persoon heb geïnterviewd.

Hoofdstuk 5 Analyse en Resultaten

5.1 Casus beschrijving

Voor dit onderzoek zijn de twee cliënten van de Reigerlaan die alcoholmisbruiken onderzocht. Om hun anonimiteit te kunnen waarborgen zijn de namen van deze cliënten veranderd. De fictieve namen van de cliënten zijn Dimitri en Sjors.

Daarnaast komen de namen van de persoonlijk begeleiders in de uitkomsten aan bod, deze namen zijn ook veranderd. De pb-er van Sjors heet Alida en de pb-er van Dimitri heet Josine.

Op de naam van Marion Kiewik na zijn alle namen die verder in dit onderzoek nog genoemd worden fictief.

5.2 Deelvraag 1: Hoe zijn de begeleiders het afgelopen jaar omgegaan met alcoholmisbruik door cliënten?

Om dit te kunnen beantwoorden zijn de rapportages onderzocht op hoe vaak er door de begeleiding gesignaleerd is dat er gedronken is door de cliënten, hoe vaak daarop actie is ondernomen en wat voor acties dit waren.

In de rapportages is er gezocht op verschillende aspecten van handelen. Deze aspecten zijn onder andere uit de ondersteuningsplannen van de cliënten gehaald. Zo is er bijvoorbeeld bij Dimitri in 2011 een contract opgesteld waarin staat dat wanneer hij teveel gedronken heeft hij minder zakgeld krijgt. Voor Sjors is er een signaleringsplan gemaakt waarin begeleidingsrichtlijnen staan. Daarnaast zijn er aspecten gehaald uit adviezen die de gedragsdeskundige van de locatie Reigerlaan heeft gegeven, deze zijn opgenomen in de rapportages, en uit wat de literatuur hierover zegt. Hiervoor is het onderzoek gebruikt van Bransen et. al. (2010). Hierbij zijn alleen de punten uit de literatuur gehaald waarvan het aannemelijk is dat de begeleiders van de Reigerlaan dit ook gebruiken aangezien zij nog geen trainingen hebben gevolgd.

Tevens zijn er ook handelingen die uit voorgaande stukken niet naar voren zijn gekomen maar wel herhaaldelijk gebruikt werden door de begeleiders van de Reigerlaan.

Al met al komen de volgende aspecten van handelen naar voren in de rapportages:

- **Adviseren:**

Hierbij wordt er geadviseerd om te stoppen met drinken als er al teveel gedronken is of wordt er geadviseerd niet teveel te drinken wanneer de begeleiders denken dat de cliënt gaat drinken.

- **Handelen vanuit het contract bij Dimitri, handelen vanuit het signaleringsplan bij Sjors:**

Hierbij gaat het om het handelen van de begeleiders vanuit de richtlijnen van het contract of het signaleringsplan.

- **Voorlichting over het alcohol gebruik:**

Hieronder versta ik alle informatie die wordt gegeven over het drinken van alcohol, wat de risico's zijn en wat de gevolgen zijn.

- **Bespreken van het alcohol gebruik:**

De begeleiders gaan in gesprek met de cliënt over zijn alcohol gebruik.

- **Complimenteren:**

Het geven van complimenten wanneer de cliënt geen of niet teveel alcohol heeft gedronken.

- **Feedback geven:**

De cliënt aanspreken en confronteren met zijn drinkgedrag, vertellen dat het waargenomen wordt en mening daarover uitspreken.

- **Sancties instellen:**

Zoals het niet meer weg laten gaan, verbieden bepaalde dingen te doen in reactie op het alcoholgebruik van de cliënt.

- **Wegnemen van de alcohol:**

Afpakken van de alcohol die de cliënt op dat moment nuttigt.

- **Gebieden te stoppen met drinken:**

Hierbij wordt er door de begeleiders niet meer geadviseerd om te stoppen met drinken maar zeggen ze dat de cliënt moet stoppen met drinken.

- **Afspraak maken met cliënt:**

Hierbij wordt van de kant van de cliënt en die van de begeleider in overleg afgesproken dat de cliënt stopt met drinken of wordt er van te voren afgesproken hoeveel hij drinkt.

- **Wegnemen van de reden/stress factor:**

Wanneer de begeleiders voor de cliënt de reden wegnemen om te drinken.

Handelen bij Dimitri

	Dimitri
Totaal aantal keer gedronken:	36
Niet gehandeld:	11
Gehandeld:	
adviseren	8
handelen vanuit contract	0
voorlichting	1
bespreken	20
complimenteren	8
feedback geven	5
sanctie stellen	3
wegnemen van de alcohol	2
gebieden	3
afspraak	4
wegnemen stress/reden	3

In de rapportages van Dimitri is in de periode vanaf 1 januari 2012 tot en met 15 maart 2013 zesendertig keer te lezen dat hij alcohol gedronken heeft. Hierbij gaat het om de keren dat de begeleiding dat geconstateerd en ook gerapporteerd heeft.

Van deze zesendertig keer valt er bij elf van deze gevallen niks te lezen over het direct handelen van de begeleiders of dat er later op zo'n voorval is teruggekomen.

- In acht gevallen wordt Dimitri geadviseerd, bij drie van die acht gevallen wordt hem geadviseerd niet teveel te drinken voordat hij gedronken heeft. In vijf van de tien gevallen had Dimitri al gedronken en wordt hem geadviseerd om te stoppen met drinken.

- Er wordt geen enkele keer gehandeld vanuit het contract dat samen met Dimitri is opgesteld. Later bleek uit het interview met de PB-er van Dimitri dat dit contract binnen een aantal maanden alweer was afgeschaft. Dit was verder niet in het ondersteuningsplan opgenomen.

- Er wordt Dimitri één keer voorlichting gegeven over het drinken van alcohol, dit was naar aanleiding van het vinden van lege blikken bier en chipszakken, de begeleider gaf aan dat dit niet gezond is.

- Bij Dimitri is het meest voorkomende handelen, het bespreken van het alcoholgebruik met hem. Dit gebeurt twintig keer. In elf van de twintig gevallen had Dimitri al gedronken, het onderwerp was dan voornamelijk de reden dat Dimitri gedronken had. Bij één van de twintig gevallen wordt Dimitri advies gegeven over hoe hij om zou kunnen gaan met de sociale druk van zijn collega's. Tijdens dat gesprek kwam naar voren dat dit de reden was voor Dimitri om te drinken.

Bij negen van de twintig gevallen dat Dimitri's drankgebruik met hem besproken werd, had hij niet gedronken. Het onderwerp was dan voornamelijk een voorval in het verleden waarbij hij wel gedronken had, waarbij dan ook weer de reden voor Dimitri om te drinken werd besproken. Hiernaast is bij twee van de twintig gevallen te lezen dat de begeleiding hem een compliment geeft tijdens het bespreken omdat het goed gaat met betrekking tot zijn drankgebruik. Daarbij is er één keer besproken hoe dat kwam en is er advies gegeven.

13-5-12

Verder nog een compliment gegeven dat hij gisteren niet teveel heeft gedronken bij Ome Kees, zegt zelf 1 biertje te hebben genomen. Nou ja, laten het er 2 zijn, dan blijft het binnen de perken. Gevraagd hoe het komt dat het dan wel lukt, zegt dan ook zelf: ja, op feestjes is het moeilijk. Met hem besproken dat, om jezelf te beschermen, je er ook voor kunt kiezen niet naar en feestje te gaan als je weet dat het lastig is. Hij zegt dat anderen dan weer "moeilijk doen" en zeggen dat hij toch moeten komen, en ja, dan gaat ie dus.

- In totaal zijn er acht gevallen te lezen dat de begeleiding Dimitri een compliment geeft met betrekking tot zijn alcohol gebruik. Bij twee van de acht gevallen krijgt hij een compliment omdat hij helemaal niet gedronken had. Bij drie van de acht gevallen krijgt hij een compliment omdat hij niet teveel gedronken had. Bij twee andere van de acht gevallen krijgt hij een compliment omdat het in het algemeen goed gaat met zijn drankgebruik en bij één van de acht gevallen krijgt hij een compliment omdat hij geen drank in huis had.
- In vijf gevallen wordt Dimitri feedback gegeven. Bij drie van de vijf gevallen wordt hij door de begeleiding geconfronteerd dat hij aan het drinken was, bij één van de vijf gevallen wordt hij geconfronteerd over de hoeveelheid lege bierblikjes die bij hem gevonden worden en bij de laatste van de vijf gevallen dat hij dronken is.
- Er zijn drie gevallen te lezen waarbij er een sanctie gesteld. Één keer is hij voor één seizoen geschorst van de voetbal. Hij had zich daar misdragen na het gebruik van alcohol en na overleg met de begeleiding van de Reigerlaan is besloten hem voor één seizoen te schorsen. Daarnaast is hem 2 keer verboden om de deur uit te gaan nadat hij gedronken had.
- Bij twee gevallen is de alcohol van Dimitri door de begeleiding weggehaald. Één keer is er door de begeleiding in het appartement een blikje leeggegooid waar Dimitri al aan begonnen was. En één keer is er tijdens een feest het bier uit zijn handen genomen en teruggegeven aan de barvrouw.
- De begeleiding gebied Dimitri drie keer om te stoppen met drinken. Één keer wordt hem gezegd wat anders te drinken, één keer word hem gezegd te stoppen met drinken en één keer wordt hem gezegd dat hij de resterende drank weg moet gooien.
- Er is bij vier gevallen een afspraak gemaakt met Dimitri over drankgebruik. Bij drie van de vier gevallen beloofd Dimitri de begeleiding dat hij niks meer drinkt en bij één van de vier gevallen beloofd hij in het algemeen zijn best te doen met betrekking tot het alcohol gebruik.
- Bij drie gevallen wordt er ingegaan op de reden voor Dimitri om te drinken. Bij twee van de drie gevallen wordt hem een uitweg geboden zodat hij niet naar de sociale gelegenheid hoeft te gaan waar hij tegenop ziet. Bij één van de drie gevallen, wanneer hij aangeeft dat hij drinkt omdat de anderen dat ook doen wordt hem als tegenargument gegeven dat de andere aanwezigen ook geen alcohol drinken

Handelen bij Sjors

	Sjors
Totaal aantal keer gedronken	32
Niet gehandeld:	9
Gehandeld:	
adviseren	4
handelen vanuit signaleringsplan	16
voorlichting	0
bespreken	10
complimenteren	4
feedback geven	0
sanctie stellen	0
wegnemen van de alcohol	0
gebieden	2
afsprak	4
wegnemen stress/reden	10

In de rapportages van Sjors is in de periode vanaf 1 januari 2012 tot en met 15 maart 2013 tweeëndertig keer te lezen dat hij alcohol gedronken heeft. Hierbij gaat het om de keren dat de begeleiding dat geconstateerd heeft en ook gerapporteerd heeft. Van die tweeëndertig keer valt er bij negen van de gevallen niks te lezen over het direct handelen van de begeleiding of dat er later op zo'n voorval is teruggekomen.

- Sjors wordt vier keer geadviseerd. Hierbij wordt hem bij drie gevallen van de vier gevallen geadviseerd niet teveel te drinken, wanneer hij nog niet gedronken heeft. Bij één van de vier gevallen wordt hem geadviseerd te stoppen nadat hij al gedronken had.
- Er wordt bij Sjors het meeste gehandeld vanuit het signaleringsplan (zie bijlage 3). Dit gebeurt in totaal zestien keer. Er wordt bij drie van de zestien gevallen vanuit het signaleringsplan gehandeld wanneer de stemming van Sjors positief is, hij wordt dan geadviseerd niet teveel te drinken. Er wordt bij één van de zestien gevallen vanuit het signaleringsplan gehandeld wanneer zijn stemming neutraal is. Zijn plannen voor oud en nieuw worden besproken en gedurende de dag wordt er gekeken hoe het gaat.

31-12-12

Vandaag regelmatig binnen gelopen met smoesje door Nien.

Heeft gewerkt want Sjors was nuchter toen ik hem voor t eten sprak en met hem doornam hoe en op welke manier de avond/nacht zou verlopen.

Ze hebben mee gegeten bij de Thor geheel naar hun zin...

Daarna praatje met hem over drank en vuurwerk samen dat gaat niet goed.

Tussen door weer een praatje want hij raakte wat uit zijn doen door de regen die spelbreker dreigde te worden. Met hem bekeken wat wel ging in de regen en wat niet en zo geschiedde.....Sjors nuchter aan het vuurwerk met Truus 20 meter verderop onder de paraplu in de regen een uur en twintig minuten aan het knallen.

Er wordt bij drie andere van de zestien gevallen vanuit het signaleringsplan gehandeld wanneer er sprake is van oplopende spanning bij Sjors, de begeleiding blijft bij hem in de buurt en heeft op z'n tijd een praatje met hem. Er wordt bij negen van de zestien gevallen vanuit het signaleringsplan

gehandeld wanneer er sprake is van ontregeling bij Sjors, ook dan blijft de begeleiding in de buurt en hebben ze af en toe een gesprek met hem.

- Er is niet te lezen dat Sjors voorlichting heeft gekregen over alcoholgebruik.
- Bij 10 gevallen wordt het drankgebruik van Sjors met hem besproken. In acht van de tien gevallen had Sjors gedronken en werd met hem de reden besproken. In twee van de tien gevallen had hij niet gedronken en werd een voorval van wanneer hij wel gedronken had besproken.
- Er wordt Sjors bij vier gevallen een compliment gegeven door de begeleiding. Hij werd twee keer gecompimenteerd dat hij niet teveel gedronken had, één keer dat het gezellig was en één keer omdat hij niet wegging na alcoholgebruik.
- Er is niet in de rapportages te lezen dat Sjors feedback gegeven wordt, dat er een sanctie tegen hem ingesteld wordt en dat er drank is weggenomen door de begeleiding.
- De begeleiding gebied Sjors bij twee gevallen om te stoppen met drinken.
- Er wordt bij vier gevallen een afspraak gemaakt met Sjors met betrekking tot het nuttigen van alcohol. Bij drie van de vier gevallen belooft hij te stoppen met drinken en bij één van de vier gevallen belooft hij dat hij rustig aan zal doen met de drank.
- Bij tien gevallen wordt door de begeleiding ingegaan op de reden voor Sjors om te drinken. De begeleiding laat hem praten over zijn problemen, hierbij proberen ze hem door middel van toezeggingen gerust te stellen. Bijvoorbeeld:

7-3-12 Nien!!

Wil je svp svp svp, om vervelende dingen te voorkomen meteen iemand vragen, desnoods betaald, om internet aan te sluiten voor Sjors.

Hij wordt er gek van en gaat uit frustratie drinken. Gesprekje met hem gehad dat we het voor hem regelen/uit handen nemen en dat hij dat niet van zijn zakgeld hoeft te betalen want dat maakt hem ook heel onrustig. Zo ook de evt snoertjes + geluidsboxjes er ook maar gelijk bij en liefst op rekening, buiten Sjors om!

Daarvan is er bij één geval te lezen dat Sjors wordt afgeleid van zijn problemen door een rondje met hem te gaan rijden.

5.3 Deelvraag 2: Wat is in het afgelopen jaar het effect geweest van het handelen van de begeleiders van de Reigerlaan gericht op cliënten die alcohol misbruiken?

Om deze vraag te beantwoorden zijn de rapportages onderzocht op wat de reactie was van de cliënten op het handelen van de hulpverleners. Daarnaast zijn de persoonlijk begeleiders geïnterviewd en deze gegevens zijn met elkaar vergeleken.

- Positie ten opzichte van de cliënt

Er is gevraagd hoe de begeleiders hun positie zouden beschrijven ten opzichte van de cliënten. Deze vraag is gesteld omdat in de literatuur naar voren komt dat het belangrijk is dat je naast de cliënt staat en met de cliënt samenwerkt. Een onderzoek van Strauser (2004) laat zien dat mensen met een licht verstandelijke handicap die hun persoonlijke doel behaalden een betere samenwerkingsrelatie hadden met hun begeleider dan degenen die hun doel niet behaalden. Strauser geeft aan dat een goede samenwerkingsrelatie begint met het uitten van warmte, respect en interesse in de cliënt. Een goede band met de cliënt zou volgens hem er ook voor zorgen dat de cliënten zich gesterkt voelen om zich te ontwikkelen.

Uit de interviews met beide begeleiders komt ook naar voren dat het loont om naast de cliënt te staan.

Alida antwoordde dat ze in het begin, toen ze net persoonlijk begeleider van Dimitri werd, recht tegenover hem stond, maar na een jaartje kon ze hem meer ondersteunen in plaats van met “het vingertje te zwaaien”. Later in het interview benoemt ze ook dat “hem proberen te begrijpen” ervoor zorgt dat ze hem beter kan begeleiden en dat dit voor haar goed werkt. Ze geeft aan dat de excessen, waarbij hij dronken van de straat af werd geplukt of uit de bosjes werd gepeuterd, al een tijdje niet meer voorkomen. Dit zou verband kunnen hebben met het gegeven dat ze nu meer naast hem staat. Ook Josine antwoordt dat ze naast Sjors staat, zij benoemt heel specifiek dat je anders helemaal geen invloed op hem hebt.

“Ja, het moment dat jij zelfs denkt dat je nog naast hem staat en op zo’n manier tegen hem praat dat hij denkt dat je de baas gaat spelen dan voelt hij zich betutteld en dan neemt hij je niet meer serieus en gaat hij weg. Maar soms heeft hij het ook weer nodig.... Maar dan moet je best wel een band met hem hebben.”

Het is dus belangrijk om naast Sjors te staan zowel letterlijk als figuurlijk. Ze geeft aan dat wanneer hij zich niet serieus genomen voelt, hij de begeleiders ook niet serieus neemt waardoor ze geen inspraak meer op hem hebben. Het is regelmatig gebeurt dat Sjors naar de politie stapte omdat hij zijn beklag wilde doen dat de begeleiders zijn leven bepaalden. Dit geeft aan in hoeverre Sjors er aanstoot aan neemt wanneer er een positie wordt ingenomen door de begeleider waarbij ze zich boven hem plaatsen.

- Adviseren

Adviseren is meer in de lijn van het samenwerken en naast de cliënt staan, omdat je daarbij de keuze aan de cliënt laat. Uit de rapportages blijkt dat dit soms wel en soms het gewenste effect heeft.

Dimitri kwam tegen etenstijd terug van de voetbal en had een stevige borrel op. Hij had moeite met recht lopen en zei steeds tegenovergestelde dingen. Ging bijv. eerst bij Kitty eten, toen weer niet. Spuiten ging ook met moeite en tijdens het eten had hij behoorlijk de hik. Vanavond weer verder feesten en het bier is gratis.... Lachte me vierkant uit toen ik zei dat hij beter geen bier meer kon drinken.

Hier is het duidelijk dat het adviseren niet het gewenste effect had, namelijk dat hij ernaar zou luisteren en niet meer zou drinken. Maar er zijn ook voorbeelden te vinden waar te zien is dat het adviseren wel invloed heeft op Dimitri:

Vanavond Huib op de koffie, gezellig bij ons in de keuken. Dan hoor je ook nog eens wat he! Gingen daarna de Heineken film kijken en Sjors werd ook uitgenodigd en een sigaar aangeboden. Nog even tegen Dimitri gezegd rustig aan te doen met de drank want die had het weer over borreltjes. Dat zou hij ook doen. Tussendoor nog even wezen kijken en het zag er gezellig uit.

Het ziet er gezellig uit interpreteer ik als dat het goed gaat en er niemand teveel gedronken heeft. Hierbij ga ik er vanuit dat het gerapporteerd was wanneer Dimitri wel teveel gedronken had en dit was niet in de rapportages te lezen.

Van de twee keer dat er in de rapportages van Sjors te lezen is dat hij werd geadviseerd om niet teveel te drinken of te stoppen met drinken is er één keer te lezen dat Sjors daarna gewoon verder ging met drinken en één keer is er niets te lezen over dat hij erna nog meer had gedronken.

Bij beide cliënten is het effect ervan dus wisselend, de ene keer luisteren ze er wel naar en drinken ze niet meer en de andere keer gaan ze gewoon verder met drinken.

- **Handelen vanuit het contract of signaleringsplan.**

In de rapportages van Dimitri is er geen één keer te lezen dat er vanuit zijn contract is gehandeld. Er is aan Alida gevraagd hoe het werken met het contract volgens haar gaat. Alida geeft daarop dit antwoord:

“Dat hebben we verscheurd, want dat kan hij helemaal niet waarmaken en dat geeft ook narigheid want dan moest ik hem straffen, sancties van korting op zijn zakgeld. Nou dat boeide hem ook totaal niet want hij heeft wel andere wegen om zijn zakgeld aan te vullen indien nodig. Dus dat hebben we ook al snel losgelaten.”

Alida geeft hierin duidelijk aan dat dit contract niet werkte, dat het geen invloed had op Dimitri en er dus snel na invoering mee gestopt is.

Josine is heel wat positiever over het werken met het signaleringsplan, er werd haar gevraagd wat volgens haar het resultaat is van het werken met het signaleringsplan, haar antwoord is als volgt:

“Nou in ieder geval dat de collega’s het idee hebben dat het wat meer te hanteren is, dat is denk ik het belangrijkste. Die voelen zich wat zekerder omdat het signaleringsplan er is, die ze ook wel inkijken van hoe zit het ook alweer. Ik denk dat dit het belangrijkste resultaat is.”

“Dus eigenlijk is het een kracht geworden voor de begeleiders?”

“Ja het is eigenlijk bedoeld voor hem, maar goed dat werkt ook wel door. Op het moment dat jij denkt van nou ik heb de situatie onder controle dan werkt dat ook wel door op hem.” [...]

“Ja, dus doordat de begeleiding zich gesterkt voelt eigenlijk in dit plan, kunnen ze hem dan ook beter begeleiden?”

“Ja, want eerst was het natuurlijk van wat moet ik nu, wat moet ik nu? Ik vind het vervelend, vind het eng en nu omdat er duidelijk omschreven staat, je moet dit en dat.”

Ook later in het interview geeft ze aan dat het volgens haar is verbeterd sinds het signaleringsplan er is, volgens haar escaleert het drankgebruik van Sjors minder en werkt het signaleringsplan in die zin dus wel.

“Nou ik denk dat...eerlijk gezegd dat Sjors zich nu wat rustiger voelt omdat hij het idee heeft dat wij het dus onder controle hebben. Dat denk ik echt, aan de hand van misschien wel dat signaleringsplan. Maar hij is minder angstig. Dan bedoel ik, hij gaat niet meer naar de politie toe, hij loopt niet meer weg. Hij gooit minder met deuren, hij dreigt minder. Ik denk dat hij het gevoel heeft dat wij de controle er wel een beetje ophouden en dat heeft hij nodig en dat ziet hij niet zo maar dat voelt hij wel.”

Omdat het signaleringsplan uit verschillende fases bestaat en het ook per fase anders is welk effect er gewenst is, is het lastig om uit de rapportages te halen of het werken met het signaleringsplan elke keer het gewenste resultaat had.

Josine geeft in het interview aan dat het belangrijk is dat je het overmatig drankgebruik voor bent. Maar het valt op dat er het meeste gehandeld wordt wanneer Sjors al in de fase van ontregeling zit, in totaal is dit negen keer. Aangezien Josine benoemt dat het de begeleiders op een bepaalde manier bekrachtigd heeft en dit ten positieve doorwerkt zal dit benoemd worden als een handeling die positief effect heeft.

- Voorlichting

In de rapportages valt maar één keer te lezen dat Dimitri voorlichting wordt gegeven over het drinken van alcohol en dan nog in combinatie met het eten van chips. Er is niet te lezen dat Dimitri daarna is gestopt met drinken of hierdoor minder is gaan drinken.

Bij Sjors valt er geen enkele keer te lezen dat hem voorlichting is gegeven dus kan er ook niks gezegd worden over de eventuele effecten hiervan.

- Bespreken

Met Dimitri wordt er in totaal 20 keer over zijn drankgebruik gesproken. In elf van de twintig gevallen had Dimitri al gedronken. Dat Dimitri al onder invloed was tijdens de gesprekken is niet bevorderlijk. Alcohol verdoofd de hersenen, waardoor remmingen wegvallen, het geheugen en de concentratie nemen af en zelfkritiek verdwijnt. (Trimbos 2010)

Toch is er in de rapportage een voorbeeld te vinden van een open gesprek tussen Dimitri en een begeleider nadat hij gedronken had:

Vanmiddag wilde Dimitri met me praten. Hij had de voetbal afgezegd. Toen ik aan kwam had Dimitri duidelijk al bier op en was hij wat emotioneel. Ik vond ook nog 5 lege blikken bier, halve liters, een lege fles whisky en een lege fles wijn. Dimitri heeft gister het bier opgedronken met zijn vader en een collega. Wijn en whisky drinkt hij voordat hij gaat slapen als de avonddienst naar huis is. Dimitri heeft 17 november een feest van zijn werk. Hij ziet hier enorm tegenop en weet niet wat hij moet doen. Dimitri wil eigenlijk niet gaan omdat hij alleen is (zijn allemaal stelletjes) en omdat hij nu al weet dat de drank een probleem gaat worden. Collega's zitten echter aan hem te trekken dat hij wel moet gaan. Dimitri vindt dit heel moeilijk en grijpt daardoor naar de drank. Dimitri aangehoord, wat adviezen gegeven en gezegd het er nog maar eens met Alida over te hebben.

Dimitri is hierin open en eerlijk over zijn drankgebruik en ook dat hij opziet tegen het feestje van zijn werk omdat hij doorhad dat de drank voor hem een probleem zou worden. Dat hij zo open is in dit gesprek kan ook juist wel weer bevorderd zijn door de drank. Zoals in de literatuurstudie naar voren kwam zijn makkelijker praten en makkelijker je emoties kunnen tonen twee van de voornaamste redenen voor lvg-ers om te drinken.

Het onderwerp van de gesprekken was met name de redenen voor Dimitri om te drinken, het is aannemelijk dat de begeleiders hierdoor Dimitri zijn redenen meer inzichtelijk hebben gekregen en er hierdoor beter op kunnen inspelen. Alida geeft in het interview aan dat het werkt om van te voren

de risico's in te schatten, waar het mis kan gaan en dan proberen te voorkomen dat Dimitri teveel gaat drinken. De vele gesprekken die de begeleiders met Dimitri hebben gehad over zijn redenen hebben hun kennis hierover verhoogt waardoor ze wellicht beter in kunnen spelen op de risico's en de redenen voor Dimitri om te drinken.

Dit geldt ook voor de gesprekken die met Sjors zijn gevoerd. In acht van de tien gevallen had Sjors al gedronken en ook bij hem was het voornaamste onderwerp zijn reden om te drinken. Ook hierbij is het aannemelijk dat de begeleiders hierdoor meer inzicht hebben gekregen in de redenen voor Sjors om te drinken en ook Josine benoemt het belang van het overmatig drankgebruik voor zijn, wellicht dat dit inzicht hierbij kan helpen.

Omdat het de begeleiders meer inzicht verschaft, wordt deze handeling benoemd als een handeling die positief effect heeft.

- Complimenteren

Bij oplossingsgericht werken wordt het belang van positief bekrachtigen benadrukt en het geven van complimenten aan de cliënten (Bannink, 2006)

Ook Alida ziet dat belang in, naar aanleiding van een gesprek met de gedragsdeskundige van de Reigerlaan verteld ze:

"Het heeft mij wel veel wijzer gemaakt, het nog eens benadrukken van het positieve gedrag, bekrachtigen en als hij gedronken heeft dan alleen zeggen: jammer dat het mislukt is, de volgende keer beter en dat heeft wel veel veranderd."

"Oké, dat is dus ook wat de gedragsdeskundige aangaf, van joh je moet complimenten geven, bekrachtigen?"

"Ja."

"Oké, en je hebt zelf het gevoel dat dit werkt?"

"Ja, complimenten is hij heel gevoelig voor!"

Dat Dimitri gevoelig is voor complimenten blijkt ook uit sommige stukken van de rapportages:

Poosje bij Dimitri gezeten en gebabbeld; complimenten gegeven dat hij het zo goed doet. Glimt van trots en zegt zelf dat hij er ook blij mee is. Opvallend dat hij nu niet zegt: het moet maar hè?"

Wat verder het precieze effect is van het complimenteren van het goede gedrag van Dimitri is niet goed te benoemen.

Op 2 mei 2012 schrijft Alida in de rapportages dat uit het gesprek tussen haar en de gedragsdeskundige is gekomen dat je Dimitri moet bekrachtigen door hem te complimenteren. Ze schrijft:

We blijven Dimitri ondersteunen om niet te drinken, dus net als bij Sjors hem complimenteren als het goed gaat. Als hij toch gaat drinken, hem wijzen op het feit dat hij ook zonder drank kan en het liefst dan duidelijk krijgen, voor hem, hoe het hem lukte zonder drank. Arjan noemt dat; hem in zijn kracht zetten.

Sinds dat dit geschreven is wordt er door de begeleiders gerapporteerd dat ze Dimitri complimenten geven, voor 2 mei 2012 wordt dit niet gerapporteerd. Daarom ga ik ervan dat de begeleiders dit toepassen sinds dit gerapporteerd is en hiervoor nog niet.

Bij Sjors is er in totaal vier keer gerapporteerd dat de begeleiding hem een compliment gaf waarbij er twee keer een compliment werd gegeven over zijn alcoholgebruik. In het stukje wat Alida schreef over Dimitri wordt ook benoemd dat het geven van complimenten ook hoort in de begeleiding van

Sjors. Toch wordt er maar zo weinig gerapporteerd dat de begeleiding hem een compliment geeft. Er is wel bij één stukje uit de rapportages te lezen dat Sjors positief reageert op een compliment.

Gezegd rustig aan te doen met de drank: ja zei hij, dat heb ik vandaag toch ook gedaan? Hem een groot compliment gegeven daarvoor, dus een stralende gezellige Sjors.

De begeleider legt hier zelf het verband tussen het compliment en dat Sjors straalt en gezellig is. Dit kan natuurlijk met veel factoren te maken hebben dus dat verband is niet met zekerheid vast te stellen maar ik ga er hierbij wel vanuit dat Sjors positief reageert op het compliment. Wat het geven van complimenten verder voor effect heeft is ook bij Sjors niet vast te stellen.

Waarschijnlijk is het beoogde effect van het geven van complimenten dat de cliënt zich beter voelt en uiteindelijk meer in zichzelf gaat geloven. Aangezien er door beide cliënten positief wordt gereageerd op de complimenten zal het geven van complimenten benoemd worden als een handeling die een positief effect heeft.

- Feedback geven

Er is alleen in de rapportages van Dimitri te lezen dat hem feedback gegeven wordt met betrekking tot zijn drankgebruik, bij Sjors is dit niet in de rapportages te lezen.

Bij twee keer dat Dimitri door de begeleider wordt geconfronteerd met zijn drankgebruik ontkend Dimitri dit. Bij de andere keren probeert hij zichzelf te verdedigen, zo ook bij dit voorbeeld:

's Avonds nog even bij hem geweest, bed opgeschud en kleding in de kast, waarbij ik een tas vond met ca. 8 lege bierblikken. Dimitri zegt dan dat dit er lang ligt, nee hoor, bijna wekelijks vinden we zo'n tas. Nou ja, dan had zijn broertje gisteren flink mee gedronken...

Het korte termijn effect op Dimitri is dat hij zich gaat verdedigen of dat hij zijn drankgebruik ontkend. Het lange termijn effect hiervan is in dit onderzoek niet vast te stellen. Feedback geven zal worden benoemd als iets dat geen positief effect heeft aangezien Dimitri op deze wijze reageert.

- Sanctie stellen

Dimitri is in overleg met de begeleiding van de Reigerlaan geschorst van de voetbalclub waar hij bij zat. Daarnaast is hem twee keer verboden om weg te gaan nadat hij drank ophad. Van één keer is te lezen dat hij dit gebod negeert.

Alida geeft in het interview aan dat sancties stellen iets is wat niet werkt bij Dimitri.

"Wat werkt er niet?"

"Boos worden, sanctioneren helpt niet, nee dat boeit hem ook helemaal niet en daar kan hij ook niks mee. Het is toch al gebeurt zegt hij dan zelf en dat was gisteren, wat zeur je nou nog? Dat zegt hij dan niet maar dat denkt hij waarschijnlijk wel."

Bij Sjors is er niet in de rapportages te lezen dat hem sancties gesteld worden. Josine geeft in het interview aan dat Sjors geen oorzaak en gevolg kan zien en dat je hem eigenlijk gewoon gerust moet stellen.

"Ja eigenlijk is het gewoon een...een klein kind en dan moet je zeggen: joh, he vervelend, wat naar. Nu gaan we slapen morgen weer een nieuwe dag en dan gaan we weer verder, dan zien we het wel weer. Dat is eigenlijk wat hij wil horen en nooit zeggen: wacht maar, want morgen hoor je het wel. Dat werkt dus echt... het is echt een klein kind dat geruststelling nodig heeft van: joh nu is het over, oogjes dicht, welterusten."

Hierin beschrijft ze dat het geen zin heeft om boos op hem te worden, maar dat hij geruststelling nodig heeft. Boos worden en sancties stellen bereiken dus niet het gewenste effect bij de cliënt.

- Wegnemen van de alcohol

Alleen in de rapportages van Dimitri is er te lezen dat er alcohol van hem wordt afgenomen. Eén keer is er duidelijk in de rapportages te lezen wat daar het effect van was:

Daar aangekomen heeft Dimitri 1 biertje genomen en verder heb ik cola besteld voor hem, hetgeen waar hij niet blij van werd. We waren daar met 15 personen, dus handen vol. Al snel had ik in de gaten dat hij restjes bier nota bene van vreemde mensen aan het opdrinken was, hem boos toegesproken hier onmiddellijk mee te stoppen. Kreeg later ook bier van collega's wat ik terug gaf aan de bardame.

Door cola voor hem te bestellen en geen bier wilde de begeleider waarschijnlijk voorkomen dat Dimitri alcohol zou drinken. Zoals te lezen is in het voorbeeld probeert Dimitri er dan op een andere manier voor te zorgen dat hij toch nog bier krijgt. Geen bier voor hem bestellen heeft er dus voor gezorgd dat hij stiekem ging drinken. Bij de andere gevallen is het gevolg van het wegnemen van de alcohol niet duidelijk beschreven maar aangezien Dimitri dan op een andere manier aan alcohol zal proberen te komen wordt het wegnemen van de alcohol benoemd als een handeling die niet het gewenste effect bereikt.

- Gebieden

Hieronder een voorbeeld over gebieden bij Dimitri:

“Kun je me een voorbeeld geven, van hoe het in het verleden gegaan is?”

“Ja hoor, hij had een feestje van zijn werk en toen belde hij mij op om hem te helpen met kleding uitzoeken. Nou, toen ben ik erheen gegaan en zodra ik even wegliep om iets anders te doen had hij al een biertje gedronken. Echt in 10 minuten tijd, klok klok klok klok naar binnen. Ik kwam weer terug en denk: o, hij heeft gedronken ik kan dus niet meer weg, ik moet er echt bij blijven. En op die manier naar hem benoemt van: je moet niet meer drinken, je hebt nog een feestje vanavond het is fijn als je nuchter bent op dat feestje. De keer daarvoor was het feestje op zijn werk compleet mis gegaan en daar heeft hij echt wel heel veel last van gehad.

Dus ja, daarop terug gegrepen van: joh toen is het zo misgelopen en je kan het, we gaan nu laten zien dat het gewoon gaat lukken. Nou ja, ik moest natuurlijk weer even weg, want één op één kun je nooit helemaal dichttimmeren. Ik was snel terug en toen kon ik net voorkomen dat hij nog een heel glas jenever naar binnen gooide. Ik was zo blij dat hij naar mij wilde luisteren en dat hij zelf de jenever door de gootsteen heeft gegooit.

Daar was ik heel blij om, ook benoemt naar hem. Uiteindelijk is hij naar dat feestje gegaan. Na dat ene pilsje heeft hij niet meer op. Ik had hem gevraagd van: joh, vind je het fijn als ik je vanavond nog even bel? Ja, nou dat was wel goed. Nou, hij belde toen zelf al en later heeft hij nog verteld van: het was een feestje op een boot en op die boot heb ik ook nog wel 2 pilsjes op.”

Alida gebod Dimitri om niet meer te drinken, hierbij gaf ze wel uitleg waarom hij niet meer kon drinken. Vervolgens loopt Alida even weg en Sjors gaat meteen weer drinken. Dat Alida tegen hem had gezegd dat hij niet meer moest drinken had dus niet het gewenste effect op hem. Hierna gaf ze aan dat Sjors wilde luisteren en de jenever vervolgens weggooide. Dit heeft Alida niet geadviseerd maar geboden, zoals te lezen is in de rapportage over deze gebeurtenis:

Gezegd dat hij dit echt niet op kon drinken; hij was al flink aangeschoten (2 halve liters + 1 glas jenever, volgens Dimitri zelf). Hem gezegd dat hij het leeg moest gieten, anders kon hij niet naar het feest. Uitgelegd waarom: je bent eerder dronken geweest op een bedrijfsfeest, waar je achteraf enorm van baalde, door nu te stoppen met drinken kun je dit voorkomen. Afijn, na een strijd met zichzelf goot hij het glas leeg, vroeg mij wel de fles niet leeg te gooien. Nee, maar die zet ik wel weg (staat in de gangkast unit 4), morgen krijg je deze terug.

Dimitri moest de jenever van Alida weggooien, ook dit keer geeft ze uitleg waarom het beter is dat hij dat doet. In de rapportage van de dag erna is ook nog te lezen dat hij die avond nog 3 bier ophad. Hij heeft dus niet geluisterd naar Alida en is ook op het feestje verder gegaan met drinken. In deze situatie wordt duidelijk dat je geen invloed hebt op Dimitri wanneer je hem gebied niet meer te drinken. Bij alle andere gevallen dat Dimitri geboden werd om niet meer te drinken is in de rapportage te lezen dat dit geen heeft invloed gehad en dat dit voor hem geen reden was om te stoppen met drinken, maar dan probeerde hij het drinken buiten het zicht van de begeleider te doen.

Josine geeft aan dat wanneer er op zo'n manier tegen Sjors gepraat wordt, waardoor hij denkt dat de begeleider de baas over hem gaat spelen, hij de begeleider niet meer serieus neemt. Dit houdt dus ook in dat gebieden niet het gewenste effect bereikt, alleen zoals ze zegt wanneer er een goede band met hem is. Later geeft ze ook aan dat het zelfs dan veelal niet het gewenste effect bereikt.

"Het moeilijke is dat je dan niet kan zeggen, wat je soms wel wil doen, van: joh zal ik die drank maar weggooien, ofzo... Dan gaat hij juist drinken, van: jij bepaalt nu dat ik niet meer drink dus dan ga ik drinken. Op het moment dat je zegt: joh, het is wel lekker dat drinken maar ja dit en dat... Soms gaat hij daar dan wel in mee."

Hier geeft Josine aan dat het naar haar idee beter is om te adviseren dan te gebieden, wanneer ze gebiedt en dus naar Sjors zijn idee de baas gaat spelen heeft ze geen invloed meer op hem. Wanneer de begeleiders Sjors zeggen dat hij zijn drank moet weggooien dan is dat voor hem juist een trigger om te gaan drinken. In de rapportages is te zien dat het gebieden één keer het gewenste effect had, namelijk dat Sjors erna niet meer dronk en één keer had het niet het gewenste effect en is hij verder gegaan met drinken.

Daarnaast is het zo, wanneer er in de gebiedende wijs gesproken wordt, er een autoritaire houding aangenomen wordt wat niet overeenkomstig is met het samenwerken.

- Afspraak maken

Van de vier keer dat er in de rapportages te lezen is dat er een afspraak is gemaakt met Dimitri met betrekking tot zijn drankgebruik is er maar bij één keer het vervolg daarvan te lezen en dat was dat hij zich hield aan de afspraak die er gemaakt was, namelijk dat hij alleen maar cola zou drinken tijdens het bowlen. Van de overige keren kan ik niet vast stellen of Dimitri zich hield aan de afspraken en wat voor effect het maken van afspraken op hem heeft.

Bij Sjors is twee keer het vervolg op de afspraak te lezen in de rapportages. Eén keer houdt hij zich aan de afspraak en één keer heeft hij zich niet aan de afspraak gehouden en heeft hij toch nog gedronken terwijl de afspraak was om niet meer te drinken.

Het maken van afspraken bereikt dus in sommige gevallen wel het gewenste effect en in sommige gevallen niet.

- Wegnemen van de redenen

Volgens Alida is de spanning rond een sociale gebeurtenis voor Dimitri één van de redenen om te drinken.

“Dus we weten nu dat als Dimitri een sociale gebeurtenis heeft, hetzij op zijn werk, hetzij een familie feestje dan vindt hij dat eigenlijk zo spannend dat hij zich dus moed in moet drinken om het aan te kunnen of de verjaardag aan te kunnen.”

De manier waarop Alida met deze reden omgaat is:

“Ja, nu probeer ik hem altijd van te voren te bevragen: wanneer zijn de feestjes, wanneer zijn de verjaardagen? Zodat ik dit kan rapporteren opdat degene die dan werkt alert is. Ik schrijf het ook vaak in de rapportage van: joh, let erop er is een feestje en dan heeft hij één op één begeleiding nodig.”

Daarnaast geeft Alida in het interview aan dat de begeleiders Dimitri ook weleens een excuus aanbieden om niet naar de sociale gebeurtenis te hoeven gaan. Dit is tevens in de rapportage terug te vinden. Dit is twee keer te lezen en bij deze beide keren is Dimitri uiteindelijk niet naar de sociale gelegenheid geweest.

De voornaamste reden volgens haar is omdat het een gewoonte is, omdat het hoort.

“Ja, het is gewoon. Het hoort erbij en als hij dan visite krijgt van familie, die drinken ook een borreltje, dan moet je natuurlijk mee doen, want als je oom op visite is en die drinkt een biertje, ja dan drink jij echt geen cola. Dus meedoen blijft wel een rol spelen. Maar goed hij drinkt natuurlijk ook als hij alleen is. Dan hoeft hij niet mee te doen.”

Het is dus een stukje meedoen met anderen. Er is terug te lezen in de rapportages dat er één keer tegen Dimitri gezegd wordt dat de anderen ook geen bier drinken. Net nadat dit gezegd werd is heeft hij cola gedronken maar later is hij toch weer bier gaan drinken.

Volgens Alida is het ook een gewoonte omdat hij ook drinkt wanneer er niemand is. Ze geeft verder aan dat Dimitri volgens haar niet drinkt om dat hij verdrietig is of stress heeft. Daarnaast denkt ze wel dat de slechte jeugd die Dimitri heeft gehad een rol zou kunnen spelen in zijn drankgebruik, maar hier is ze niet zeker van. Ze onderneemt nu nog niks met betrekking tot de jeugd van Dimitri maar zit er wel aan te denken om daar wat mee te doen.

Wat we zien is dat Dimitri wel het excuus aanpakt om niet naar een sociale gelegenheid te gaan waardoor voor hem misschien een stuk spanning wegvalt. Dat hij hierdoor minder drinkt kan niet worden onderzocht omdat hierover in de rapportages niks meer geschreven wordt. Wanneer er tegen Dimitri wordt gezegd dat de mensen waarmee hij op stap is ook niet allemaal drinken neemt hij dit even over en gaat hij aan op cola, maar vervolgens gaat hij toch weer over op het bier. Hij is hierdoor dus niet minder gaan drinken.

Josine denkt dat de voornaamste reden voor Sjors om te drinken is omdat naar zijn mening het hoort:

“Sjors wil een man van de wereld zijn en zijn broer is dat in zijn ogen en zijn broer drinkt een wijntje bij het eten, drinkt een borreltje na het eten en drinkt 's avonds ook een biertje. Eigenlijk vind Sjors dat dit hoort.”

De broer van Sjors is dus eigenlijk een rolmodel voor hem. Josine heeft dit opgenomen met zijn broer en aan hem uitgelegd dat Sjors drinkt omdat zijn broer ook drinkt. Zijn broer heeft hier niks mee gedaan. Josine geeft aan dat het de begeleiders niet lukt om een rolmodel te worden voor Sjors, maar ze benoemt wel het belang van niet drinken in de nabijheid van Sjors door de begeleiders. Wanneer Sjors weet dat de begeleider drinkt neemt hij hem niet meer serieus, aldus Josine.

Als Sjors problemen ervaart kan hij ook gaan drinken. Josine benoemt het belang om dat voor te zijn.

“We weten gewoon vaak zijn problemen niet. Het zijn in onze ogen al geen problemen en het doet zich plotseling voor, in die zin plotseling... Kijk Truus is al vaak een probleem voor hem. Maar ook omdat hij dingen niet begrijpt. Daarom is het zo belangrijk om te proberen het voor te zijn en te ordenen voor hem. Hij overziet dingen niet, vandaar dat ook alles wat hij vraagt gelijk moet gebeuren en wachten vindt hij gewoon heel moeilijk.”

Zo staat er in het ondersteuningsplan geschreven dat een probleem of onduidelijkheid Sjors kan aanzetten tot overmatig alcoholgebruik en zoals Josine hier aangeeft is het belangrijk om problemen die hij ervaart te ordenen. In de rapportages is er één keer te lezen dat de begeleiders de problemen voor probeerden te zijn. Dit was in het voorbeeld over oud & nieuw, dat is aangehaald in deelvraag één, en dat er meteen met Sjors gesproken werd over hoe er toch vuurwerk afgestoken kon worden toen de regen het dreigde te verpesten. Voor de rest werd er pas op de problemen ingespeeld wanneer Sjors al gedronken had.

Hiernaast geeft ze aan dat afleiden soms ook kan helpen. Bijvoorbeeld samen een televisie programma kijken of hem laten praten.

- Wat werkt daarnaast volgens de begeleiders wel en niet

Alida geeft aan dat het wel werkt om hem onder controle te houden en wanneer de begeleiders proberen hem proberen te begrijpen. Inschatten van de risico's en die goed rapporteren. Eén op één begeleiding en uitvluchten aanbieden, naast hem staan, meedenken en hem nabijheid bieden. Boos worden en sanctioneren werkt volgens haar niet, dit boeit hem niet en hij vindt dat je dan zeurt. Het is volgens haar ook belangrijk om er onder waardeoordeel iets van zeggen.

Josine geeft aan dat je niet met hem in discussie moet gaan. Maar dat je hem moet proberen af te leiden van het denken aan drank en hem het gevoel geven dat het zijn idee is. Een gelijkwaardige benaderen en eerlijkheid werkt volgens haar ook bij hem. Het is goed dat iedereen weet wat wel en wat niet kan, maar dit wordt niet altijd vastgehouden/nagekomen. Spiegelen, op jezelf betrekken waarbij je benoemt wat je zelf wel of niet doet.

Hieronder een overzicht van alle handelingen:

Heeft positief effect	Heeft wisselend effect	Heeft geen positief effect	Niet vast te stellen
samenwerken	adviseren	contract	voorlichting geven
signaleringsplan	gebieden	Sanctie	
complimenteren	wegnemen redenen	feedback	
bespreken	afspraken maken		

5.4 Deelvraag 3: Hoe gaan begeleiders die de trainingen hebben gevolgd om met alcoholmisbruik onder hun cliënten?

Voor deze deelvraag is de mede ontwikkelaar van de training *verslaving en verstandelijke handicap* geïnterviewd, namelijk Marion Kiewik. Marion Kiewik heeft orthopedagogiek, richting “ontwikkeling en leren”, gestudeerd aan de katholieke universiteit Nijmegen. En ze heeft een tweejarige postdoctorale studie als orthopedagoog-generalist afgerond.

Momenteel is zij werkzaam binnen Aveleijn en zit zij bij het project *middelenproblemen bij lvb* wat ondergebracht is bij het NISPA.

Het doel van het interview was om erachter te komen wat kenmerkend is voor de werkwijze die zij hanteert en tijdens trainingen probeert over te geven aan de cursisten.

Hieronder de samenvatting van het interview met Marion waarbij de belangrijkste punten worden besproken.

De speerpunten van de training zijn met name oplossingsgericht werken en motiverende gespreksvoering. Daarnaast wordt er ook gebruik gemaakt van psycho-educatie, het overbrengen van middelenkennis.

Oplossingsgericht werken

Bij oplossingsgericht werken wordt er gekeken naar de uitzonderingen en niet naar de problemen, dit houdt in dat er ingegaan wordt op de momenten dat het wel goed ging met het alcoholgebruik door de cliënt en niet zozeer op de momenten dat het niet goed ging. Hierbij wordt er gezocht naar de oplossing in de context en in de cliënt zelf, dus beschermende omgevingsfactoren en de sterke punten van de cliënt. Binnen het oplossingsgericht werken worden er op verschillende manieren vragen gesteld zoals wondervragen, cirkelvragen en schaalvragen, bijvoorbeeld:

“Hoe voel jij je vandaag? Ik voel me een vijf op de schaal van 1 tot 10. En wat zou jij kunnen doen om uiteindelijk van 5 naar 6 te kunnen gaan? Nou en wat zit er dan in die kleine stapjes? Dus op zo’n manier probeer je de cliënt aan het denken te zetten om verandering van zijn leefstijl te bewerkstelligen.”

Voor de lvg-er kan er gebruik gemaakt worden van beeldmateriaal om het zo inzichtelijker te maken voor de cliënt. Marion gebruikt bijvoorbeeld wel eens plaatjes van een kokend pannetje, waarbij de plaatjes oplopen van een koud pannetje tot een overkokend pannetje. De cliënt kan dan aan de hand van deze plaatjes aanwijzen hoe hij zich voelt.

Volgens Marion is oplossingsgericht werken juist zo geschikt voor de cliënt omdat er niet ingegaan wordt op het probleem, maar in plaats daarvan vraag je aan de cliënt wanneer het wel goed ging, naar de uitzondering dus.

“Nou ja als een cliënt dus zoveel gebruikt, 16 halve liters is wel een mooi voorbeeld omdat ik heel veel cliënten ken die zo ongeveer een kratje per dag wegdrinken. Dan vraag ik vaak van: nou, goh heb je dat je hele leven al gedaan? Zijn er momenten waarop je minder hebt gebruikt? Hoe zagen die momenten eruit? Dus je gaat eigenlijk die momenten waarop er minder gebruikt is highlighten, uitlichten en zou je die situatie opnieuw kunnen bewerkstelligen, is dan de vraag. Bijvoorbeeld bij een man die 16 halve liters gebruikt, dat hij een tijd lang gewerkt heeft en nu niet meer. Dan weet je dat werk een protectieve factor is, dus dan ga je met hem op zoek van: zou werk jou helpen, is dat een idee? Om in ieder geval op zo’n manier toch minder te gaan drinken.”

Bij zo'n soort uitzondering wordt er gekeken naar wat zijn voor de cliënt de risico- en de beschermende factoren. Aan de hand daarvan wordt er geprobeerd om die dan op zo'n manier om te zetten zodat die voor de cliënt in zijn voordeel werken.

Lvb-ers hebben vaak afwijzing moeten verduren, door in te gaan op de momenten dat het goed ging kunnen ze hoop krijgen worden op verandering wat ervoor kan zorgen dat de weerstand bij de cliënt afneemt.

Hierbij is het geven van complimenten ook een belangrijk hulpmiddel. Wanneer een cliënt succes heeft of wanneer er iets goed gaat, wordt aan de cliënt een ruime hoeveelheid complimenten over gegeven.

Wanneer er ingegaan wordt op het probleem en wat de reden was dat de cliënt toch weer teveel gedronken had, zit daar een impliciet verwijt in en dat moet voorkomen worden. Het is belangrijk om de cliënt niet te veroordelen, maar om in de cliënt te blijven geloven ondanks de tegenslagen en de pogingen die mislukken. Wanneer de begeleider cynisch wordt bij de zoveelste stoppoging van de cliënt kan diegene volgens Marion beter stoppen met het begeleiden van de cliënt.

Wanneer het een cliënt niet gelukt is om te stoppen en een terugval heeft gehad is het zaak als begeleider ook te kijken naar wat er mis is gegaan in de begeleiding, niet alleen kijken naar wat er mis ging bij de cliënt.

Motiverende gespreksvoering

Bij oplossingsgericht werken en motiverende gespreksvoering ligt een grote overlap.

Bij beide methodes is het de bedoeling dat de cliënt zelf met de oplossingen komt.

"Als ik jou de oplossing bied of ik zeg tegen jou van: weet je wat, jij drinkt 16 halve liters bier per dag, jij zou eens 12 halve liters moeten gaan drinken. Dan zou jij zeggen van: ja doe, ik ben er 16 gewend en daar hou ik me ook aan. Dat is gewoon zo'n klein kratje dus prima. Als de cliënt uiteindelijk dan zelf zegt van: goh, misschien zou ik minder moeten gaan drinken dan kan ik vragen van: goh, aan hoeveel zit jij dan te denken? Dan komt hij uiteindelijk misschien wel op die 12 uit of misschien zelfs nog wel minder. En omdat de cliënt dat zelf bedacht heeft is dat veel effectiever en krachtiger en is de kans ook veel groter dat de cliënt dat volhoudt."

Bij motiverende gespreksvoering is het van belang om verandertaal te ontlokken bij de cliënt, verandertaal is spraakgebruik dat leidt tot zelfmotivatie. Wanneer de cliënt zelf aangeeft dat hij er misschien toch maar eens over moet gaan denken om minder te gaan drinken is dat al verandertaal en moet je daarop doorgaan zodat hij uiteindelijk uit zichzelf wil stoppen.

Daarbij is het belangrijk dat de cliënt vertrouwen heeft in zichzelf en in zijn eigen kunnen, om hierop in te gaan kunnen ook schaalvragen gesteld worden over hoeveel vertrouwen de cliënt in zichzelf heeft.

Het vertrouwen van de cliënt in zichzelf wordt als het goed is al verhoogt door regelmatig complimenten te geven. Daarnaast kunnen er ook kleine experimenten uitgevoerd worden.

Bijvoorbeeld door uit te proberen om één of twee dagen niet te drinken. Wanneer dit dan goed gaat worden hier weer complimenten over gegeven en is dat voor de cliënt een succeservaring waar verder op voort gebouwd kan worden.

Marion ziet in haar werk dat cliënten met lvb vaak open staan voor suggesties. Zij noemt dit de 'suggestiviteit' van de cliënt. Hiermee bedoelt ze dat je lvb-ers vaak heel veel dingen kunt laten doen en laten zeggen. Zij denkt dat juist die suggestiviteit ervoor zorgt dat motiverende gespreksvoering goed werkt bij mensen met een licht verstandelijke beperking. Veelal wordt hiervan misbruik gemaakt door de omgeving, maar als hulpverlener kan je daar juist gebruik van maken. Door het positieve te bekrachtigen en hiermee de cliënt meer zelfvertrouwen te geven.

Het grote verschil tussen “normale” motiverende gespreksvoering en motiverende gespreksvoering gericht op mensen met een verstandelijke beperking is het taalgebruik. “Gebruik Jip en Janneke taal, 7 woorden per zin en één vraag per keer.” Marion geeft aan dat de principes van motiverende gespreksvoering hetzelfde blijven en dat alleen de gespreksvoering moet worden aangepast op de cliënt.

Bij motiverende gespreksvoering is het van belang om te onderzoeken in welk stadium van gedragsverandering de cliënt zich bevindt en daarop in te spelen (zie bijlage 4). De vraag aan Marion was hoe dat er in de praktijk uitziet:

“Ja, je moet niet denken dat de stadia van gedragsverandering een statisch gegeven is. Want wij kennen ook cliënten die zo van de voorbeschouwing naar de actieve verandering schieten, de ene dag nog weet ik veel hoeveel gebruiken en de dag erna denken, nou ga ik stoppen! Heel impulsief, die impulsiviteit is ook wel een kenmerk van de lvb-er en vervolgens drie dagen erna denken van het is toch niks en iemand kan meteen weer terugschieten naar de voorbeschouwing, via de terugval zo ongeveer. Dus dat is geen statisch gegeven en dat betekent dat je dus heel creatief en echt een lange adem moet hebben bij deze cliënten, want wij denken dat sommige cliënten ook weer vaker terugvallen juist vanwege die impulsiviteit en gebrekkig zelf inzicht.”

Haar boodschap is, wees flexibel en ga uit van het laagste niveau van het stadium waar de cliënt in zit. Onderzoek goed in welk stadium de cliënt zit, want hij kan ook sociaal wenselijke antwoorden geven. Probeer op het tempo van de cliënt mee te gaan, wanneer je op de zaken vooruit loopt heb je kans dat de cliënt in de weerstand komt en afhaakt. Denk niet te snel dat het doel behaald is, sommige cliënten kunnen jaren in de fase van actieve verandering zitten waarbij ze nog steeds veel moeite hebben om niet te drinken, blijf ze dan ondersteunen.

Cognitieve therapie

Naast oplossingsgericht werken en motiverende gespreksvoering komen ook elementen uit de cognitieve therapie aan bod.

In de praktijk maakt Marion vaak gebruik van het G schema uit de cognitieve therapie. Het gaat hierbij dan om de vijf G's: Gebeurtenis, Gedachten, Gevoel, Gedrag en Gevolg. Door die te bevragen naar aanleiding van bijvoorbeeld een avond drankgebruik probeer je de situatie uit te vergroten en zo erachter te komen wat er aan de hand was, waardoor de cliënt toch te veel gedronken heeft. Hierbij is het van belang om een gebeurtenis te gebruiken die in het korte verleden ligt, hooguit één of twee dagen geleden. Cliënten overzien vaak de gevolgen niet van hun gedrag, wanneer dit zo is kan je vragen hoe anderen op de cliënt reageerden en op die manier proberen toch de gevolgen in beeld te krijgen en concreet te maken. Ook hierbij is het weer belangrijk om simpel taalgebruik te hanteren.

Positie ten opzichte van de cliënt

Aan Marion is de vraag gesteld hoe zij de positie van de begeleider ten opzichte van de cliënt zou beschrijven.

Als eerste benoemde ze dat begeleiders vaak het gebruik van hun cliënten niet goed in beeld hebben.

“We hebben begeleiders bijvoorbeeld ook gevraagd van: goh, wat is de achtergrond of het dossier van deze cliënt? En via Tactus Verslavingszorg wist ik dat die cliënt al de vijfde inschrijving had en bekend was met heroïne, onder andere. Maar begeleiders zeiden alleen maar dat hij problemen had op het gebied van alcohol en de rest: dat heeft hij nooit gebruikt, dat kent hij niet.”

Marion benoemt daarom het belang van goed signaleren en dat begeleiders een training moeten volgen om te weten waar ze op moeten letten, welke signalen bij welk middel horen. Er zijn namelijk meer signalen dan alleen een alcohol -, wietlucht en verkleinde pupillen.

Hiernaast vindt ze dat begeleiders zich veel meer op het niveau van de cliënt moeten begeven en niet als de boeman moeten optreden. Veel begeleiders hebben niet het besef dat iemand uit zichzelf heel slecht kan stoppen, maar ze moeten weten dat de cliënten er niet zelf voor kiezen om verslaafd te zijn. Alcoholmisbruik en -verslaving is een thema die bij normaal begaafde mensen speelt en daardoor dus automatisch ook een thema is bij mensen met een verstandelijke beperking. Ga de problemen niet uit de weg als iets dat niet hoort binnen deze doelgroep maar besef dat het meer voorkomt in deze maatschappij.

Hierbij moeten begeleiders erg hebben in hun eigen voorbeeld gedrag.

“Ik heb onlangs nog begeleiders gehad die zelf hun eigen sigaret gaan rollen en een shaggie draaien terwijl hun cliënt naast hen loopt en net gestopt is met roken en met blowen en echt spontaan trek krijgt, omdat die begeleider omdat ze buiten zijn even snel een shaggie draait. Voor straks alvast... En dan hoor ik vervolgens: ja dat kan toch geen kwaad? Maar dat kan juist wel kwaad, want die cliënt had heel veel trek op dat moment.”

Marion haar boodschap is daarnaast: wees coachend en ondersteunend in plaats van voorschrijvend en moraliserend. Ga niet met de cliënt in gesprek wanneer hij al onder invloed is maar maak een afspraak met de cliënt op de momenten dat er de meeste kans is dat hij nuchter is.

Wegnemen van de redenen om te drinken

Om te kunnen omgaan met de redenen van de cliënt om te gebruiken vraagt Marion naar de voor- en nadelen van het gebruik. Hierbij kan er gebruik gemaakt worden van kaarten met foto's erop. Het is belangrijk om het op een weegschaal te leggen of er een rijtje van te maken zodat het overzichtelijk wordt voor de cliënt.

Wanneer de cliënt meer voordelen dan nadelen van het gebruik benoemt is het de taak van de begeleider om de nadelen verder uit te werken. Een nadeel zou bijvoorbeeld geld kunnen zijn, om de nadelen verder uit te werken kan je vragen naar wat de cliënt allemaal niet kan doen doordat hij minder geld over houdt. Bijvoorbeeld geen nieuwe kleding meer kunnen kopen of niet meer op vakantie kunnen gaan.

Zo moet je er altijd voor zorgen dat er meer nadelen aan het gebruik zitten dan voordelen, omdat de cliënt anders niet overtuigd wordt van het voordeel om te stoppen met het gebruik.

Als do's en dont's in de begeleiding naar cliënten die alcohol gebruiken gaf Marion de volgende aan:

do's	dont's
goede voorbeeld gedrag geven	veroordelen
in gesprek gaan over de functie van het gebruik	laatste waarschuwingen geven
	contract opzetten

Richten op stoppen

Degenhardt (2000) geeft in haar artikel aan dat het voor mensen met een verstandelijke beperking waarschijnlijk beter is om als doel te hebben om geheel te stoppen met drinken dan om gecontroleerd te drinken. Wanneer het doel is om te stoppen met drinken, hoeft de cliënt zich alleen op het niet meer drinken te richten. Terwijl als het doel is om gecontroleerd te drinken de cliënt de regels moet herinneren over wanneer je wel en niet mag drinken en hoeveel je dan mag drinken. Dit kan het lastiger maken voor cliënten met een verstandelijke beperking om het vol te houden. Aan Marion is gevraagd wat haar mening hierover is:

“Ja, dat heeft te maken met de biologische processen. Als jij mindert dan hou je eigenlijk alles nog in stand. Dus het hele craving, de trek hou je in stand. Je belooft elke keer je hersenen toch met een klein beetje van het middel waardoor het heel lastig is om definitief die beloningssystemen in je hersenen anders te doen om leggen. En cliënten hebben ook vaak moeite met het minderen. Dat is logisch als jij 2 á 3 pilsjes hebt gehad dan neemt jouw remming sowieso af, dat is bij iedereen. Dat maakt het dat je denkt van eentje kan ook nog wel en nog eentje kan ook nog wel en voor je het weet zit je aan teveel. Dus ja, dat vergt heel veel zelfcontrole wat heel veel cliënten gewoon niet hebben. Veel mensen met een verslaving sowieso niet, dus dan vraag je het dubbele. Dus wij zeggen als het enigszins kan gewoon stoppen, dat heeft ook meer gezondheidswinst.”

Hierbij geeft ze wel aan dat stoppen soms een te groot doel is voor cliënten en niet bespreekbaar is voor de cliënt. Het is dan beter om eerst het minderen als doel te hebben maar als uiteindelijk doel toch nog volledig stoppen.

Interventies die op de doelgroep aansluiten

Er zijn veel interventies speciaal voor deze doelgroep ontwikkeld. Er is aan Marion gevraagd welke interventies er naar haar idee goed aansluiten.

Zij vindt de aangepaste leefstijltraining een goede interventie, die bestaat uit in totaal vierentwintig sessies, twaalf individueel en twaalf groepsgewijs. Tijdens de individuele sessies wordt ook een begeleider uit de woning van de cliënt meegevraagd om zo de transfer naar de woning te bevorderen, dit is regelmatig een struikelblok.

Daarnaast geeft ze aan dat er nu een onderzoek loopt naar EMDR, Eye Movement Desensitization en Reprocessing, bij craving, het trekmoment. Hierbij wordt er gebruik gemaakt van stimuli, tikjes op de knieën. De cliënt moet denken aan een hevig trek moment en die trek wordt geneutraliseerd door de tikjes. Ze geeft aan dat dit veelbelovend is voor deze doelgroep.

Ook het onderzoek van Reinout Wiers naar een behandelprogramma dat gericht is op de impliciete processen in de hersenen is volgens haar veelbelovend. Hierbij moet de cliënt de plaatjes van alcoholische dranken met een joystick wegduwen en de plaatjes met niet alcoholische dranken naar zich toe trekken. Dit zou ervoor moeten zorgen dat cliënten in het echte leven minder snel voor alcoholische dranken kiezen. Zo zijn er naar haar mening nog meer ontwikkelingen die veelbelovend zijn.

Binnen de Gemiva- SVG Groep zijn er veel materialen beschikbaar om middelengebruik te bespreken met de cliënt, de vraag aan Marion was of dat volgens haar ook werkt.

Zij noemde als voorbeeld het spel TRIP, dat is een bordspel waarbij er vragenkaartjes gebruikt worden die vragen naar de kennis, de vaardigheden en de mening van de cliënt (Trimbos 2013). Binnen de leefstijltraining die Marion en haar collega's aanbieden gebruiken ze dit soort spellen ook omdat het belangrijk is om het luchtig en speels te houden. Het uiteindelijke doel moet wel gedragsverandering blijven.

Aansluitend op het voorgaande is aan haar gevraagd of er fases te onderscheiden zijn waarin de verschillende interventies worden ingezet.

Aan de hand van de waaier van Haggerty (zie bijlage 5) benoemt zij de verschillende fases.

- Preventie, voor nog niet gebruikende cliënten.
Voorlichting over het middel.
- Vroege interventie, voor experimenterende cliënten.
Korte module over de voor- en nadelen van gebruik,
richten op zelfcontrole en sociale vaardigheden.
- Zwaardere interventie, voor cliënten die al langer gebruiken.
Leefstijltraining, eventueel in combinatie met een detox opname.

Voor cliënten die nog zwaarder gebruiken moet je waarschijnlijk beginnen met een detox opname en dan een klinische opname.
Het is belangrijk om goed te kijken in welk stadium van gebruik de cliënt zit en daarop in te gaan.

Knelpunten in de praktijk

Er is aan Marion gevraagd wat volgens haar de knelpunten in de praktijk zijn om er zo achter te komen waar je in de praktijk tegen aan kan lopen zodat je daar van tevoren rekening mee kan houden.

Als knelpunten benoemt zij:

- Onbegrip, vanuit begeleiders voor de situatie van de cliënt.
- Sommige begeleiders hebben een ethisch oordeel over het gebruik, wanneer begeleiders tegen alcohol zijn kunnen zij de cliënten misschien beter niet begeleiden.
- Verschillen in visie binnen het team.
- Zero tolerance beleid vanuit de organisatie, dit maakt het voor de cliënten moeilijker om open te zijn over hun gebruik.
- Kenmerken vanuit de cliënt zoals co-morbiditeit met andere stoornissen die de behandeling lastig maken.

Als tips geeft Marion nog mee:

- Ga aan de slag en ervaar hoe het is om dit soort cliënten te begeleiden.
- Begin klein, het wordt vanzelf groter.
- Stel een projectgroepje samen, het liefst met mensen uit verschillende afdelingen.
- Zorg voor een “kartrekker”, iemand die enthousiast is voor dit onderwerp en het proces in de gaten houdt.

5.5 Deelvraag 4: Welke overeenkomsten en verschillen zijn er in de begeleiding naar cliënten toe die alcohol gebruiken tussen de begeleiders van de Reigerlaan en begeleiders die de training hebben gevolgd?

Voor de beantwoording van deze vraag zijn deelvraag één en deelvraag drie met elkaar vergeleken. Hierbij is er gekeken naar wat Marion zegt over de punten van het handelen van de begeleiders van de Reigerlaan. Daarnaast zijn er punten die Marion benoemt en niet voorkomen in het handelen van de begeleiders van de Reigerlaan. Deze worden daarna apart benoemd.

Wat werkt bij de Reigerlaan:

- Samenwerken

Marion benoemt het belang van ondersteunen en coachen en dat de begeleider meer op het niveau van de cliënt moet werken. Ook vindt zij het belangrijk dat de begeleiders de cliënt niks opleggen. Deze punten komen overeen met de basis van samenwerking. Samenwerken is dus ook overeenkomstig met de manier van werken van Marion. Naar mijn mening kan dit op de Reigerlaan nog wel verbeterd worden, aangezien één van de handelingen gebieden is. Bij gebieden neem je een autoritaire houding aan in plaats van dat er op het niveau van de cliënt wordt gewerkt. Daarnaast leg je bij gebieden de cliënt juist wel dingen op, dit komt weer niet overeen met de werkwijze van Marion.

- Signaleringsplan

Dit is iets wat de gedragsdeskundige van de Reigerlaan heeft gemaakt in overleg met de pb-er van Sjors. Marion zegt niks over zo'n soort aanpak in het interview.

- Complimenteren

Het geven van complimenten is één van de onderdelen van het oplossingsgericht werken. De gedragsdeskundige van de Reigerlaan benoemt dat je daarmee de cliënt positief bekrachtigd. Dit komt overeen met de werkwijze van Marion

- Bespreken

Volgens Marion is het belangrijk om met de cliënt in gesprek te gaan over de functie van het gebruik. Uit de rapportages bleek dat de reden het voornaamste onderwerp van gesprek was, dus dit is iets wat overeenkomt. Aan de andere kant waren de cliënten tijdens de gesprekken voor het merendeel niet nuchter. Dit is iets wat niet overeenkomt, Marion geeft aan dat het beter is om met de cliënt te praten wanneer hij nuchter is.

Wat soms werkt:

- Adviseren

Bij adviseren bieden de medewerkers van de Reigerlaan toch een oplossing of idee aan, ze laten de cliënt dus niet zelf met het idee komen waardoor de motivatie niet vanuit de cliënt zelf komt. Dit is wel de bedoeling bij motiverende gespreksvoering. Adviseren komt dus naar mijn idee niet overeen met de manier van werken van Marion.

- Afspraken maken

Bij de afspraken die met de cliënt gemaakt worden ga ik ervan uit dat het initiatief voor die afspraak vanuit de begeleiders komt en niet vanuit de cliënt zelf. Dit is bijvoorbeeld te zien in het volgende stukje uit de rapportages:

<i>Dus je best doen, zowel met geld als drank. Moet lukken, zegt hij.</i>

Hierin is duidelijk te zien dat het initiatief vanuit de begeleider komt. Daarom ga ik ervan uit dat deze manier van werken niet overeenkomt met die van Marion, omdat ook hier weer het idee niet vanuit de cliënt zelf komt en hij dus niet intrinsiek gemotiveerd is om zich te houden aan zo'n afspraak.

- Wegnemen redenen

Marion benoemt dat wanneer ze vraagt naar de uitzondering, ze ook kijkt naar wat daarbij de protectieve factoren waren en zo ook kan zien wat de eventuele risicofactoren zijn. Daarbij probeert ze om de protectieve factoren te vergroten en dat de risicofactoren minder invloed krijgen. Op die manier probeert ze de redenen/ risico's weg te nemen. Ze benoemt ook dat ze gebruik maakt van de voor- en nadelen balans, waarbij ze met de cliënt op een rijtje zet wat de voordelen en de nadelen van gebruik zijn om er zo voor te zorgen dat de cliënt zelf gaat inzien dat gebruik niet goed is. Uit het onderzoek is niet gebleken dat de begeleiders van de Reigerlaan dit ook toepassen.

Wat niet werkt:

- Gebieden

Zie samenwerken.

- Contract

Josine is hier in het interview heel duidelijk over, dit werkte niet en er is meteen mee gestopt. Dit komt overeen met wat Marion erover zegt.

- Feedback geven

Ik denk dat de feedback die de begeleiders aan de cliënt geven over komt als een verwijt aangezien de cliënt als reactie erop in de verdediging of in de ontkenning gaat. Naar mijn idee komt het dus ook niet overeen met de werkwijze van Marion, ze geeft in het interview aan dat je verwijten moet voorkomen.

- Sanctioneren

Josine geeft al in het interview aan dat dit niet werkt, toch komt het wel voor op de Reigerlaan. Het komt niet overeen met de aanpak van Marion, omdat zij juist niet ingaat op het negatieve gedrag van de cliënt en daarnaast werk je dan niet samen met de cliënt maar zet je jezelf boven de cliënt.

- Wegnemen van de alcohol

Hier is Marion in het interview niet expliciet over, maar ook dan werk je niet op het niveau van de cliënt en leg je eigenlijk de cliënt iets op wat niet overeenkomt met de werkwijze van Marion.

Niet vast te stellen:

- Voorlichting

Marion geeft aan dat één van de speerpunten van de training het geven van psycho-educatie is, waarbij aan de cliënten de kennis over middelen en de gevolgen daarvan wordt overgedragen. Daarnaast zegt ze ook dat je dit kan doen als preventie, wanneer de cliënten nog geen alcohol drinken. Ik weet niet of dit in het verleden op de Reigerlaan gedaan is.

Er is één punt waarvan ik achteraf kan zeggen dat dat wel één keer door een begeleider van de Reigerlaan gedaan is en dat is vragen naar de uitzondering. Dit voorbeeld had ik aangehaald bij deelvraag 1. De begeleider geeft Sjors een compliment dat het goed is gegaan met betrekking tot het drinken van alcohol op een eerdere gelegenheid. Diegene vraagt dan ook waardoor het kwam dat het toen wel goed ging. De cliënt geeft dan aan dat het op feestjes moeilijk is. Er is niet te lezen dat de begeleider doorvraagt naar wat het is dat het zo moeilijk maakt op feestjes, maar er staat dat diegene de cliënt een uitweg biedt door te zeggen dat hij niet altijd naar de feestjes hoeft te gaan. Dit komt naar mijn idee dan weer niet overeen met de werkwijze van Marion omdat zij ook aangeeft dat je in kan gaan op de zelfcontrole van de cliënt en die te vergoten en richten op het versterken van de sociale vaardigheden. Door de cliënt niet meer naar feestjes te laten gaan, laat je naar mijn idee aan hem zien, je kan het niet aan in plaats van hem te bekrachtigen en te helpen om het wel aan te kunnen.

Basishouding

Uit het interview met Marion zijn een aantal punten te benoemen die horen bij de basishouding van de begeleider. Ik heb de basishouding van de begeleiders van de Reigerlaan niet onderzocht. Ik heb alleen tijdens het interview met de pb-ers van de cliënten gevraagd at hun positie is ten opzichte van hun cliënt. Hierdoor kan ik over de volgende punten niet benoemen of ze overeenkomen met de

begeleiders van de Reigerlaan of niet. Toch wil ik ze wel benoemen omdat het belangrijke punten zijn uit de werkwijze van Marion:

- Volg het tempo van de cliënt
- Wees empathisch
- Ga niet uit van het probleem maar ga uit van de oplossing
- Blijf altijd in de cliënt geloven
- Heb geduld met de cliënt
- Wees bewust van je eigen voorbeeld gedrag
- Hou het speels en luchtig
- Blijf reflecteren op het eigen handelen, kijk ook naar wat er in de begeleiding niet goed is gegaan
- Gebruik makkelijk taalgebruik naar de cliënt toe en blijf herhalen
- Hou de keuzemogelijkheden klein voor de cliënt
- Werk in kleine stappen, stel kleine haalbare doelen op
- Tolereer het drankgebruik van de cliënt, ook vanuit het instellingsniveau
- Houdt met het team één lijn vast

Daarnaast zijn de volgende punten die nog niet benoemd zijn uit de werkwijze van Marion te halen die tijdens dit onderzoek niet gevonden zijn in de werkwijze van de begeleiders van de Reigerlaan:

- Punten die onder oplossingsgericht werken vallen
 - Verschillende manieren van vragen stellen waaronder:
 - Schaalvragen ;
 - Wondervragen ;
 - Cirkelvragen.
 - Vragen naar de competenties van de cliënt of deze benoemen;
 - Opzoek gaan naar de oplossing in de cliënt zelf en in zijn context.
- Punten die onder motiverende gespreksvoering vallen:
 - Verandertaal uitlokken;
 - Werken met de stadia van gedragsverandering van DiClemente en Prochaska;
 - Flexibel omgaan met de stadia;
 - Zelfvertrouwen van de cliënt vergroten.
- Verder:
 - De vijf G's als instrument om inzicht te krijgen in een situatie;
 - Richt de begeleiding op het geheel stoppen van de cliënt met alcohol;
 - Heb een plan klaarliggen over wat te doen bij terugval.

In het interview benoemt Marion ook nog het belang dat de begeleiders middelenkennis hebben zodat ze weten welk middel welke signalen afgeeft en ze het gebruik van hun cliënten goed in beeld kunnen hebben. Naar mijn weten hebben de begeleiders van de Reigerlaan nooit een cursus gehad over verschillende middelen.

Hoofdstuk 6 Conclusie

6.1 Beantwoording deelvragen

Deelvraag 1: Hoe zijn de begeleiders het afgelopen jaar omgegaan met alcoholmisbruik door cliënten?

De begeleiders van de Reigerlaan gaan op verschillende manieren om met het alcoholgebruik van hun cliënten. Wat opvalt uit het handelen van de begeleiders, is dat de begeleiders voornamelijk handelen wanneer de cliënt al gedronken heeft. Ze adviseren of gebieden de cliënt te stoppen met drinken en gaan in gesprek met de cliënt wanneer de cliënt onder invloed van alcohol is.

Daarnaast geven ze soms de cliënt voordat hij gedronken heeft het advies om die avond of dag niet teveel te drinken of maken ze een afspraak met de cliënt over hoeveel hij mag drinken. Dit doen ze op de momenten dat ze aanwijzingen hebben dat er een verhoogde kans is dat de cliënt die dag gaat drinken. Zo'n aanwijzing kan bijvoorbeeld zijn dat het een feestdag is of dat er een sociale gebeurtenis in het vooruitzicht ligt. De motivatie om niet te drinken of te stoppen met drinken wordt dan vanuit de begeleider aan de cliënt opgelegd en komt dan niet vanuit de cliënt zelf.

Wanneer er geen aanwijzingen zijn of wanneer de cliënt nog niet gedronken heeft wordt er door de begeleiders bijna niet ingegaan op het drankgebruik van de cliënt. Dit gebeurt alleen wanneer er een voorval besproken wordt waarin de cliënt gedronken had en het naar het idee van de begeleiders niet goed gegaan is. Eén keer wordt er op een voorval ingegaan wanneer het wel goed gegaan is.

In Mei 2012 wordt er door een begeleider gerapporteerd dat de gedragsdeskundige van de Reigerlaan adviseert om Dimitri complimenten te geven wanneer het goed gaat. Dit wordt vanaf dan opgepakt door de begeleiders. In dit stuk is te lezen dat dit bij Sjors al eerder geadviseerd was. Bij Sjors wordt dat minder toegepast dan bij Dimitri.

Deelvraag 2: Wat is in het afgelopen jaar het effect geweest van het handelen van de begeleiders van de Reigerlaan gericht op cliënten die alcohol misbruiken ?

Het was lastig om het effect van de verschillende handelingen vanuit de rapportages te benoemen, hierdoor zijn achteraf ook de persoonlijk begeleiders van de betreffende cliënten geïnterviewd om hen te vragen wat er naar hun mening wel of geen positief effect heeft.

In dit onderzoek was er geen langlopend effect vast te stellen. Wat wel zo is, is dat beide begeleiders aangeven dat excessen tegenwoordig minder voorkomen. Met excessen wordt overmatig drankgebruik bedoeld waarbij de cliënt bijvoorbeeld dronken in de bosjes ligt of boos naar de politie stapt om een klacht over de begeleiding in te dienen. Alida denkt dat het komt doordat ze er meer aandacht aan geeft bij Dimitri en Josine denkt dat het bij Sjors te maken heeft met het signaleringsplan dat in begin van 2012 is opgesteld.

Van een aantal punten uit het handelen van de begeleiders van de Reigerlaan is wel het effect op korte termijn vastgesteld, hieruit kwam naar voren dat samenwerken met de cliënt, het geven van complimenten, het bespreken van de redenen van het alcoholgebruik en het signaleringsplan een positief effect hebben.

Deelvraag 3: Hoe gaan begeleiders die de trainingen hebben gevolgd om met alcoholmisbruik onder hun cliënten?

De training *verslaving en lvb* is gericht op oplossingsgericht werken en motiverende gespreksvoering, daarnaast wordt er gebruik gemaakt van psycho-educatie en van elementen uit de cognitieve therapie zoals het G-schema.

De training richt zich erop dat begeleiders uitgaan van het positieve, van de oplossing. Zo wordt er niet ingegaan op de momenten dat de cliënt geen maat kon houden met de alcohol, maar wordt er juist op ingegaan wanneer de cliënt wel maat kon houden met de alcohol. Zo'n situatie waarin het goed is gegaan wordt uitgelicht en dat is het startpunt om te kijken hoe ze er in de toekomst vaker voor kunnen zorgen dat het goed gaat. hierbij is het de bedoeling dat de cliënt intrinsiek gemotiveerd is om minder te drinken of zelfs te stoppen met drinken. Om dit te bewerkstelligen proberen ze

ervoor te zorgen dat de cliënt zelf inziet dat er meer nadelen aan het drinken van alcohol zitten dan dat er voordelen zijn. Hierbij moeten de begeleiders ervoor zorgen dat ze op het niveau van de cliënt zitten en zijn tempo volgen.

Deelvraag 4: Welke overeenkomsten en verschillen zijn er in de begeleiding naar cliënten toe die alcohol gebruiken tussen de begeleiders van de Reigerlaan en begeleiders die de trainingen hebben gevolgd?

Waar de begeleiders van de Reigerlaan eigenlijk alleen maar ingaan op de momenten dat het niet goed gaat met het alcoholgebruik van de cliënt wordt er tijdens in de training juist geleerd dat je moet ingegaan op het moment dat het wel goed gaat. Dit is naar mijn idee het grootste verschil in de aanpak. Daarnaast wordt bij de Reigerlaan de motivatie vanuit de begeleider opgelegd en bij de training proberen ze er juist voor te zorgen dat de cliënt zelf gemotiveerd is, ook dit is een belangrijk verschil in aanpak.

Het geven van complimenten komt wel overeen en het doel daarvan ook: het positief bekrachtigen van de cliënt zodat hij meer vertrouwen krijgt in zichzelf en gaat geloven dat hij zonder drank kan.

6.2 Beantwoording hoofdvraag

Hoe kunnen de begeleiders van de Reigerlaan de begeleiding aan cliënten die alcohol misbruiken vormgeven?

Er zijn een aantal handelingen die de begeleiders van de Reigerlaan hanteren die wel werken: het geven van complimenten, het signaleringsplan, bespreken van de redenen voor het alcoholgebruik en samenwerken met de cliënt. Deze handelingen kunnen de begeleiders aanhouden en eventueel uitbreiden. Bijvoorbeeld meer complimenten geven en met betrekking tot het samenwerken, meer op het niveau van de cliënt handelen en zijn tempo volgen.

Oplossingsgericht werken en motiverende gespreksvoering zijn effectief bewezen methodes in de behandeling van mensen die alcohol misbruiken. Daarom adviseer ik om hiervoor een cursus te volgen. Tevens kan het voorkomen dat andere cliënten ook gaan drinken of dat er nieuwe cliënten komen die misschien ook deze problematiek vertonen, ook kan het gebeuren dat de cliënten met andere middelen in aanraking komen. Om hier op in te kunnen spelen en de cliënten hierin te kunnen begeleiden is het belangrijk om kennis van de middelen te hebben, niet alleen om de gevolgen daarvan te herkennen maar ook om het gebruik van de cliënten tijdig te kunnen signaleren zodat er gericht kan worden op preventie in plaats van op behandeling. Ook dit komt aan bod in de training *verslaving en lvb*.

Hoofdstuk 7 Aanbevelingen

Volg de training *lvb en verslaving*.

Oplossingsgericht werken en motiverende gespreksvoering zijn beide effectief bewezen methodes. De training *lvb en verslaving* is de enige training die ik kon vinden waarbij deze 2 methodes uitgelegd worden. Hierbij wordt er ook informatie gegeven over verschillende middelen zodat de begeleiders middelengebruik kunnen signaleren.

Het is belangrijk dat de kennis die opgedaan wordt tijdens de training wordt overgedragen in de praktijk. Omdat het niet vanzelfsprekend is dat de opgedane kennis ook daadwerkelijk wordt toegepast in de praktijk, is het belangrijk om iemand aan te stellen die dit proces in de gaten houdt. Hierbij is het belangrijk om heldere en haalbare doelen te stellen, het liefst SMART:

Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realistisch en Tijdsgebonden.

Door concrete doelen te stellen is het controleerbaar of het doel gerealiseerd is.

Een doel zou bijvoorbeeld kunnen zijn:

- De pb-ers van de cliënten hebben één keer in de week een gesprek over het alcoholgebruik van de cliënt met behulp van de methodes motiverende gespreksvoering en oplossingsgericht werken.

Een doel om het effect van de methodes te kunnen meten zou kunnen zijn:

- Na een half jaar laat de cliënt zien dat hij intrinsiek gemotiveerd raakt om minder alcohol te gebruiken, hij zit in de beschouwende fase van de stadia van gedragverandering van Procheska en DiClemente.

Ik adviseer dat de gedragsdeskundige van de Reigerlaan en de twee pb-ers van de cliënten die op dit moment alcohol misbruiken de training gaan volgen.

De gedragsdeskundige kan degene zijn die zorgt voor de implementatie van de kennis in de praktijk en het proces daarvan waarborgt.

De twee pb-ers zijn degenen die op dit moment de training het meest nodig hebben aangezien zij verantwoordelijk zijn voor de begeleiding aan hun cliënten.

Om na de training de kennis toe te passen in de praktijk adviseer ik dat er een thema dag wordt georganiseerd over deze training zodat de kennis overgedragen kan worden aan de overige begeleiders van de Reigerlaan. Stel hierbij ook gezamenlijk een visie op over dit onderwerp en stippel één lijn uit in de begeleiding naar de cliënten toe die alcohol gebruiken.

Het is belangrijk om meteen na het volgen van de training aan de slag te gaan met het toepassen van de kennis in de praktijk. Stel daarom meteen gezamenlijk doelen op en evalueer regelmatig hoe het verloopt, wat de knelpunten zijn, enzovoorts. Evalueer bijvoorbeeld één keer in de drie maanden.

Het is belangrijk dat oplossingsgericht werken en motiverende gespreksvoering als standaard onderdeel in de begeleiding wordt opgenomen. Ook na verloop van tijd is het belangrijk om met elkaar aan tafel te gaan zitten om te evalueren hoe het implementatie proces verloopt.

Bijvoorbeeld, het eerste jaar elke drie maanden evalueren, na dit jaar eens per halfjaar om de toepassing in de praktijk te kunnen waarborgen. Net zolang totdat het een standaard methode is in de begeleiding naar cliënten toe die alcohol of eventueel in de toekomst andere genotsmiddelen gebruiken.

Redenen om de cursus te volgen:

Op dit moment geven de begeleiders van de Reigerlaan, met name de twee pb-ers van de cliënten die alcohol misbruiken, aan dat ze niet voldoende kennis hebben om de cliënten te kunnen begeleiden bij hun alcoholmisbruik. In de training worden er methodes aangereikt om de cliënt hierin te kunnen begeleiden die de begeleiders op dit moment nog niet gebruiken.

Daarnaast wordt er ook ingegaan op middelenkennis, de gevolgen van bepaalde middelen en de signalen die bepaalde middelen afgeven wanneer ze door de cliënten gebruikt worden.

Marion gaf in het interview aan dat veel begeleiders niet op de hoogte zijn van het middelengebruik van hun cliënten, doordat de begeleiders meer kennis hebben van verschillende middelen zullen ze hiervan sneller op de hoogte zijn.

Wanneer de begeleiders deze kennis in huis hebben kunnen ze toekomst gericht meer inspelen op de preventie.

De cliënten van de Reigerlaan hebben toegang tot coffeeshops en zouden bijvoorbeeld kunnen gaan blowen. Doordat de begeleiders weten wat voor signalen blowen afgeeft kunnen ze bijtijds signaleren dat een cliënt gebruikt en zijn ze er misschien al wel van op de hoogte wanneer de cliënt er alleen nog maar mee aan het experimenteren is, zodat ze hierdoor de cliënt preventief kunnen begeleiden en het niet uitmondt in misbruik of verslaving.

Oplossingsgericht werken en motiverende gespreksvoering kunnen breder worden ingezet dan alleen bij middelengebruik van cliënten.

Zo hebben bijvoorbeeld zeven van de vijftien cliënten van de Reigerlaan overgewicht. Ook snoepen is een vorm van verslaving. Bij deze cliënten zouden de methodes oplossingsgericht werken en motiverende gespreksvoering ook kunnen worden ingezet om hen te motiveren en samen naar oplossingen te zoeken om minder te gaan snoepen en af te gaan vallen.

Uit het onderzoek blijkt dat de cliënten momenteel geen intrinsieke motivatie hebben om te stoppen of zelfs te minderen met drinken. Zo blijkt met name bij Dimitri dat de begeleiders er bij hem echt bij moeten zijn om hem te laten stoppen met drinken. Het is regelmatig voorgekomen dat zodra de begeleider weg was, hij toch nog even ging drinken. Dit maakt de begeleiding intensief, omdat de motivatie vanuit de begeleiders moet komen. Om ervoor te zorgen dat Dimitri niet drinkt moeten ze continu bij hem in de buurt blijven en hem in de gaten houden. Dit is een tijdrovend proces dat niet altijd haalbaar is.

Zeker in het licht van de komende maatregelen van het WMO en de ZZP's 1 t/m 3 die uit de AWBZ gaan zal dit niet altijd mogelijk blijven en zal er op zoek gegaan moeten worden naar een passende oplossing voor de toekomst. Wanneer de cliënt zelf gemotiveerd is om minder alcohol te gaan drinken of zelfs te stoppen zou dit er al voor kunnen zorgen dat de begeleiders er niet altijd bij hoeven te zijn omdat de cliënt dan uit zichzelf al minder gaat drinken en hiervoor niet de continue nabijheid nodig heeft van de begeleiders.

Ik adviseer dat uit de huisregels van de Hooghe Dijck de regel dat dronkenschap niet is toegestaan verwijderd wordt. De regel is niet haalbaar omdat er hiermee impliciet ingegaan wordt op de zelfcontrole van de cliënt dat hij wel mag drinken maar er zelf voor moet zorgen dat hij niet dronken wordt, deze zelfcontrole hebben veel normaal begaafde mensen al niet en voor mensen met een lichte verstandelijke beperking is dat vaak extra moeilijk.

En zoals Marion al aangaf in het interview kan het ervoor zorgen dat de cliënten niet open over hun drankprobleem durven te praten.

Hoofdstuk 8 Discussie

Om deelvraag 1: hoe zijn begeleiders het afgelopen jaar omgegaan met alcoholmisbruik door cliënten en deelvraag 2: wat is in het afgelopen jaar het effect geweest van het handelen van de begeleiders van de Reigerlaan gericht op cliënten die alcohol misbruiken te kunnen beantwoorden, heb ik gebruik gemaakt van de rapportages van de desbetreffende cliënten. Ik heb beschreven dat dit de betrouwbaarheid verhoogt omdat het geheugen van mensen niet altijd even betrouwbaar is en het in de rapportages goed en concreet beschreven is.

In de rapportages wordt er benoemd wat er gedaan is, maar niet altijd alles wordt daarin beschreven, alleen datgene wat de begeleider op dat moment belangrijk vond.

Daarnaast is er in de tekst geen intonatie te herkennen, het is met name mijn eigen interpretatie geweest over het handelen. Bijvoorbeeld de scheidingslijn tussen gebieden en adviseren is erg dun, zeker omdat ik niet weet op welke manier het tegen de cliënt is gezegd. Het is dus mijn eigen interpretatie geweest om te benoemen of het handelen gebieden of adviseren was.

Wanneer een ander dit onderzoek zou herhalen zou hij een andere interpretatie aan de gegevens uit de analyse kunnen geven, dit heeft dus de betrouwbaarheid van het onderzoek verlaagt.

De belevingswereld van de pb-ers en van Marion Kiewik staan in dit onderzoek centraal.

Marion Kiewik heeft me haar eigen werkelijkheid aangereikt. Doordat ik geen tweede persoon heb geïnterviewd voor deelvraag 3 heb ik haar werkelijkheid niet kunnen toetsen met die van een ander. Dit heeft de betrouwbaarheid en geldigheid van de uitkomsten verlaagd.

Bij het analyseren van de rapportages kwam ik erachter dat er daarin voor mij onvoldoende gegevens te vinden waren om de effecten van het handelen te kunnen benoemen, daarom heb ik ook de pb-ers van de betreffende cliënten geïnterviewd. Op deze manier kon ik de gegevens uit de rapportages en de gegevens uit de interviews met elkaar vergelijken en toetsen, dit heeft de betrouwbaarheid van het onderzoek verhoogt.

Aan de andere kant wisten de pb-ers dat ik onderzoek deed naar hoe er nu begeleid wordt en wat voor effect dit heeft. Doordat zij in eerste instantie verantwoordelijk zijn voor de begeleiding van hun cliënten kunnen ze zich positiever hebben uitgesproken over de begeleiding. Ik heb hun wel anonimiteit beloofd maar dit hoeft ze niet ervan te hebben weerhouden om de zaken wat rooskleuriger neer te zetten zodat ze zelf beter uit de verf komen. Dit brengt de validiteit van deze resultaten in het geding. Als zij de begeleiding rooskleuriger hebben neergezet dan dat het daadwerkelijk is heb ik niet kunnen meten wat ik wilde meten. Het effect van het handelen van de begeleiders kan dus minder goed zijn dan dat zij hebben voorgedaan.

Door de gegevens uit de rapportages en uit interviews te halen is er sprake van triangulatie, er zijn meerdere dataverzamelmethode gecombineerd in dit onderzoek wat de geldigheid van de resultaten heeft verhoogt.

Ik ben van mening dat dit onderzoek en de resultaten geldig zijn voor toepassing binnen de Reigerlaan. Zoals al benoemd weten de begeleiders op dit moment niet hoe ze de cliënten kunnen begeleiden in hun alcoholmisbruik zodat het minder voor komt. Motiverende gespreksvoering en oplossingsgericht werken zijn al effectief bewezen methoden in de hulpverlening van mensen die verslaafd zijn, daarom denk ik dat dit met de nodige aanpassingen zoals taalgebruik ook effectief kan zijn bij lvg-ers en een goede handelswijze kan zijn voor de begeleiders van de Reigerlaan. Daarnaast sluiten deze methodes aan op de huidige aanpak door de begeleiders van de Reigerlaan, zoals het geven van complimenten uit het oplossingsgericht werken dat al één van de handelingen is die worden toegepast binnen de Reigerlaan.

Hoofdstuk 9 Literatuurlijst

Boeken

- Boeijs, H. (2008) *Analyseren in kwalitatief onderzoek, denken en doen*. Boom onderwijs
- Dijkstra, M., Bransen, E. (2010) *Middelengebruik bij volwassenen met een lichte verstandelijke beperking; een verkennend onderzoek*. Utrecht: Trimbos-instituut
- Keken, H. van (2006) *Voor het onderzoek. Het formuleren van de probleemstelling*. Boom onderwijs
- Mutsaers, K. Blekman, J.W.M & Schipper, H C (2007). *Licht verstandelijke gehandicapten en middelengebruik. Wat is er tot op heden bekend?* Utrecht: Trimbos-instituut
- Oost, H. (2009) *Een onderzoek rapporteren*. Baarn: HBuitgevers
- Oost, H., Markenhof, A. (2012) *Een onderzoek voorbereiden*. Amersfoort: ThiemeMeulenhoff
- Rigter, J. (2010). *Ontwikkelingspsychopathologie bij kinderen en jeugdigen*. Bussum: uitgeverij coutinho
- Verhoeven, N. (2011) *Wat is onderzoek? Praktijkboek methoden en technieken voor het hoger onderwijs*. Boom Lemma

Artikelen

- Bannink, F., Westra, J. (2006) 'Simpele' oplossingen! Oplossingsgericht werken bij mensen met een lichte verstandelijke beperking. *Psychopraxis*, jaargang 2006, 08, 144-148
- Bransen, E., Dijkstra, M. & Leeman, M. (2010) *Alcohol en drugsgebruik door (jonge) mensen met een lichte verstandelijke beperking*. *Onderzoek & Praktijk; tijdschrift voor de LVG-zorg*, 8 (2), 26-35
- Dijkstra, M., Bransen, E., & Leeman, M. (2011). *Verslavingspreventie is onvoldoende toegerust voor mensen met een lichte verstandelijke beperking*. *Verslaving*, 7 (4), 72-83.
- Degenhardt, L.J., 2000, 'Interventions for people with alcohol use disorders and an intellectual disability: A review of the literature', *Journal of Intellectual and Developmental Disability*, Vol. 25. NO. 2, pp. 135 – 146
- Linde, I. van der, (2007) Acht joints per dag, *Markant*
- Lokman, S., Neijmeijer, L. en Bransen, E. (2012) *Toolkit, LVB en verslaving*. Utrecht: Trimbos-instituut
- Ras, M. Woittiez, I. Kempen, H van. Sadirai, K. (2010) *Steeds meer verstandelijk gehandicapten?* Den Haag, sociaal en cultureel planbureau
- Steenhuis, I., Poel, E. van der, (2009) *Alcohol- en drugsgebruik bij licht verstandelijk gehandicapte jongeren in de leeftijd van 15-25 jaar*. *Maandblad geestelijke gezondheidszorg*
- Strauser, D.R. (2004). The relationship between working alliance and therapeutic outcomes for individuals with mild mental retardation. *Rehabilitation Counseling Bulletin*, 47, 215-223.
- Kennisplein gehandicaptenzorg, *nieuwsbrief LVB en verslaving*, oktober 2012 Nr. 4

Internet

- Effecten van alcohol, Trimbos
Geraadpleegd op 2-9-2012
<http://www.trimbos.nl/onderwerpen/alcohol-en-drugs/alcohol/alcohol-algemeen/effecten>
- Alcoholmisbruik of alcoholafhankelijkheid vlg DSM IV-criteria
Geraadpleegd op 19-09-2012
<http://www.juridischkennisportaal.nl/wiki/staats-en-bestuursrecht/alcohol/alcoholmisbruik-of-alcoholafhankelijkheid-vlg-dsm-iv-criteria.htm>
- Licht verstandelijk gehandicapt, Door Mariska Zoon 2012
19-09-2012
http://www.nji.nl/nji/dossierDownloads/LVB_Kenmerken_en_oorzaken.pdf
- Risico's alcohol
geraadpleegd op 23-10-2012
<http://www.trimbos.nl/onderwerpen/alcohol-en-drugs/alcohol/alcohol-algemeen/risicos>
- Nieuwsbrief LVB en verslaving Oktober 2012
geraadpleegd op 10-11-2010
<http://www.vgn.nl/artikel/14243>
- Definitie Doelgroepen
Geraadpleegd op 12-11-2012
<http://www.verstandelijkbeperkt.nl/definitie2.php>
- Training verslaving en verstandelijke handicap.
Geraadpleegd op 1-4-2013
<http://www.aveleijn.pageprocessor.nl/?docid=4000>
- Behandelmethode Reinout Wiers
Geraadpleegd op 28-4-2013
<http://www.wetenschap24.nl/programmas/labyrint/labyrint-tv/2011/november/30-11-verslaving.html>
- Bordspel trip
Geraadpleegd op 3-5-2013
<http://www.trimbos.nl/nieuws/trimbos-nieuws/trip-bordspel-over-alcohol-en-drugs>
- Wat werkt: oplossingsgerichte therapie? Door C. Bartelink 2013
Geraadpleegd op 10-5-2013
http://www.nji.nl/DossierDownloads/WATWERKT_OPLOSSINGSGERICHTETHERAPIE.PDF
- Wat werkt? Motiverende gespreksvoering? Door C. Bartelink 2013
Geraadpleegd op 10-5-2013
http://www.nji.nl/nji/dossierDownloads/Watwerkt_Motiverendegespreksvoering.pdf
- Interventiespectrum van Mrazek en Haggerty
Geraadpleegd op 12-5-2013

<http://www.desleutel.be/professionals/hulpverlening/vroeginterventie>

- Stadia van gedragsverandering
Geraadpleegd op 14-5-2013
<http://www.haios.be/x/pagina919.html>

Hoofdstuk 10 Bijlagen

Bijlage 1. Interviewvragen voor de gedragsdeskundige

1. Wat zijn de speerpunten van de training?
2. Kunt u me meer vertellen over het oplossingsgericht werken?
3. Wat houdt oplossingsgericht taalgebruik in? Hoe ziet dat er in de praktijk uit?
4. Bij oplossingsgericht werken is het gebruiken van hulpbronnen een instrument om mee te werken, kan je me dat wat meer uitleggen?
5. Op wat voor manier pas je motiverende gespreksvoering toe?
6. Er is uit onderzoek nog niet bekend wat voor effect motiverende gespreksvoering heeft op LVG, waarom toch daarvoor gekozen? Wat is volgens jou het effect?
7. Wat is er specifiek anders in motiverende gespreksvoering naar de LVG cliënt toe?
8. Hoe ga je om met de stadia van gedragsverandering?
9. Uit onderzoek blijkt dat een cognitief behandelprogramma voor mensen met LVG met licht depressieve klachten wel geschikt kunnen zijn, maken jullie ook gebruik van elementen uit de cognitieve therapie? Zo ja, wat/welke?
10. Hoe zou u de positie van de begeleiding tegenover de cliënt beschrijven?
11. Hoe wordt er in gegaan op de redenen van de cliënt om te drinken?
12. Hoe wordt er ingegaan op de risico's voor de cliënt om te drinken?
13. Wat zijn de do's en dont's in de begeleiding naar LVG cliënten toe die alcohol misbruiken?
14. Wat zijn de do's en dont's bij het bespreken van het middelengebruik?
15. Volgens Degenhardt (2000) zou behandeling gericht moeten zijn op het stoppen van middelengebruik ipv minderen, wat is u mening hierover?
16. Welke interventies sluiten naar jouw idee goed aan op deze doelgroep (lvg en alcohol)
17. Zijn er fasen te onderscheiden waarin de verschillende interventies worden ingezet?
18. Wat zijn volgens jou de knelpunten die begeleiders ervaren? Hoe wordt daar mee om gegaan?
19. Kan je me in het kort omschrijven wat kenmerkend is voor jullie manier van werken?
20. Heeft u nog tips voor de begeleiders van de Reigerlaan?

Bijlage 2. Interview vragen voor de persoonlijk begeleiders van de cliënten Dimitri en Sjors.

1. Hoelang begeleidt je hem al?
2. Wat is voor jou de gewenste situatie m.b.t het alcohol gebruik van u cliënt?
3. Wat is voor de cliënt de gewenste situatie m.b.t. zijn alcoholgebruik?
4. hoe zou je de positie van de begeleiding tegenover de cliënt beschrijven?
Naast elkaar/ tegenover elkaar
Begeleiding beslist
5. Hoe ziet de begeleiding rondom het alcoholgebruik van je cliënt er nu uit?
Positief bekrachtigen/ complimenteren
Adviseren te stoppen/ niet te veel te drinken
Wat gaat er goed, wat gaat er niet goed?
Wat voor hulpbronnen worden er gebruikt?
Hoe omgang met weerstand?
6. Wat zijn volgens jou de redenen voor hem om te drinken?
Meedoen/ erbij horen
Weekend/ vakantie
Om gevoelens te kunnen uitten
Stress gevoelens en problemen
7. Wat zijn volgens jou de risico's voor overmatig drinkgedrag bij hem?
Stress/ problemen
Niet begrepen worden
Sociale angsten
8. Hoe wordt daar door de begeleiding op in gespeeld?
Wordt daarover gepraat?
Wordt daar van te voren opgelet?
Wordt dat gesignaleerd en vroegtijdig op ingespeeld? Hoe?
9. sinds januari vorig jaar is er een signaleringsplan voor Sjors gemaakt, wat is volgens jou het resultaat van dit plan?
10. Wat is jouw mening over de begeleiding rondom het alcoholgebruik van uw cliënt?
11. Wat vind je de sterke punten van de begeleiding?
Wat werkt voor u cliënt?
12. Wat vind je zwakke punten van de begeleiding?
Wat werkt niet voor u cliënt?
13. Wat is volgens jou het effect van het handelen van de begeleiding op de cliënt?
14. Waarvan heb je het gevoel dat dat de cliënt positief beïnvloedt?
Goede vrienden/rolmodellen

Goede begeleiding
adviseren

15. Waarvan heb je het gevoel dat dat de cliënt negatief beïnvloedt?

Problemen

Verbieden van alcohol

16. Wat heeft de begeleiding volgens jou nodig om te verbeteren?

Bijlage 3. Signaleringsplan Sjors

datum: Januari 2012

Signaleringsplan van: Sjors

Stemming	Gedragingen	Interpretaties	Handelingsadviezen
+ Positief Neemt de cliënt initiatief	▪ hij is van plan te gaan drinken	▪ Bij een feestdag hoort een drankje ▪ erbij willen horen ▪ zelfstandig willen zijn ▪ "normaal" zijn	▪ <i>Volgende begeleiding; blijvend passief aanwezig/ Stimulerend; uitnodigend</i> ▪ indirecte begeleiding/ niet afkappen ▪ adviseer bijvoorbeeld 2 biertjes te nemen ▪ vrouwen bieden
0 Neutraal Voldoet de cliënt aan de vraag opdracht?	▪ geen lichamelijke klachten ▪ zoekt begeleiding op in de unit ▪ maakt een praatje	▪ positieve aandacht ▪ nagaan wat zijn plannen zijn (voorbeeld: vakantie is feest en bij feest hoort eten en drinken) ▪ proberen zijn plannen te reguleren door een "schikingsvoorstel" (als jij dat doet, doe ik dit) ▪ maak hem medeverantwoordelijk	▪ <i>Coachende begeleiding</i> ▪ positieve aandacht ▪ nagaan wat zijn plannen zijn (voorbeeld: vakantie is feest en bij feest hoort eten en drinken) ▪ proberen zijn plannen te reguleren door een "schikingsvoorstel" (als jij dat doet, doe ik dit) ▪ maak hem medeverantwoordelijk
- Oplopende spanning Is er sprake van spanning?	▪ blijft in appartement ▪ terughoudend in gedrag ▪ eet meestal alleen ▪ soms lichamelijke klachten	▪ als "straf" voor de begeleiding ▪ sprake van overvraging door begeleiding of andere bewoner(s)	▪ <i>Sturende begeleiding</i> ▪ in de buurt blijven ▪ Jelle medeverantwoordelijk maken
-- Ontregeling	▪ heen en weer lopen ▪ muziek draaien (te hard) ▪ deuren slaan (na aangesproken te zijn) ▪ blijven drinken	▪ angstgevoelens (voor slapen/ voor de dood /voor overvraging door bewoners/begeleiding) ▪ hoort bij feestdagen ▪ geslaagd zijn in het leven ▪ voorbeeldfiguur volgen	▪ <i>Stellende begeleiding</i> ▪ In situaties van aanhoudende en/of (be)dreigende agressie/ gevaar, is het noodzakelijk om de afgesproken middelen en maatregelen in te zetten, ter bescherming van de cliënt zelf en/ of anderen. (X. afzonderen door team-interventietechniek (een persoon blijft X. rustig toe spreken als het kan)) ▪ directe begeleiding bieden ("opgeheven vinger van moeder") ▪ niet dreigen met politie / boze buurman) ▪ naar bed dirigeren ▪ Daarna: ▪ - 1 op 1 begeleiding bieden (op de unit blijven) ▪ - er zijn voor hem / niet waken ▪ - veiligheid bieden als hij in bed ligt (zorgzaam begeleiden / knuffel laten gebruiken) ▪ - in de buurt blijven totdat hij slaapt Volgende dag: Begeleiding neemt initiatief tot contact en herstel van de relatie

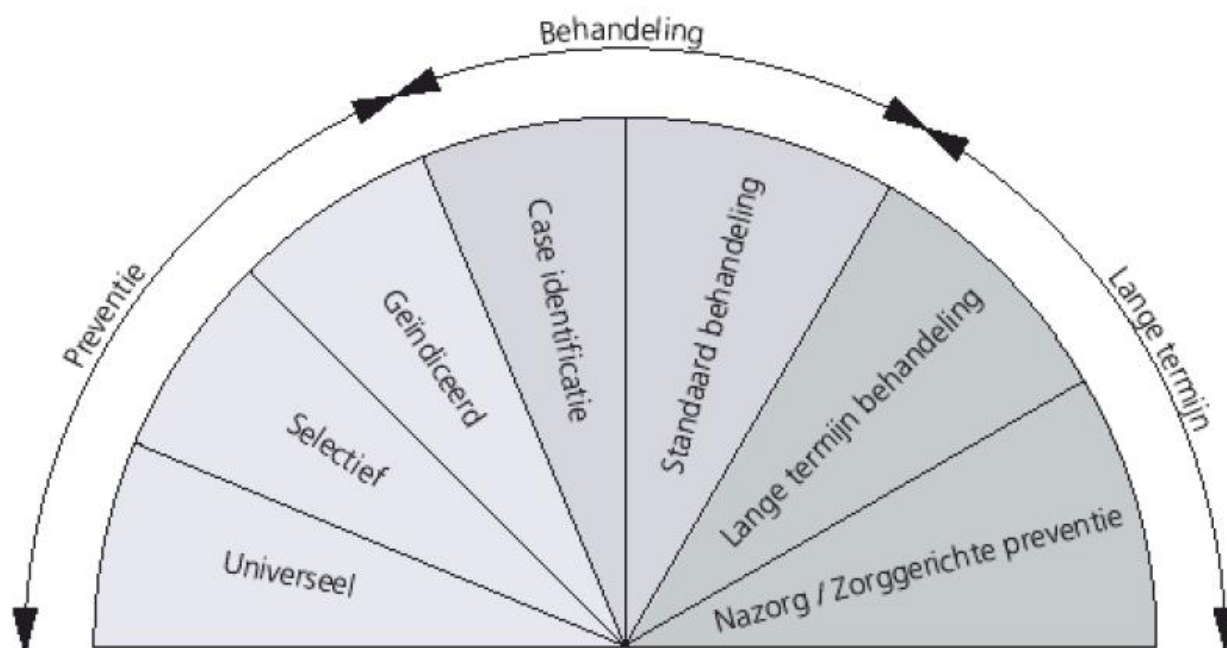
Bijlage 4. Stadia van gedragsverandering van Prochaska en DiClemente

Tabel 1: Fasen van gedragsverandering.

Fase	Kenmerk	Actiebereidheid	Mogelijke interventie
Voorbeschouwende fase	Een persoon in dit stadium overweegt helemaal geen verandering en ziet zijn gedrag niet als een probleem (hij is te weinig geïnformeerd over de gevolgen of uitgeblust door de vele pogingen?)	De patiënt is niet van plan om actie te ondernemen in de nabije toekomst (zes maanden)	Verhoog het inzicht via gepersonaliseerde informatie
Beschouwende fase	De persoon erkent het probleem, maar staat nog erg ambivalent tegenover verandering. Hij is zich wel meer bewust van de voordelen van verandering, maar ziet ook veel nadelen	De patiënt denkt wel aan veranderen, maar dan in de nabije toekomst (zes weken)	Bespreek voor- en nadelen van verandering en verhoog het zelfvertrouwen van de patiënt om de nodige gedragsverandering te kunnen realiseren
Beslissingsfase	De patiënt maakt een plan op. Het is mogelijk dat hij al wat aan het experimenteren is met kleine veranderingen. Er bestaat nog steeds een zekere mate van ambivalentie	De patiënt maakt zich klaar voor verandering, meestal binnen de maand	Stel een concreet plan op met een realistisch doel en ondersteun kleine veranderingen bij de patiënt
Actiefase	De persoon in dit stadium verandert specifiek en openlijk zijn leefstijl. Dit gedrag is duidelijk observeerbaar	De patiënt is geëngageerd in een actieplan	Verwijs door voor voedingsadvies en gedragsverandering en bied zelfhulpmateriaal, medicatie en dergelijke aan
Onderhoudsfase	Het nieuwe gedrag krijgt een plaats in het leven van de persoon. Verandering van eetgedrag en gewichtsdeling zijn ontstaan. Het gewichtsbehoud wordt een nieuw doel	De patiënt is geëngageerd in een actieplan	Leer de patiënt probleemoplossend gedrag aan, zodat hij leert anticiperen op moeilijkheden
Hervalfase	Hervalf is altijd mogelijk en is eerder de regel dan de uitzondering	De patiënt gaat gemiddeld zes keer door de fasen van verandering, vooraleer een stabiele verandering tot stand is gekomen	Ondersteun het zelfvertrouwen van de patiënt en geef inzicht in de aanleidingen tot hervalf

Bijlage 5. Interventie spectrum van Haggerty

Interventiespectrum voor psychische stoornissen (naar Mrazek & Haggerty, 1994)

Bijlage 6. Rapportages Dimitri

Januari

11-1-12

Kreeg om 2100 uur ome Kees op visite. Visje en biertje erbij. Dimitri had er 3 gehaald voor hen.

20-01-12

Heb vandaag Dimitri zijn kamer glad geruimd vond 3 lege blikjes bier en een lege fles rose. In de keuken lagen ook lege bierblikken maar weet niet of dat van Dimitri of Sjors is. Heb de koelkast nagelopen heb behoorlijk wat beleg van vorige maand weg gegooid.

22-1-12

vlgs Jan kwam Dimtiri om 12 uur('s nachts)thuis...aangeschoten en met een zere knie want hij was gevallen.

Ik heb vanavond niets gemerkt van een zere knie, heb hem er ook niet over gehoord. Genoten van de Erwtensoepp, dagcurve gedaan.

23-1-12

Nienke belde om te melden dat iemand Dimitri zijn telefoon had gevonden. dat zal wel zaterdagavond gebeurd zijn denk ik zo. Hij heeft er mij in ieder geval gisteren niets van gemeld, vanavond gaat Nienke hem met hem ophalen.

24-1-12

Vertelde dat hij op zijn werk heeft vertelt dat hij is gevallen met de fiets en daardoor een zere knie heeft. Helaas heeft hij ook vertelt dat het kwam omdat hij een slok teveel op had.(anders hadden nienke en Alida dat gedaan aldus Dimitri) Gezegd dat zij dat nooit zullen doen op die manier. Dimitri denkt dat nu er nauwer contact is dit ook gezegd wordt.

Zei verder nog; ik ben geen prater dus dan doe je die dingen. Gezegd dat mensen ook wel eens een biertje drinken omdat ze het lekker vinden.

Februari

10-2-2012

Dim prima thuis gekomen van het werk, eerst gedouched en toen gegeten. Na de koffie blijkbaar aan het bier, want hij praatte moeizamer en werd wat vervelend.[.....]

Niet met Dim bovenstaande afgesproken, hij zat constant aan de telefoon en had moeite met goed praten vanwege zijn halve liter.. Ik probeer zondagavond weer.

Maart

17-3-2012

vanavond Ome Kees op de koffie,gezellig bij ons in de keuken. dan hoor je ook nog eens wat he! Gingen daarna de Heineken film kijken en Sjors werd ook uitgenodigd en een sigaar aangeboden. Nog even tegen Dimitri gezegd rustig aan te doen met de drank want die had het weer over borreltjes. Dat zou hij ook doen. Tussendoor nog even wezen kijken en het zag er gezellig uit. Het lijkt wel of Dimitri steeds dikker wordt trouwens. Oom Kees zei er ook wat van.

Ja, hij vertelde dat hij 5 kilo is aangekomen, koopt nu light-snacks zegt hij.

30-3-2012

vanavond naar het darten van Eeuwke. Zet zijn fiets dan bij Oma. Scheurde uit zijn naad(van zijn broek) Deze is bij Loes gebracht.

Nou dit had al een staartje; hem een paar keer gebeld en klonk de laatste keer dronken. Hem gesommeerd nu naar oma te gaan want dat mensje wil ook naar bed. Dit was rond twaalf uur. Twintig minuten later belt Esther die weer gebeld was door oma. Ongerust, hij was gevallen met de fiets, lamp eraf..etc en of ik terug wilde bellen als hij thuis was. Na een half uur ben ik uit bed gegaan in pyjama de galerij op, en toen kwam meneer eraan.

Als een maleier, overal voelend etc. gevraagd of hij zijn sleutels had. Toen naar zijn appartement gestuurd en Esther gebeld.

Lig ik bijna te slapen gaat de bel. Dimtir voor de deur, half jankend want hij ging wel weg. Heel boos geworden en hem weer weggestuurd. Ws is hij zijn telefoon kwijt want hij neemt niet op.

31-3-2012

Dim heeft de hele dag een beetje in zijn appartement gezeten, om 17.00 u wezen kijken hoe hij eraan toe was, want hij werd nog op het huwelijksfeest van Frank + echtgenote verwacht. hij zat in zijn bureaustoel, te computeren en te bellen (vaste lijn).

Om 18.00 zat ik met Truus en Sjors te eten, komt Dim zo half achter me staan met de vraag of hij 2 weken naar Vlieland kan ipv van 1 week.

Nou, dat moet ome Kees maar even papier zetten wat dan in totaal gaat kosten, want in de begroting staat nu 500,- Vervolgens riep ome Kees door de telefoon dat het niet duurder werd dan 700,-. Slag om de arm gehouden en Dim weer naar zijn appartement. Na het eten wezen kijken, zat Dim doodleuk weer een halve liter bier naar binnen te kloppen, blikje 3/4 leeg, de rest weggegooid.

Intussen draaide de tijd en was Dim nog niet op weg naar het feestje van Frank.

Zegt hij ineens, om 18.30 u: "ik moet nog even langs de kroeg, want ms ligt daar mijn telefoon". (die we 2 weken geleden hebben uitgezocht en dus vannacht zoek is geraakt!) en oma belde dat ik nog even moest komen.

Dim dus op pad, eerst naar het feest van Frank (op de fiets) en daarna naar oma. Nou, daar bleek zijn telefoon te liggen, dankzij Klaas: die was vanmorgen vroeg in de bosjes gaan zoeken en vond hem!

Lintje op 30 april voor Ome Klaas!

Dim om 21.30 uur huis, met telefoon. Nog even nagepraat en toen ik werd gebeld werd hij weer gebeld door ome Kees of hij nog kwam rummycub spelen. Is lopend naar zijn ouders en heeft mij met hand schudden beloofd dat hij niets meer drinkt.

Moet morgen zijn appartement opruimen, heeft hij wel een dagtaak aan want het is een flinke klus!

April

1-4-12 geen mop....

Heeft zich vannacht, enigszins beschonken maar niet lam, gemeld bij de slaapwacht dat onze telefoon het niet doet. samen met hem geprobeerd en dat klopte.... en even later deed hij t weer wel.

Raar maar waar.

15-4-2012

Stond stiekem bier te drinken vanuit zijn kledingkast. hem daar over aangesproken; het stiekeme en het drinken. Tja Pa een biertje dus wil ik ook...

21-4-12

Dimitri kwam tegen etenstijd terug van de voetbal en had een stevige borrel op. Hij had moeite met recht lopen en zei steeds tegenovergestelde dingen. Ging bijv. eerst bij Nien eten, toen weer niet. Spuiten ging ook met moeite en tijdens het eten had hij behoorlijk de hik. Vanavond weer verder feesten en het bier is gratis.... Lachte me vierkant uit toen ik zei dat hij beter geen bier meer kon drinken. Kwam steeds dicht bij me in de buurt maar was niet vervelend. Toen hij vanavond weg ging met de fiets was hij nog wat aangeschoten.

22-4-12

flink feest gehad gisteren in de tent in bij Rowen Haze, had zich om 01.00 uur gemeld bij de slaapwacht. Vandaag heel de dag mak., zal ik maar zeggen. Zat nog in zijn spijkerbroek die die aan had gehad in de tent, onder de bagger en meuren naar het bier. Had net voor het eten patat op. Dus met de maaltijd had die niet zo'n trek.. Wel geholpen met de afwas, daarna douchen. Morgen moet hij een dagcurve bijhouden.

23-04-2012

Even een kort verslagje van afgelopen zaterdag; We zijn dus kampioen geworden met het voetbal team, in Rijsoord, daar vandaan met z'n allen met de bus terug naar Sliedrecht alwaar ze een spetterende huldiging kregen om 2 uur. Bij binnenkomst eerst koffie met gebak, toen huldiging was echt heel erg gezellig en uiteraard goed georganiseerd. Er werd bier en fris en hapjes neer gezet door sponsors. Dimitri nam een biertje tja er viel wat te vieren, na 2 biertjes hem gezegd over te gaan op frisdrank, hij vond dat maar belachelijk want anderen drinken toch ook bier!!! Waarop ik zei; Dimitri de meeste van ons team drinken frisdrank. Zucht steun maar uiteindelijk toch aan de cola light. Vier uur was het afgelopen en werden de jongens door begeleiding opgehaald (zij konden en mochten namelijk niet mee sávonDs naar Rowan Heze)

Dimitri toen richting Reigerlaan om te eten en te spuiten. Wij zouden 's avonds om 8 uur met taxi bus opgehaald worden bij de voetbal vereniging. Alwaar Dimitri al stond te wachten in zijn trainingsjasje met rugzak bij hem. Daar aangekomen Dimitri 1 biertje genomen en verder heb ik cola besteld voor hem hetgeen waar hij niet blij van werd. We waren daar met 15 personen dus handen vol. Al snel had ik in de gaten dat hij restjes bier nota bene van vreemde mensen aan het opdrinken was hem boos toegesproken hier onmiddellijk mee te stoppen. Kreeg later ook bier van collega's wat ik terug gaf aan de bar dame. Hij kon mijn bloed natuurlijk wel drinken. Toen we om 23.50 uur de jassen van ons aan de bardame terug vroegen maakte Dimitri een heel stampij dat zijn jas er niet bij zat. Ik zei joh je had alleen je trainingsjasje aan en je rugzak bij je. Nou Dimitri was stom dronken., en bleef vol houden de bardame nog zoeken maar echt geen jas dus Dimitri weigerde mee naar buiten te gaan naar het busje, hem aan zijn arm mee genomen. Eenmaal daar aangekomen maakte hij me voor alles uit wat rot is, weigerde in het busje te gaan want hij moest zijn jas hebben en zei dat hij wel ging lopen. Inmiddels waren we al ruim half uur met hem bezig en heb ik hem het busje ingeduwd. Heb zijn rugtas gepakt wat in eerste instantie niet mocht en daar zat zn windjackje in. Grrrrrr. Eenmaal op de voetbal aangekomen viel die om. Kon dus niet meer naar huis fietsen. Gelukkig kwam Henk zijn zoon ophalen met de auto (hij kent Dimitri) En zag dat hij weer zo tekeer ging tegen mij, maar gelukkig heeft hij Dimitri thuis gebracht.

Dimitri kwam nadat ik met Dorien thee zat te drinken in de unit na half uur schoorvoetend naar me toe en deed of er niets aan de hand was, waarop ik hem met een blik aan keek waaruit hij dus wel kon merken dat het zo voor mij deze ronde niet werkt, hem ook gezegd zwaar teleur gesteld te zijn in zijn gedrag en zeker flink baalde hoe hij mij afsnauwde. Verder heb ik hem genegeerd, Ik ben trouwens bang dat hij zijn mobiel kwijt is want hij was s nachts aan het bellen gegaan naar de coördinator van het elftal met de vraag of hij mijn nummer mocht hebben, en hij had meerdere keren van de huis telefoon gebeld.

24-04-2012

Gisteren avond er achter gekomen dat mij vermoeden van dat zijn telefoon kwijt was dus juist is hij had namelijk de voetbalcoördinator gemaild en Jaap dat hij zijn telefoon kwijt is en dat ze hem niet meer kunnen bellen.

Ik dacht nou dan ga ik zn sim kaart blokkeren, blijkt hij gisteren middag al geblokkeerd te zijn. (ms door hem zelf of ms heeft Claudia hem geholpen)

Ik naar Discom gebeld en naar Claudia gevraagd, want ms hebben ze ook al aangifte gedaan of zichzelf) Maar helaas Claudia was er niet.

Alida, ik ga nu geen aangifte doen want stel dat hun/hij dat al gedaan heeft en ik schrijf niet exact hetzelfde dan heeft hij een probleem.

Pfff wil jij het vanavond met hem aankaarten? Sorry wilde het graag voor je regelen maar kan op deze wijze dus niet.

24-04-2012

Dimitri was eerder van zijn werk gekomen, had gemeld dat hij dit deed om zijn e.e.a in zijn kamer op te ruimen?!?! Nou ja, heeft hij dus niet gedaan. Is ws eerder naar huis gekomen nadat hij er lucht van kreeg dat Nienke met zijn baas had gesproken.

Maar dit zijn vermoedens, want met Dim viel er **geen** enkel woord te wisselen.

Heeft ms zitten drinken omdat hij "bang" was dat hij van mij zou horen dat hij in de problemen zit?

Voelt overigens de bui al hangen wb schorsing voetbal; heeft oa tegen S. gezegd dat hij is 'ontslagen' bij de voetbal.

Doe ik de deur open van Dimitri zijn kamer om 17.15 u, zie ik een enorm dronken dropkie zitten. Sjors kwam ook strompelend Dimitri's kamer uit dus hadden samen zitten drinken. Uit Dimitri geen normaal woord meer te krijgen. Samen met Alida zijn bloedsuiker gemeten, zat gelukkig niet te hoog, op 12. Samen met Alida hem ook geprikt want was daar zelf niet meer toe in staat.

Hem naar de unit begeleid om even wat te eten. Dit heeft hij na aandringen minimaal gedaan.

Tijdens het eten wisselend verdrietig en boos. Boos op Nienke maar ook boos op zich zelf. Zegt dat hij fout zat van het weekend en dat hij het nooit meer goed kan maken. Schaamt zich voor wat hij heeft gedaan en baalt ervan dat zijn werk er nu ook vanaf weet. Na het eten is hij naar zijn kamer gegaan. Op de bank in slaap gevallen met nog een glas sterke drank in zijn handen. Terwijl hij sliep nog even gezocht naar die fles drank maar niet meer kunnen vinden.

Om 22.15 weer wezen kijken; lag diep in slaap (snurken) op de bank. Was toegedekt met dekbed en ik heb zijn gordijnen dicht gedaan.

Gezien al het gedoe rondom de beide buurmannen dus GEEN aangifteformulier meer ingevuld via internet.

Ben benieuwd hoe hij morgenochtend wakker wordt en of hij in staat is om naar zijn werk te fietsen.

25-4-12

Dimitri zat vanmorgen klaar alsof er niets aan de hand was, med. ingenomen en geprikt en naar zijn werk gegaan.

Het was een smerige boel bij Dimitri toen Loes kwam, Dimitri had een bloedneus gehad en de keuken en de badkamer zaten onder het bloed. Met handschoenen aan heeft ze het schoongemaakt..

Dimitri erg timide vanavond, is wezen sporten en daarna weer snel op zijn kamer teruggetrokken.

Bang en ongemakkelijk voor evt. confrontatie.

26-4-12

Dimitri zal vandaag via de mail de brief krijgen van de voetbal dat hij het verdere seizoen niet welkom is op de voetbal. In het nieuwe seizoen mag hij laten zien dat hij zich wel aan de regels van de club kan houden. Dit houdt in dat hij op zaterdag niet welkom is op de wedstrijd en op de toernooien 19 mei en 2 juni is hij ook niet welkom. Deze data staan in de agenda.

Hij zal er waarschijnlijk zelf niet over beginnen, maar wees alert op signalen!

Vanmiddag ga ik naar het politiebureau om een bewijs van vermissing voor zijn telefoon te regelen. Zijn paspoort heb ik mee.
Zondag heb ik weer dienst, dan zal ik ook eens navragen of hij zijn nieuwe mountainbike al heeft opgehaald bij het voetbalveld.

De fles Whisky die we dinsdag niet konden vinden lag in een sporttas boven in de kleiding kast, is nu weg uiteraard. Er ligt nu geen alcohol in zijn kamer.
Zijn zoekgeraakte Tablet heeft hij zelf al vervangen door een nieuwe, dus daar had hij ws dat geld voor liggen.

Hij moet nog een dagcurve maken, dit voor morgen opgeschreven. Graag de dagcurves op schrijven in medisch. **Gebeurd** Als hij het niet doet, proberen of hij het dan wel zaterdag doet (is hij toch thuis). Bob, wil jij deze doorgeven staat voor dinsdag 1 mei in de agenda.

Komende week zijn zowel Nien als ik met vakantie, de vraag om wat extra op Dimtiri te letten.

26-4-12

Dimitri meegeeten vanmiddag, het was lekker. Klagen over zeer been. Om 19.25 uur belde hij op of en wanneer hij aangifte moest doen van vermissing telefoon. Verteld dat Alida dat vanmiddag gedaan had. Hij wilde aangifte mee hebben om naar de Phone House te gaan, hem verteld dat zondag maar met Alida te bespreken. Zijn oude fiets staat op het voetbalveld, zijn nieuwe hier. Wilde niet even lopend naar voetbalveld om hem op te halen.

29-04-2012

Met Dimitri gesproken vanavond. Hij zegt dat hij zo boos was dinsdag omdat hij had gemerkt dat wij contact hadden gehad met zijn werk. Hij weet van dinsdagmiddag alleen nog maar dat Sjors bij hem was, kan/wil? niets terugvertellen van hoe dronken hij was.

Het balletje teruggespeeld en hem de tip gegeven hoe dit voorkomen had kunnen worden: open kaart spelen, dan hoeven wij niet zelf op onderzoek uit te gaan hoe het nu zit met je telefoon/blokkering/aangifte.

Fiets:

Hem aangeboden na het eten hem per auto op de voetbal te brengen, zodat hij teugkan fietsen (of lopen, hangt van de conditie van zijn fiets af!). Ging wel zelf lopen, zei hij. Prima. Oeps, er niet aan gedacht dat de voetbal op zondag op slot zit, dus Dimitri heeft voor niets heen en weer naar de voetbal gelopen. Hij gaat het dus nog een keer proberen deze week.

Voetbal:

Verder heeft hij tot nu toe nog geen mail/brief gehad van de voetbal met daarin de boodschap dat hij dit seizoen uit niet welkom is. Hij reageerde met: "dat had ik zelf ook wel bedacht."

Hem gevraagd of hij ook had bedacht hoe hij kan voorkomen dat hij in het nieuwe seizoen in dezelfde situatie komt: Weet dan te vertellen dat hij niet te veel moet drinken. Dit beaamd en gezegd dat hij dit weekend (hij was thuis) ook niet heeft gedronken, dus dat hij dan echt wel kan.

Telefoon:

Vroeg naar de papieren voor zijn telefoon, deze gegeven (kopieën zelf gehouden). Hij hoopt dat The Phone House morgen geopend is, dan gaat hij zelf vragen of hij een ander exemplaar krijgt. Hij was zelf nog in de veronderstelling dat de politie op zoek gaat naar zijn vermiste toestel. Hem uit de droom "geholpen"; ga er maar vanuit dat je telefoon niet meer terugkomt." Maar even afwachten

wat the Phone House voor hem doet (lifelineverzekering). Ik denk dat het hem wel eigen risico kost (55,-), dit moet hij van zijn zakgeldrekening betalen.

Mocht The Phone House gesloten zijn, hoopt hij dinsdag eerder weg te kunnen van werk om te gaan. Ik heb hem op het hart gedrukt dat, wanneer het niet lukt, dit te zeggen zodat 1 van ons hem kan helpen.

Gevraagd naar de plannen voor morgen, die heeft hij niet. Alleen kijken of de Phone House open is. Ik denk dat hij vnl thuis zal zijn, heeft met niemand afgesproken.

Lag nu ook op bank, verkoudheid is zo goed als over. Dinsdag dus weer aan het werk.

30-4-12

kwam om 15.30 uur naar kantoor en ging naar een terrasje alwaar Janne zou zitten. Is daar even geweest hoorden we later van Janne hij liep ineens weg. Voordat hij weg ging zei ik nog tegen hem wij eten om 17.45 uur, als je dan terug kan zijn voor spuiten en eten. Om 20.30 uur nog niet terug. Geen medicijnen, geen Insuline en geen eten gehad hier. Wel hebben Coosje en ik zeven lege blikken Halve liters bier gevonden, en een wasbak vol met zijn kots.

Om 20.50 uur, belde Frenk van de voetbal dat hij Dimitri thuis had gehad. Hij vertelde dat Dimitri veel problemen had, hij had hem 2 bakken koffie gegeven en naar zijn fiets gestuurd die in de buurt van een bar zou staan. Na een half uur was Dimitri weer bij Frenk, zonder fiets die kon hij niet vinden. Frenk heeft hem vervolgens naar huis gestuurd, dat deed Dimitri lopend. Even later 21.05 uur was Dimitri thuis. Slingerend over de galerij. Ik heb geprobeerd zijn hem zijn bloedsuikers te laten meten, apparaat niet te vinden. Daarna Insuline gespoten en medicijnen ingenomen. Ik doe het allemaal zelf, is niet jullie probleem. Ik los het wel op. Stond bijna te huilen. Hem gezegd nu niet in deze toestand, je fiets te gaan zoeken. Eerst nuchter worden. Even later was hij dus toch vertrokken, om vervolgens na een uur terug te zijn met fiets, en een baal friet en een aantal blikken bier. Daarna gaan eten, zou geen bier meer drinken en naar bed om morgen weer te gaan werken.

tjee...is dus totaal niet meer te begeleiden met de drank he!! Proberen doen we, maar aanslaan doet het niet bij hem. Nou zou je denken dat hij zich realiseert dat hij met vuur speelt kwa drank maar dat is dus geen reden om niet alsnog te gaan drinken en al beschonken nog extra te gaan kopen!! is het langzaam aan niet nodig dat hij een "maatregel" krijgt in de vorm van zich steeds melden en gedoseerd weg mogen (desnoods tijdelijk alleen weg onder directe controle van begeleiding) Zo'n soort afspraak als ook Cor heeft. Dat wij tijdelijk de regie van hem overnemen op de momenten dat hij "zwemt" en de fout in kan gaan.

Al is het alleen maar voor tijdelijk even, om de situatie voor hem om te draaien; hem uit die vlucht naar drank en onverantwoord gedrag mbt medicijnen etc te halen...

Ik ben bang dat we er anders binnenkort een keer heel erg spijt van krijgen.

Alida, vat dit niet persoonlijk op he...hij is ons aller zorg en als ik wat kan doen laat maar weten hoor!

Mei

2--5-12 Nien, Alida en Arjan: hebben jullie nog iets te rapporteren nav het gesprek vorige week?

Ome Kees kwam voetbal kijken met vis....en die mot zwemme he!! dus klein glaasje

erbij. Ben een paar keer binnengelopen. Dimitri was rustig en niet aangeschoten.

Zijn telefoon is gebracht en is ws morgen geactiveerd.

Rob.

2-5-12

Nee, niet specifiek. We blijven Dim ondersteunen om niet te drinken, dus net als bij Sjors hem complimenteren als het goed gaat. Als hij toch gaat drinken, hem wijzen op het feit dat hij ook zonder drank kan en het liefst dan duidelijk krijgen, voor hem, hoe het hem lukte zonder drank. Arjan noemt dat; hem in zijn kracht zetten.

Duidelijk is wel dat het vooral dat Dimitri uit onzekerheid drinkt, dit blijkt uit het feit dat hij vooral drinkt in een sociale omgeving, bijv. feestje voetbal, darten kijken in de kroeg. Hij vindt dit blijkbaar toch heel eng/spannend en om zich beter te voelen (ongeremder) drinkt hij een biertje. Dat ene biertje worden er 2, 3 en bij 4 is Dim dronken.

Ik heb aan Arjan gevraagd of wij dit kunnen "handelen"; Arjan heeft er vertrouwen, maar zegt er ook bij dat er zeker situaties zullen voorkomen dat Dim teveel drinkt.

Daarna hebben we een gesprek gehad met Loes en Henk, met name Henk had veel moeite met Dim's drinken en het gedrag dat eruit voortkomt. We hebben uitgelegd waardoor Dim gaat drinken, waarom we Dim op deze manier begeleiden en benadrukt dat Dim's mogelijkheden zeer beperkt zijn. Dat kwam best hard aan, vooral bij Henk.

5-5-2012

Praatje met Dimitri gemaakt: liet zijn leentoezel zien, tja...stukken minder dan mijn Sony Xperia. Ed vertelde dat hij binnen 48 uur de diefstal van zijn telefoon had moeten melden bij de Phone House.....Dûh....

Hem gevraagd wat hij tegen Nienke zegt aankomende maandag. Hij vindt het uiteraard moeilijk en denkt dat Nien boos blijft.

Ik heb hem gezegd dat, als hij zijn excuus maakt voor zijn scheldwoorden, Nien niet boos blijft.

Ook vandaag overdag en vanavond rustig in zijn appartement, geen alcohol gedronken.

Zijn fiets staat nog steeds op het voetbalterrein, gaf als reden aan dat hij afgelopen week teveel spierpijn had om de fiets te halen. Hij denkt het de komende week wel te gaan doen. (als zijn fiets er nog staat).

7-05-2011

Dimitri belde me of ik even tijd voor hem had en bood zijn excuses aan, heb dat natuurlijk aanvaard want we moeten wel weer verder. Bovendien knap dat die dit gedaan heeft want dat is altijd erg moeilijk voor hem, heb wel gezegd dat ik het echt heel erg vond dat hij op deze manier zo'n leuke feestdag heeft verpest aan het eind.

Zat er echt behoorlijk mee in zijn maag, zei ook gelijk dat het met 30 april ook weer flink uit de hand gelopen was, dus dan weet je het gelijk, hij gaf als reden dat hij er zo tegen op zag om me weer te zien en het dan weg te drinken om er niet meer aan te denken. Heeft beloofd nu dit allemaal uit de lucht is om weer op zichzelf te gaan letten. Heb nog een keer gezegd dat hij vd week wel zn fiets op moet gaan halen, is beloofd dus ben benieuwd,

P.s. tis echt ongeloofelijk ik had mijn sigaretten bij Dimitri laten liggen, en ging die na 10 min ophalen, zat deur op slot en Dimitri zat dood leuk weer aan een biertje tis niet te geloven. pff

13-5-2012

Dimitri krijgt geen nieuwe telefoon, de melding had binnen 48 uur moeten zijn.

Hij heeft nu nog een leentoezel, deze zal hij binnenkort ook wel moeten inleveren.

Weet dat hij van zijn zakgeld een nieuwe moet bekostigen. Moet dan wachten tot 1 juni (denkt hij), dan wordt zijn zakgeld gestort en met wat hij nu nog heeft op zijn rekening erbij kan hij weer een toestel aanschaffen. Want ja, het moet natuurlijk wel een soortgelijk toestel zijn hè en dat kost wel ca 300,- euro.

Maar, als hij zijn leentoezel in moet leveren, voordat hij geld heeft voor een toestel zoals hij wenst, dan koopt hij toch maar een goedkoop ding.

Zoals hij zelf zegt: "de baas zijn centen zijn niet van blik".

Het abonnement loopt door, dus dat geeft geen extra kosten.

Verder nog een compliment gegeven dat hij gisteren niet teveel heeft gedronken bij Ome Kees, zegt zelf 1 biertje te hebben genomen. Nou ja, laten het er 2 zijn, dan blijft het binnen de perken.

Gevraagd hoe het komt dat het dan wel lukt, zegt dan ook zelf: "ja, op feestjes is het moeilijk". Met hem besproken dat, om jezelf te beschermen, je er ook voor kunt kiezen niet naar en feestje te gaan als je weet dat het lastig is. Hij zegt dat anderen dan weer "moeilijk doen" en zeggen dat hij toch moeten komen, en ja, dan gaat ie dus.

Wel prettig dat er nu over te praten viel in een normale sfeer.

Nog nagevraagd of zijn fiets al hier is, nee dus.

Had het te druk gehad afgelopen week, maar het zou zo maar kunnen dat hij morgen eens gaat kijken. Ws schaamt hij zich zo erg dat hij zijn fiets niet durft te halen.

Nagevraagd of hij vrijdag wel/niet werkt, ivm eventueel later beginnen van de Go82 die dag. Daar had Dim nog geen antwoord op; hangt ervanaf of er vrachten gelost moeten worden die dag. Maar goed, Klaas moet dan ook nog kunnen blijven tot 8.00.

Dimitri vertelde dat hij graag wil stoppen met drinken, ook omdat hij af moet vallen.

Zegt dan dat hij het erg moeilijk vindt om niet te drinken.

17-5-2012

Dimitri met ouders en Ome Kees gewandeld, daarna eten gehaald en de verdere avond bij hem rummicub spelen. ik denk dat hij vanmiddag wel een biertje op heeft, maar vanavond niets, terwijl Pa en Oom Kees aan de jenever zaten.

Ome Kees is dat speciaal wezen halen thuis, want Dim had niets in huis. Onder 4 ogen Dim gezegd dat het juist goed was dat hij dit niet in huis had, en zo zie je: Ome Kees vindt het geen punt, dan haalt hij gewoon zelf thuis wat.

Om 23.00 u nog druk aan de rummy, in de keuken van unit 4.

18-5-12

[.....]

Later nog wel even naar hem toegegaan, kwam net terug van de Bas. Nog even nagepraat over vanmiddag: Dim zegt dan dat hij echt niet weet dat het niet de bedoeling is dat hij ook nog eens aan N. zakgeld vroeg. Dit maar in het midden gelaten, gezegd dat we nu een goede oplossing hebben om het "gat te dichten".

Verder nog gezegd dat hij niet teveel gaat drinken, want er zat bier in zijn tas. Heeft gezegd er niet meer dan 2 te nemen, mijn vertrouwen in hem uit gesproken.

25-5-2012

Praatje bij/met Dimitri gemaakt, nav de evaluatie OP.

Wil niet alles horen wat erin staat, wel alles kort genoemd.

Uiteraard over alcoholgebruik; zegt nu zelf echt wel te weten dat hij niet meer dronken moet worden. Als reden geeft hij dan aan: "er komt zoveel gezeik van".

Zat wel een beetje te glunderen toen ik hem de complimenten van Sien overbracht (zie 21/5).

27-5-12

met Mort en mij een eind gefietst, 18 kilometer, was voor Dimitri maar een klein stukje is natuurlijk en hij fietst normaal ook zeker 10 kilometer harder. Bij Nel in de Krom een uitsmijter gegeten met een wit biertje erbij op het terras. Was leuk, warm. Gisteren hem nog geprobeerd mee te krijgen naar het zwembad, hij heeft tenslotte een abonnement, maar daar had Dim geen zin in.

vanmiddag stond Truus huilend bij kantoor ivm drank bij de jongens.

Dimitri zat bij Sjors en maakt helemaal geen indruk dat hij wat gedronken had. Hij viel me bij en beloofde me te bellen als het fout zou gaan met Sjors. Fijn hoor Dim!

Ongeveer een half uur later loop ik weer binnen bij Sjors en zit Dimitri enorm bezopen op de bureaustoel met een vol glas jenever voor hem.

geschrokken gereageerd en bezorgd ; jongen wat doe je nu, dat is niet verstandig, waarop hij de borrel pakt en in 1 keer achteroverslaat.

Ondertussen staat Sjors een heel verhaal te houden over de problemen van Dimitri en dat zij elkaar helpen. Ondertussen zat Dimitri te snotten en te janken en was niet meer te verstaan. Wilde ook niet naar zijn appartement. Sjors zei gelukkig doe dat nu maar Dimitri, waarop ik hem bij zijn arm vasthield. Hij kon echt niet meer recht lopen!! en is toen op de bank gaan liggen en brabbelde van alles, zoals jullie begrijpen me niet, jullie lachen me uit.

Gezegd dat ik dat zeker niet doe(uitlachen) maar dat ik hem ook niet evt. kan helpen als ik niet weet wat er is.

Dit leidde dus tot niets.

Nog eten gebracht en hem wat water laten drinken met veel moeite .Niet gespoten,niet gegeten en ook geen med. gegeven. Toen ik om half 7 ging kijken ging hij net naakt in bed liggen en was natuurlijk nog niets waard.

Van Truus heb ik begrepen dat Dimitri naar Sjors gekomen was met de vraag om drank. Heeft toen voor half vier al drie jenevers naar binnen geklokt en ik kon toen niets merken. Dus.....

Het is jammer dat Dimitri en Sjors elkaar zo beïnvloeden. Eigenlijk zou je ze uit elkaar moeten halen want het is constant het tegen elkaar op bieden. wie is de beste en wie heeft het meeste etc, vermoeiend hoor, en dat zo wederom met de feestdagen.

mee eens, ook dat ze elkaar bevestigen met drank en elkaar ertoe aan zetten....

We hebben hem om half 9 nog even bekeken. Had tussendoor nog over gegeven en weggespoeld en de kraan aan laten staan. Gelukkig was t niet verstopt en liep t water weg anders was er een flinke overstroming geweest!! Had een korte broek aan gedaan en lag vast in slaap op de bank.

Hem om half 10 gewekt en med gegeven en laten spuiten en eten opgewarmd gebracht. Was nog wel brak maar goed aanspreekbaar en kon de handelingen bij t spuiten goed uitvoeren. Inhoudelijk op dat moment niet op zijn dommigheid met die jenever in gegaan. Dat moeten we morgen maar doen!

Misschien moeten we bij de diabetes verpleegkundige maar een soort protocol vragen ivm spuiten Dimitri. Bijv. wat te doen als hij een paar uur later thuis komt.

Hoeveel moet hij spuiten als hij dronken is en is daar ook een tijdsindicatie bij.

Ik kan me voorstellen dat als hij dronken is hij ook anders moet spuiten.

alida, wil jij dit eens navragen?

Ik heb Loes een mail gestuurd met deze vraag.

avond: heel rustig en gezellig aanwezig. Heeft zijn app opgeruimd en is vanmiddag mee wezen bowlen. Verder geen drank oid gezien bij hem.

29-5-2012

Ook vanavond was Dimitri heel gezellig en spraakzaam. Kwam na het trainen nog een uur in de keuken, waar ik met Dorien thee dronk, er gezellig bij zitten. Dronk 2 glazen water.

Later liep ik nog even bij hem binnen; hij zat met oma te bellen. Tijdens dat telefoongesprek vertelde hij oma: " nee oma, ik drink geen bier meer sinds ik zwaar suiker heb".

Vervolgens Ome Kees aan de telefoon die hem uitnodigde te komen, want ome Kees zat aan de zalm. Gelijk van de gelegenheid gebruik gemaakt en gezegd niet te drinken: "Je hebt het net tegen oma gezegd en afgelopen zondag heb je heel wat glazen jenever achterover geslagen. Laat zien dat je een sportman bent".

Dimitri voert dan aan dat hij Sjors ging helpen met de boze bovenbuurman, ja en het was zo lekker weer en ik dacht, nou gezellig effe een drankje bij Sjors, enz.

Besproken dat het zeer regelmatig gebeurd; Dim weet dan precies wanneer de laatste keer was: 30 april, da's al weer even geleden.
Vier weken om precies te zijn.

Juni

9-6-2012

Vanmorgen heeft Dimitri een aantal keer gebeld met de huistelefoon maar het was alleen maar een kraaklijn en niks te horen. Dus even langs geweest, kreeg er gelijk van langs, had al 3 keer gebeld. Hem nog een keer laten bellen zodat hij het zelf kon horen. Toen zijn pa ook nog een keer gebeld had was hij er uit. Het lag aan zijn telefoon.

Vanmiddag bij Sien wezen kijken naar de kampioenswedstrijd. Foto's gemaakt.

Daarna zijn kamer opgeruimd. Allemaal lege blikken bier en chipszakken en gedeponseed in de prullenbak in de keuken. Hem hierop aan gesproken dat het niet zo gezond is. Doet dan stoer.

Had om 16.00 u nog vis gehaald, dus at maar weinig v/h avondeten. Had ook al 2 halve liters op, dus gezegd dat het wijs is als hij nu stopt.

Rond 21.00 u visite van pa, ma en oom Kees, maar die hielden het ook netjes met de drank. Ik had het idee dat Dimitri niets meer had gedronken.

16-6-2012

Dim had Sjors vandaag aardig op de kast: "ik ga 2 weken op vakantie, ik zit wel op FB".

Hem met klem gezegd dat niet te doen, maar dat komt niet echt over bij Dim.

Melde rond 17.00 u dat hij niet meeat, want hij ging met ouders patat eten. Vertrok uiteindelijk pas om 18.30, met insulinespuit en medicijnen in zijn zak en minstens 2 halve liters bier in zijn maag. Heeft hij opgedronken tussen 5 en half 7.

Bij vertrek naar ouders ook weer benoemd dat hij vorige week zo goed kon stoppen na 2 biertjes, laat zien dat je dat nu ook kan!

19-6-2012

Dimitri vanavond erg chagrijnig, ws ivm de tablet. Ging al zijn geld uitgeven, elke avond uit eten etc. Misschien is het een idee dat hij die tablet bij elkaar spaart van zijn zakgeld, dan kan hij ook minder bier kopen?

Juli

7-7-2012

Weer terug van vakantie, precies om half zes. Heeft het leuk gehad en vooral veel gegeten, wat te zien is.

Bij thuiskomst direct eigen boodschappen doen, terwijl er brood etc gehaald was. Tja en toen heerlijk aan een blikje palm.

10-7-2012

Poosje bij Dimitri geweest: foto's van vakantie gekeken en hij heeft het eea verteld. Het was lekker rustig met ouders en ome Kees, wil volgens jaar wel weer.

Vertelde zelf, nav een foto waarop glazen bier op tafel staan, dat hij wel bier had gedronken, maar niet teveel. Nou, dat is heel knap van je.

13-7-2012

Dimitri in prima doen; echt gezellig een poosje bij hem zitten kletsen over oa Sien.

Vertelde ook dat Cor, van de voetbal was geweest en die zou hem gevraagd hebben of hij weer op de club komt als het nieuwe seizoen begint. Dim was er echt blij mee, maar weet ook dat het nooit meer zo uit de hand mag lopen. Hij vindt het fijn om weer een doel te hebben op de zaterdag.

14-7-2012

Dimitri vandaag lekker lui geweest; vond het te slecht weer om te gaan fietsen.

Vanavond weer even bij hem gezeten; gecompimenteerd dat het goed gaat. Hij vindt zelf ook dat het goed gaat: "niet meer door de weeks zuipen hè".

Had vervolgens eens nagedacht over zijn mobiel (heeft nu nog dat leentoezel): "ws krijg ik in december weer € 300,- omdat ik chronisch ziek ben, kan dat voor een nieuwe telefoon gebruikt worden. Afgesproken dat hij zelf de helft bij elkaar spaart en als in december blijkt dat hij die € 300,- krijgt + zijn aandeel, dan kan het.

Dus je best doen, zowel met geld als drank.

Moet lukken, zegt hij.

21-7-2012

Dimitri vandaag met ome Kees naar Groot Ammers gefietst om paling te gaan halen. Daarna even thuis om te douchen en weer naar ome Kees om de paling te gaan nuttigen. Hij was rond 22.15 uur weer thuis en....hartstikke nuchter!!! Gezegd dat ik trots op hem was. Morgen lekker naar Scheveningen. Nu hopen dat hij daar ook de alcohol kan weerstaan.

22-07-12

Heeft het super naar zijn zin gehad in Scheveningen en is lekker verkleurd. Ze hadden wel honger bij thuiskomst dus samen met evert een patatje gaan eten. Daarna nog foto's van vandaag op USB stick gezet en weggebracht voor de krant. Enne.....weer geen drank op!!

28-7-2012

Ook Dimitri is mee gegaan naar Leo's cafetaria. Ik had hem geholpen met insuline spuiten en daarna zou hij ons zsm achterna komen...Niet dus!! We hebben weer 20 minuten op hem zitten wachten, GRRR. Tja, hij kreeg een telefoontje.....

Bij het eten 1 biertje op en dat was te merken.

Augustus

19-8-2012

Loes is terug uit Amerika dus had gehoopt op een dag varen. helaas, en toen maar mee gaan zwemmen met ons.

Na het eten had hij zijn rose al klaar staan.

21-8-2012

Poosje bij Dimitri gezeten en gebabbeld; complimenten gegeven dat hij het zo goed doet. Glimt van trots en zegt zelf dat hij er zelf ook blij mee is. Opvallend dat hij nu niet zegt: het moet maar hè? diab, verpl was nu ook weer tevreden over zijn laatste curve. Dimitri vroeg mij aan zijn werk door te geven dat het goed met hem gaat; ik stuur zo direct hen een mailtje. Hij hoopt dan dat ze er dan ook tegen hem iets over zeggen.

September

2-9-2012

Flink gesopt bij Dimitri. Zijn koelkast gedaan en zijn bovenkastjes. Onderwijl wat gekletst.

Gister is Dimitri bij ome Kees in de tuin wezen werken. Bij thuiskomst bami gegeten.

Daarna zou Dim naar de verjaardag van Sien gaan en aansluitend naar een ander feestje.

Dimitri zegt dat hij last had van diarree en overgeven en daarom beide feestjes heeft afgezegd en naar bed is gegaan. Vanochtend was daar niks van te merken. **Waarschijnlijk zei Dimitri dit om zichzelf te beschermen, juist feestjes zijn de meest lastige situaties voor hem**

Hij zat om 12.00 uur zelfs al aan het bier dat hij snel achter zijn TV had gezet. Ik kwam ook weer allerlei lege blikjes bier en zelfs 2 lege flessen wijn tegen.

Ik vraag me dus af of het echt wel zo goed gaat met Dimitri?

Dit ook tegen hem gezegd en geprobeerd te polsen of er wat anders aan de hand is. Heeft Dim bijv gezegd dat hij niet lekker was, zodat hij ook niet in de verleiding zou komen om teveel te drinken oid? Vorige jaar was het feestje bij Sien erg tegenvallen, zag hij er daarom tegenop? Dim zegt dat dit allemaal niet het geval was en dat de drank van vorige week was, maar dat zijn dagcurves toch goed waren. Zou Dim pas gaan drinken als de late dienst weggaat??

Tussen neus en lippen door merkte ik wel dat Dim ook een beetje opziet tegen de vakantie. Hij wil zich goed gedragen tov Sien en niet teveel drinken, maar vindt het ook erg moeilijk.

11-09-2012

Dimitri gisteravond behoorlijk beschonken, toen ik daar om ca half 10 kwam het moet in een uur tijd gebeurd zijn. Heb hem koffie gegeven en een boterham en gezegd dat tie moest proberen te slapen wekker op 12 uur douchen weer koffie, en dat tie dan wel wat zal bijtrekken. Heel vervelend allemaal, want Dorien en Robert kwamen ook gedag zeggen en die zeiden wat doe je raar en wat praat je raar. Later nadat ik zijn broer die op visite was weggestuurd had begon die zo van ik kan Sien toch niet krijgen etc Ik heb ook gezegd dat dit voor andere vakantiegangers niet leuk is als hij zo mee gaat. Heb omdat hij allemaal in zn koffer en tas zat te rommelen dit maar op kantoor gezet voor het geval die daar zonder paspoort o.i.d. staat.

Ik hoop dat het 's nachts meegevallen is en hij bijgetrokken is

27-09-2012

Bij afwassen en opruimen weer 8 halve liters gevonden en 6 kleine en fles rose alle leeg. Ome Kees kan het natuurlijk ook meegenomen hebben. **Dimitri had zaterdag wel 4 halve liters gekocht (heb ik gezien), verder heb ik niets gezien van kleinere blikjes en rose.**

Oktober

5-10-2012

Nienke had Dimitri vanavond veel bier zien kopen. Gelukkig heeft hij niet alles opgedronken. Was een gezellige Dimitri vanavond!

6-10-2012

Dimitri had vanmiddag, naar eigen zeggen, 2 biertjes op. Dit had te maken met het feit dat hij bij moest darten. Waar dat opeens vandaan komt en met wie?

Hij is daar al ruim 2 jaar niet geweest en dat is eng, vandaar het moed indrinken. Josine heeft hem, nonchalant, een uitweg geboden: Er heerst buikgriep, maar dit greep hij niet aan. Hij wilde toch gaan, heeft wel goed avondeten op. Josine heeft hem geadviseerd dan geen bier meer te drinken.

Ik heb hem gebeld om 22.30: voicemail ingesproken. Na 10 minuten maar eens gaan kijken: lag in zijn onderbroek op de bank te slapen, lekker laten liggen en zijn deur afgesloten. Ik denk dat hij dus niet is gegaan.

12-10-2012

Vanavond vader op visite voor de voetbal en oom Kees zou ook komen. Die heb ik niet gezien.

Hoefde geen eten want had op de zaak al veel op.

13-10-2012

Vanmiddag wilde Dimitri met me praten. Dim had de voetbal afgezegd.

Toen ik aan kwam had Dimitri duidelijk al bier op en hij wat emotioneel. Ik vond ook nog 5 lege blikken bier 1,5 liter, een lege fles whisky en een lege fles wijn. Dimitri heeft gister het bier opgedronken met zijn vader een collega. Wijn en whisky drinkt hij voordat ie gaat slapen als de avonddienst naar huis is.

Dimitri heeft 17 november een feest van zijn werk. Hij ziet hier enorm tegenop en weet niet wat hij moet doen. Dimitri wil eigenlijk niet gaan omdat hij alleen is (zijn allemaal stelletjes) en omdat hij nu al weet dat de drank een probleem gaat worden. Collega's zitten echter aan hem te trekken dat hij wel moet gaan. Dimitri vindt dit heel moeilijk en grijpt daardoor naar de drank. Dimitri aangehoord, wat adviezen gegeven en gezegd het er nog maar eens met Alida over te hebben.

Hem 2 bakken thee gegeven en hem dringend verzocht nu niks meer te drinken.

Dimitri lag suffig op bed toen ik kwam, wilde wel mee eten. Toen we aan tafel zaten keek hij nog erg duf uit zijn ogen en sprak met dubbele tong. Wel gegeten en med ingenomen. Is nog even bij Sjors en Truus geweest, verder thuis.

14-10-12

Phoe phoe, wat een stinkhol stapte ik binnen bij Dimitri. Lag op zijn bank in het donker tv te kijken en bier te drinken en lag zich lekker te 'ontluchten'. Het leek wel of er een bom ontploft was, overal troep en kleding. Hier en daar opgeruimd en zijn bed opgemaakt. Kreeg hem niet van de bank afgepraat om een handje te helpen.

15-10-2012

Samen met Dim thee gedronken en teruggekomen op zaterdag>>>>teveel drank.

Hem vertelt, dat ondanks dat collega's hem "pushen" om te komen, hij degene is die dit beslist en dat het absoluut geen afgang is als je jezelf beschermt om niet te gaan.

Hij wil er nu nog niets over beslissen wel of niet gaan, ik kom er later op terug bij hem. Aangeboden dit te bespreken bij L. of H., maar daar wilde hij ook nog geen ja of nee opzeggen.

De voetbal kan ook de reden zijn geweest om te gaan drinken, Nien, weet jij ms of daar wat speelt?

Nee echt niets Hij had vrijdag ook al teveel gedronken en snachts overgegeven dus voelde zich za ochtend beroerd

28-10-2012

Vanmiddag is Dimitri naar de voetbal gegaan om de wedstrijd Feyenoord-Ajax te bekijken. Daarna ben ik zijn kamer op gaan ruimen. Qua rommel viel het wel mee alleen zeker 12 lege halve liter blikken bier gevonden.

November

3-11-2012

Zijn broer was er vanavond, naar mijn idee probeert Dimitri dan echt de stoere bink uit te hangen, wil dan zelf z'n medicatie zodat ik daarvoor niet meer terug hoeft te komen. Had ook wel wat gedronken, gelukkig niet te veel.

4-11-2012

's Avonds nog even bij hem geweest, bed opgeschud en kleding in de kast, waarbij ik een tas vond met ca. 8 lege bierblikken. Dimitri zegt dan dat dit er lang ligt, nee hoor, bijna wekelijks vinden we zo'n tas. Nou ja, dan had zijn broertje gisteren flink mee gedronken...

Je krijgt het niet echt duidelijk: gelukkig komt het veel minder voor dat hij echt teveel heeft gedronken en door de weeks zie ik hem ook niet drinken. In het weekend drinkt hij toch behoorlijk door.

17-11-2012

Bij aanvang dienst belde Dim of ik hem kwam helpen kleding uit te zoeken voor zijn bedrijfsfeestje. Toen ik kwam had Dim zich al moed ingedronken voor het feest: had minstens 2 halve liters op. Direct dit benoemd en gezegd niet meer te drinken, ontkende dat hij had gedronken. Nou Dim, ontkennen heeft geen zin, het is overduidelijk.

Samen met hem kleding uitgezocht, had wat tijd nodig, maar is gelukt. Toen ik weg was om te gaan koken op unit 3, had hij echter toch de jeneverfles ergens vandaan getoverd. Ik kwam, voor Dim blijkbaar onverwacht snel weer terug, want hij wilde net aan zijn drankje beginnen en probeerde het te verstoppen.

Gezegd dat hij dit echt niet op kon drinken; hij was al flink aangeschoten (2 halve liters + 1 glas jenever, volgens Dim zelf). Hem gezegd dat hij het leeg moest gieten, anders kon hij niet naar het feest. Uitgelegd waarom: je bent eerder dronken geweest op een bedrijfsfeest, waar je achteraf enorm van baalde, door nu te stoppen met drinken kun je dit voorkomen. Afijn, na een strijd met zichzelf goot hij het glas leeg, vroeg mij wel de fles niet leeg te gooien. Nee, maar die zet ik wel weg (staat in de gangkast unit 4), morgen krijg je deze terug.

Daarna ervoor gezorgd dat hij insuline spoot (deed dit zelf nogal hardhandig bij zichzelf, er ontstond direct een bultje), en gegeten met Sien. Om 18.10 zou Micha hem ophalen, Dim vertrok op tijd naar beneden. Hem nog even gesproken: gezegd dat ik erop reken dat het goed gaat, "tuurlijk gaat het goed" en hij vroeg me te bellen rond 22.00 uur. Micha brengt hem ook weer thuis vannacht.

Dat Micha hem ophaalde voor het feest is voor Dim een geluk, anders had hij willen fietsen naar Rotterdam en dat had naar mijn mening te risicovol geweest.

Dim belde om 21.45 u , vanaf de boot: klonk helder en genoot van het eten en het feestje!

20-11-2012

Vanmorgen gevraagd aan het Dim of ze gister op het werk nog nagepraat hadden over het feestje: ja, zegt Dim, iedereen was aangeschoten.

Nou, en jij dan?

Ik heb ook nog 1 biertje op bij het eten en daarna nog 2.

Dus hij is toch wel doorgegaan met drinken, maar dit heeft dan geen gevolgen gehad voor zijn gedrag, blijkbaar.

25-11-2012

Vanavond met een groepje wezen bowlen + aansluitend daar ook gegeten. Dimitri had vanmiddag duidelijk een biertje op (licht aangeschoten) dus gelijk afgesproken dat hij het bij de cola zou houden en dat heeft hij ook gedaan. Het was leuk al was de combi Jaap-Dimitri wel wat lastig. Ze willen allebei het voortouw nemen en twee kapiteins aan boord was iets teveel.

Dim zegt het erg druk te hebben op zijn werk en wil het liefst om 6.45 uur weg. Wat is hierover de afspraak?

Als hoge uitzondering zou Dim voor 7.00 kunnen vertrekken, maar meestal is het niet nodig.

December

10-12-12

Dimitri toch wel heel erg geschrokken van het feit dat zijn ogen gelaserd moeten worden. Toen ik hem vanavond wilde gaan spuiten was hij dronken. Hij had naar eigen zeggen al 5 of 6 biertjes op (ook grote blikken), was gelukkig wel gewoon goed aanspreekbaar en kon ook nog redelijk terug praten. Heb hem kunnen spuiten en zover kunnen krijgen dat hij ff goed wat at.

Baalt ervan dat hij zelf niks merkte dat het slechter gaat met zijn ogen. Benoemt het ook als zijn eigen schuld, bang dat anderen dat ook tegen hem gaan zeggen en boos op hem zijn, daardoor gaan drinken. Wilde vanavond naar de sportschool om zijn agressie eruit te trainen maar hebben wij hem heel erg afgeraden. Is uiteindelijk ook niet gegaan maar baalde ook daar enorm van. Uiteindelijk baalt hij dan ook weer dat hij gedronken heeft, "maar ja wat moet je dan?" Voor de rest is het een redelijk rustige Dimitri gebleven en was nog best met hem te praten!
Voor de volgende keer misschien beter als één van ons met hem mee gaat. Viel hem rauw op z'n dak en gaf zelf ook aan toch wel steun te willen hebben op zulke momenten.

11-12-2012

Dimitri veel klachten: zere rug, zere nek, maar gelukkig; morgen naar de masseur!
Verder over zijn bezoek aan de oogarts gehad: hij baalt wel dat hij gelaserd moet worden. Zegt dan ook zelf: "maar je voelt het niet dat je ogen slechter worden."
Er over doorgepraat; diabetes is ook een ziekte waarbij je later klachten krijgt, en sommige klachten kun je voorkomen door je aan de leefregels te houden.
Was vandaag ook door een collega "bang" gemaakt met verhalen dat je na zo'n behandeling 2 weken niet mag werken, nou, hij gaat gewoon werken!
Vanaf 20.30 u ome Kees op bezoek, met makreel en bonbons. Ze hebben samen op de bank gezeten, Ome Kees met zijn sigaar en Dim met zijn tablet. Ik heb Dim geen alcohol zien drinken.

15-12-12

Dimitri het eea aan alcohol gedronken, al voor het eten sprak hij dubbel. Redelijk gegeten en tijdens de koffie ronduit vervelend gedrag. Ging/bleef in zijn appartement en had blijkbaar zoveel lucht in zijn darmen dat het stank niet de harden was.....
Nog 1 poging gedaan om even bij hem te zitten, maar dat was niet te doen. Naar mijn idee heeft hij de halve avond op het toilet gezeten. Reden om te drinken heeft, denk ik, te maken met het laseren van beide ogen. Hij kan de realiteit niet aan, beweer nu nml dat het komt door zijn werk: "al dat stof in mijn ogen".

28-12-12

Dimitri had hem voor het eten al aardig hangen. Vanavond kwamen zijn vader en oom Kees op visite, ben nog wezen kijken maar het ging er gezellig aan toe.

31-12-12

Nou, onze Dim had grootse plannen (niet dus) voor de oud jaar viering.
Heeft gependeld tussen zijn app en eten en hapjes bij ons..... en is uiteindelijk wat later op de avond naar Leen vertrokken. Is daar lang geweest en ook nog bij Johan terecht gekomen.
Uiteindelijk ben ik om ca kwart over 5 maar eens gaan bellen waar die bleef....voice mail. En ook om half 6 en ook om kwart voor 6.
Ben toen in zijn app gaan kijken en ja hoor daar lag ie half ontkleed op de bank, telefoon in zijn hand te ronken. Had me niet even gebeld dat hij thuis was.....fijn hoor!!

2013

Januari

5-1-13

Hem niet over zijn oog gehoord....wel zijn muziek(hard Marco Borsato) toen hij Sien op visite had vanavond. Er even bij gezeten en Dim had een aardige "dubbele tong" van het bier. Ze hadden het echter wel gezellig zo.

6-1-13

Heeft bezoek gehad van karate Huib en diens vrouw. Zaten dus smiddag al aan de wijn die Dimitri gekocht had.....Huib bracht ook een grote fles bier mee.

Ik neem binnenkort contact met hem op om het even over het drankgebruik en onze afspraken met van Dimitri te hebben.

Dimitri is ook bij de nwjrs receptie geweest en nam daar ook bier en wijn.

Niet verwonderlijk dus dat hij na thuiskomst in slaap viel op de bank. Om erger te voorkomen heb ik het menu maar even voor hem klaargemaakt, wat hij na med. inname ging opeten. Hij was niet totaal lam maar "had ém wel flink hangen"

12-1-2013

Dim had een fijne dag gehad, voetbalteam, daar foto's gemaakt voor de HDpraat. Toen hij problemen had met de foto's is hij bij Loes geweest voor de oplossing, ook nog even naar oma gefietst.

's Avonds kwam zijn vader, een poosje met z'n drieën zitten kletsen, was echt leuk. Ome Kees zou ook nog komen, maar liet op zich wachten. Toen ik wegging om 21.45 u had Dim geen alcohol gedronken.

19-1-2012

Met het eten merkte ik,nou eigenlijk tijdens het prikken dat Dimitri ook een biertje teveel ophad. Onder lichte aanmoediging wat gegeten. Had al een oliebol op bij oma.

Toen ik zei dat een kamer alleen er niet inzit dit jaar, werd hij een soort van boos.

Dan ging hij wel niet meer mee etc. wat grapjes gemaakt maar ik denk dat hij echt zal balen. Tja toveren kan niet. Toen ik later op de avond langs liep lag hij diep te slapen op zijn bank.

februari

2-2-2012

Had zich een beetje moed ingedronken voor het uitje naar Huib maar het was goed te doen. Samen kleding uitgezocht etc. Toen gespoten en wat gegeten van te voren.

Kom ik beneden waar ze staan te wachten voor de taxi ,lijkt hij zo lam als maar kan.

Misschien is het dan een combinatie van...Maar het kan ook zo zijn dat hij nog even het laatste halfuur wat naar binnen heeft gegoten. Jammer toch, zeker omdat Sien dit benoemde als dronken. Maar gezegd dat het ook door zijn suiker kan komen.

Ter info: Huib en vrouw hebben hem erop aangesproken en aan de koffie gezetaldus Sien

En Floor vertelde me later, dat na die koffie hij toch ook weer een paar biertjes op had.

7-2-2013

Sien heeft haar hart gelucht over het gedrag van Dimitri, afgelopen zaterdag toen ze gingen gourmetten bij Huib en vrouw in R'dam.

Terwijl ze op de taxi stonden te wachten heeft Dimitri continue gescholden en staan plassen bij de buitendeur van de flat. Floor zou nog gezegd hebben: "ik ruik dat je bier op hebt, je bent gewoon dronken."

Sien was verontwaardigd: “wordt je uitgenodigd, gaat hij daar dronken naar toe”, ze was ook bang dat hij de taxi onder zou kotsen en zo de avond zou verpesten.

Gelukkig was het goed gegaan bij Huib en vrouw, hij wilde wel bier maar kreeg eerst koffie. Heeft later nog wel een biertje op.

Zondag bel ik Huib en vrouw op.

10-2-2013

Vanavond gebeld nav het etentje van Dimitri/Floor/Sien vorige week; volgend hen was Dim wel wat aangeschoten binnen gekomen, maar had zeker geen storend gedrag. Ze vinden het oprecht leuk als het clubje langs komt; hopen binnenkort hier op bezoek te komen.

12-2-13

[.....]

Vanavond vroeg Dimitri advies aan Sien voor de kleding die hij aanmoest dus ging keurig gekleed met ome Kees die hem kwam ophalen naar de wok. Zou op tijd weer thuis zijn.

En Dimitri was rond 22.15 uur thuis en had niet gedronken. Keurig dus hem veel complimentjes gegeven. Dimitri is wat cynisch over de bruiloft morgen. Toch fijn een vrije dag!!

13-2-13

Is vandaag naar de trouwerij geweest. Is er niet gebleven.

Was nuchter met het eten en kort daarna dronken en heeft met zijn vuisten op de muur getimmerd uit onmacht. Zijn broer wel een vrouw en hij niet.

R heeft Henk nog gebeld die gekomen is en invoelend met hem heeft gepraat. Ook Josine heeft een praatje met hem gehad en een ijspack op zijn hand gedaan want die werd dik.

Toen ik om half 10 even ging lag hij vast te slapen en later belde hij me om een pijnstillertje. Nog even een praatje en hij weet niet of hij kan werken morgen met die hand. Is inderdaad dik. Heeft pijnstillertje gehad.

Nien kijk maar wat je met hem aankan morgen en hij heeft vlg Josine al naar een collega gebeld dat hij ms niet kan komen.

Heeft er niets over gezegd en is gewoon gaan werken.

23-2-13

Dimitri was ontevreden over het feit dat hij niet was ingelicht over wat er te eten was vanavond. Of we hem voortaan daar beter van op de hoogte willen stellen.

Later op de avond door Jaap van de voetbal gebeld waar Dimitri was want hij zou om half 7 foto's komen brengen. Hij had Dimitri ook al op zijn mobiel gebeld maar had hem niet te pakken gekregen. Ik kreeg Dimitri wel te pakken bleek dat hij weer op zijn kamer was (had hem eerder zien weggaan) en klonk dronken. Aan Jaap doorgegeven dat Dimitri niet meer zou komen. Dimitri had een paar biertjes op, maar was gelukkig nog goed aanspreekbaar. Hij wil graag zijn computer een keer laten na kijken want volgens hem doet hij het niet goed meer.

Maart

2-3-13

Edwin is vanavond niet bij Sien geweest en dat was beter zo want hij klonk net na het eten al wat beschonken. Zat later op de bank te slapen of hield zich slapend nadat hij om 20.15 uur Huib die op visite was bij Sien een berichtje had gestuurd. Toen die dus om 20.18 even langsging lag Dim (zgn?) te slapen....3 minuten na zijn verzonden berichtje. Toen ik wat later weer even binnenliep stond zijn tv op een andere zender en sliep hij weer ???

6-3-2013

Dimitri was vanmiddag al vroeg thuis omdat er geen werk was. Hij zou bij zijn oma pannenkoeken gaan eten maar is hier niet geweest. Volgens Dim omdat het niet doorging, maar misschien is hij door de drank op de bank in slaap gevallen??

Vanavond rond 20.30 uur even met hem gesproken. Dim intens verdrietig en aangeschoten. Had niks gegeten, dus hem wat boterhammen gebracht. Ook ivm suiker. Dim geeft aan alleen te kunnen praten als hij gedronken heeft. Reden verdriet: broer is wel getrouwd en hij krijgt nooit een vriendin. Ook wil Fleur weer met hem wandelen. Dit vindt hij moeilijk. Hij wil meer dan Fleur en kan hier moeilijk mee omgaan. Kortom; vroeg naar bed en morgen weer beter op.

Ter info:

Voor t eten had hij niet gedronken dacht ik... en zou hij weggaan naar oma....ik heb hem niet zien weggaan (drukte met koken) en dacht dat hij vertrokken was en ook later niet zien terug komen. Toen ik even ging kijken zo rond half 8 kwart voor 8 lag hij op de bank en sliep.

Ik heb hem wakker gemaakt en hem bevraagd. Hij vertelde dat hij alweer terug was van oma en gegeten had. Hij vertelde dit met dubbele tong en ik dacht dat hij dus bij oma of bij thuiskomst alweer wat gedronken had. Toen ik hem hiermee confronteerde ontkende hij dit en gaf een onduidelijk en naar mij afwijzend verhaal.

Hem nogmaals gevraagd of hij gegeten had....jaaahaaa en Neee ik hoef geen eten meer, toen ik hem voorstelde nog wat te maken.

Daarna is Janne naar hem toe gegaan zie boven.

7-3-2012

Dimitri was keurig op om 7.00 en zag er uitgerust uit. Vroeg wat aandacht omdat hij verstopte neusholtes zou hebben en had ook een bloedneus gehad.

Een voorzetje gegeven: ms goed om het weekend wat rust te nemen om bij te tanken (ivm feestje bedrijf morgen, maar dit niet gezegd natuurlijk).

Gezegd dat iedereen er begrip voor heeft als hij morgenmiddag om 16.30 u naar huis fietst dan dat hij met zijn "hoofd vol snot" meegaat in een warme bus naar Zoetermeer.

Zegt dan geen "ja of nee", dus maar even afwachten wat hij beslist. Goed om hem te bevestigen als hij zegt niet naar het feest te gaan.

Wb. Drank: ik heb gisteren zijn kamer opgeruimd en een fles Whisky gezien met ca 10 cm inhoud.

Deze fles was vanmorgen weg, dus ws heeft hij deze gister leeggedronken.

Is uiteindelijk niet gegaan

Bijlage 7. Rapportages Sjors

Januari

4-1-12

Ik koop vrijdag een MP3 en dan zet Dimitri er muziek op voor Sjors. Sjors geeft Dimitri hier dan een kleinigheidje voor want dat is best veel werk.

Fijn dat t goed gegaan is met Sjors deze periode....was toch best moeilijk voor hem zo zonder vuurwerk. Geen dronken droppie...goed hoor!!!

8-1-12

[....]

Vannacht om 1.30 uur belde Sjors de slaapwacht, dat die hoofdpijn had en niet kon slapen. Heeft Paracetamol genomen, Is het daarna toch gaan proberen, zal ook wel spanningen kunnen zijn na 4 weken weer werken en dan ook nog naar Amsterdam en Fysio. *(en Nieuw jaar receptie gehad, waar geen familie of bekenden van hem of Truus zijn geweest. 3 biertjes op, er was lang niet voldoende in gekocht)*

25-1-11

Vanavond telefoontje...Truus en Sjors hadden ruzie. Ze probeerden het zo te krijgen dat Sjors naar huis zou gaan. Na 10 min. was Sjors thuis. Hem opgevangen en zijn verhaal laten doen. Ja en ik mag helemaal niks van haar...!! Hij had dus gezegd dat hij dingen alleen wilde doen. Nou heel goed Sjors!! Erg knap van je! Gewoon voor jezelf op blijven komen!

Uiteindelijk belde Truus dat als zij zaterdag wat leuks zouden gaan doen samen hij zondag van haar naar Nienke mag. Nou eind goed al goed.

Op 5 maart neemt hij een snipperdag want op 4 maart is een collega van hem jarig en dan doet hij daar 's avonds een bakkie. Verjaardag is in de kroeg, de glimlach!!!

Februari

5-2-12

Sjors blij met t bowlen en uit eten daarbij. t Gaat helemaal goed met hem, heeft gezellig zitten kletsen tijdens t eten. Zoveel te vertellen dat hij bijna vergat te eten.

later erg onrustig. Hij heeft wel 4 keer gebeld en dat ging bijv. over karate en de bovenbuurman. Na 10 uur nog een gesprekje met hem gehad en toen ging het over het feit dat hij het oneerlijk vond dat hij na 1 dag ziek thuis al weer moest werken terwijl anderen....Hij zal dit met P. aankaarten en evt. doorverwijzen naar mij.

had hij wat drank op maar niet erg.

Vannacht om 2.30 uur de slaapwacht gebeld met het zelfde verhaal, oneerlijk, na 1 dag moet hij weer werken, hij wordt niet serieus genomen. Hij zou een pilletje nemen, dan zakt het wel weer. En toen ik vanmorgen ging kijken was Sjors weg naar zijn werk.

12-2-12

Sjors vanmiddag dronken van Truus thuis gekomen. Sam belde met de klacht dat de muziek hard aan stond en hem met deuren hoorde slaan.

Kwam daar binnen, Sjors aardig biertje op, kon wel goed benoemen dat hij boos is op J en P. over die 1 dag maar ziek mogen zijn. Daarnaast op Truus, die na het uitje van gisteren met de unit, boos aangaf dat dit niet iedere week mag gebeuren. Zo gaf Sjors ook aan dat als hij maar wat later bij Truus is dat ze boos en met een grote mond hem opbelt. Hij voelt zich steeds beperkter worden door Truus. Triest eigenlijk.

Wilde verder vandaag met rust gelaten worden en de vraag of ik dit op wilde schrijven, wil dit graag met Josine verder bespreken. Zo ook op zijn vraag heb ik gebeld dat Truus hem verder vandaag met rust moet laten.

Beloofd dit te zullen regelen en gezegd dat hij dan de muziek zacht houdt en zijn laatste biertje is. Heeft hij beloofd.

Om half 5 na telefoontje van Sien weer erheen, had net nw biertje open. Harde muziek klappen met deuren. Kreeg na rustig op hem in te praten wel de muziek zachter. Is erg boos mag niks van Truus krijg altijd op mn kop bla bla

Toen ben ik op 3 gaan koken, wel 5 keer tussen door naar Sjors. Hij zei ik sla al die idioten zn kop eraf etc. Telkens rustig op hem in gepraat. Ben na het eten constant op unit 4 gebleven dit in overleg met Alida (die dus de rest op moest vangen) Dit met name gedaan omdat Sien bang was en liep te huilen, Sam had zich in de badkamer verscholen omdat hij bang was. Heb hem eten gegeven op zijn kamer even als Sjors. 's avonds nog 2 bakken koffie erin en om dik 10 uur werd het rustig. Nu maar hopen dat het vannacht goed gaat. Heb Sien op 3 mee laten eten
pfffffffff

Net 22.45 nog wezen kijken zat met laptop op bank porno op laptop te kijken wel gezegd geluid zachter te zetten, deed hij zonder gemopper, was rustig zelf.

14-2-2012

Druk bezig ,met geldzaken etc. 's Avonds valentijnseten met Truus. Die is verdrietig thuisgekomen met het verhaal dat Sjors dronken in het restaurant zat.

Ik daarheen gebeld maar hij was al weg.

Bij thuiskomst(direct daarvandaan) meegelopen en een tijdje bij hem gezeten. Was niet dronken,lichtelijk aangeschoten, maar zeker goed aanspreekbaar.

Wilde nog niet naar bed maar even laptoppen. Gewaarschuwd niets betaalds te kijken maar dat kan niet volgens hem en woord is woord.

mag binnenkort een computertafel kopen en krijgt dan voor de vakantie 500 euro vakantiegeld. Dit is wat hij nog krijgt van zijn spaarloon.

Daarna nog wat in de unit rondgehangen.

16-02-2012

zie med

Had vanmorgen na bezoek ziekenhuis 2 blikken bier gedronken, daarna niet meer, nadat Nienke gezegd had dat het genoeg was zo. Lekker Rode kool met aardappelen en een bal gehakt op en direct weer achter de laptop. Vanavond Truus bij hem op visite geweest. Kwam met de rolstoel, die Sjors duwde. Dus niet trainen.

23-2-12

Kwam flink moe thuis, heel de dag langs de Rijksweg. Zat voor het eten al lekker aan een blik bier.

Had duidelijk geen zin in trainen, was al op het internet. Wel lekker gegeten, Truus is daarna vanavond geweest. Geen verdere bijzonderheden.

Maart

7-3-12 Nien!!

Wil je svp svp svp, om vervelende dingen te voorkomen meteen iemand vragen, desnoods betaald, om internet aan te sluiten voor Sjors.

Hij wordt er gek van en gaat uit frustratie drinken. Gesprekje met hem gehad dat we het voor hem regelen/uit handen nemen en dat hij dat niet van zijn zakgeld hoeft te betalen want dat maakt hem ook heel onrustig. Zo ook de evt snoertjes + geluidsboxjes er ook maar gelijk bij en liefst op rekening, buiten Sjors om!

....liever een boze Josine dan een heel weekend een dronken droppie he!!

Hij wordt ook gek van Dimitri die hem opjaagt dat hij nog steeds op diens internetverbinding zit en dat hem dat wel eens geld zou kunnen gaan kosten. Ik probeer Dimitri even op zijn hart te drukken Sjors met rust te laten maar weet niet of ik hem nog tref vanavond. **ANDERS MOET JIJ DIT MORGENOCHTEND NOG EVEN TEGEN Dimitri ZEGGEN.**

Dit moet snel opgelost anders wordt het een vervelend weekend ben ik bang!!

nb: Sjors belde later op de avond nog dat hij zo niet kon gaan werken morgen. Met zo'n spanning in zijn schouders door dat gedoe en dan ook nog schoffelen. Ik heb hem op een invoelende manier gezegd toch te gaan en dat wij dan morgen proberen alles in orde te brengen. Niet enthousiast natuurlijk maar hij zou t gaan proberen. Ben benieuwd!!

Sjors was vrij vandaag en hij heeft wel bier gedronken; zowel S. overdag als ik later nog hebben hem gezegd: ho, stop, genoeg. Je kon 't wel aan zijn bewegen zien maar hij was niet echt zat, ook geen vervelend gedrag of herrie maarrrrrr..... hij zit er tegen aan hoor!

9-3-12

Sjors had een vrije middag genomen en al een biertje op om 15.00 u toen hij me belde. Het ging over het voorstel om gezamenlijk kleding te kopen. Ik begreep van Sjors dat Truus dit plan met Mette had besproken en dat geen leuk gesprek was: Mette zei van niets te weten, Truus had al wat kleding gekocht dus had niets nodig en Mette kon niets meer inplannen (aldus Sjors die dit weer van Truus had gehoord)

Sjors gerustgesteld met de woorden dat Josien bel kontakt opneemt met Mette, maar nadat hij ws weer Truus had gesproken belde Sjors me weer: hij had besloten om toch maar met Truus kleding te gaan kopen (terwijl ik bijna zeker weet dat hij zo'n gezamenlijk uitje wel leuk had gevonden!).

11-03-2012

Sjors had vanmiddag met Truus een terrasje gepikt, t is weekend en daar moet je van genieten zei hij. Gevolg toch lichtelijk aangeschoten. Daarna in appartement weer aan het bier, S. was er bij geweest en heeft gezegd dit is toch zeker wel je laatste, nou Sjors ging gewoon door met drinken, zingen etc. Muziek stond wel zacht maar Sjors maakte zelf muziek door te gaan zingen. Ook paar keer gezegd zachter te doen, en gezegd dat Truus naar de overkant moest, dit deed hij zonder tegenspraak. We zijn volgens protocol afwisselend op de unit gebleven, en konden het daar dus onder controle houden, enkel toen hij terug kwam van Truus wegbrengen, liep hij op unit 3 naar binnen want Maria had de buiten deur openstaan en kneep haar vervolgens in haar borsten, hem hier flink op aangesproken, Later op de avond nog aan een bok biertje maar zat wel rustig tv te kijken, Hij zal zo naar bed gaan.

17-3-2012

na het eten zonder Truus en had al een paar biertjes van beneden gehaald. gezegd het rustig aan te doen met de drank. Verder supergezellig en ook aan de koffie in de keuken.

31-3-2012

Sjors blij dat hij een ander bureautje heeft en zijn stoel in elkaar heeft staan.

Wel lelijk over andere collega's die niet zo snel het niet geregeld hebben voor hem.

Ook weer een slokje op en paasei gekregen van broer (beneden bij de haldeur aangepakt, de volgende keer komt hij wat drinken, zegt Sjors). Samen met Truus en mij gegeten, dan is goed te zien dat Sjors tafelmanieren oiv drank hollend achteruitgaan.

Daarna met Truus aan de koffie en tv kijken. Truus ging eerder naar huis, Sjors daarna heel rustig in zijn appartement.

April

3-4-2012

Heeft de heren van slydrecht afgebeld ivm de teen van Truus en ze gaan nu zelf inkopen doen voor een lekker paasmaal. gezegd rustig aan te doen met de drank ja zei hij; dat heb ik vandaag toch ook gedaan. Hem een groot compliment gegeven daarvoor dus een stralende gezellige Sjors.

6-4-12

Sjors vanmiddag vroeger thuis vanuit zijn werk. Zat voor het eten samen met Truus aan de witte wijn. Toen ik effe binnenkwam zette Truus direct de wijn naast zich neer, je hoeft het niet te verstoppen hoor. Nee zei Truus ik heb er toch geen trek meer in Sjors. Tijdens het eten een flink aangeschoten Sjors aan tafel, die ook de wijn van Truus soldaat had gemaakt waarschijnlijk. Mopperen en schelden op iedereen, hij was echt ongelukkig. Na het eten even bij hem in zijn kamer gezeten met de muziek al wat minder hard aan. Vervolgens zijn Sjors en ik even weg geweest naar mijn huis, met de auto om even weg te zijn en even zijn negatieve gedachten te doen veranderen. En bij terugkomst afgesproken alleen koffie te drinken en geen alcohol meer te nemen. Dit zou hij doen. Truus ook even gelicht, dat ik even met Sjors was wezen toeren.

Vervolg: Truus boos op Jelle, gezeurd over de drank. Sjors ook weer erg boos. Bloempotten door de unit heen gegooid. Truus weg laten gaan. Met geen mogelijkheid Sjors tot kalmering te brengen. Blijft erg boos. "en ze moeten niet met mijn leven bemoeien, ik wil mijn eigen keuzes maken, ik wil drinken wanneer ik dat wil" enz enz. Hij is dus erg boos op Truus dat zij zich altijd met zijn leven bemoeit, en gelijk heeft tie. Blijft erover bezig.

J. en ik geprobeerd hem te kalmeren en rustig met hem te praten. Toch elke keer weer opstaan ook dreigen met zelfmoord of anderen vermoorden. Uiteindelijk na lang praten is het gelukt hem in bed te krijgen. Is en blijft er wel boos over.

Truus had de fles jenever meegenomen toen ze naar huis ging, zou ze binnenkort nog hier een keer op kantoor brengen.

Ps. Heb het gevoel dat het bij Sjors helpt als je hem troostend toespreekt en ook af en toe over z'n rug aait of een schouderklopje geeft, is dat ook iets voor in het signaleringsplan?

8-04-2012

Sjors nu ook weer erg boos over het feit dat de fles jenever weg is. Geeft J. er de schuld van dat hij hem heeft meegenomen. Truus houdt dan wijs haar mond dicht. Heb ook maar niet gezegd dat Truus hem heeft mee genomen anders krijgen ze weer ruzie en escaleert zijn drinkgedrag weer. Hem nu beloofd dat ik ervoor zorg dat de fles jenever hier op kantoor terug komt, hoop dat hij zich er dan niet meer druk over maakt.

10-4-2012

Vanmiddag een lang gesprek gehad met Sjors waarbij ik vnl geluisterd heb naar hem en aangegeven heb dat ik het zo vervelend vind dat hij zo boos is en was.

Hij is enorm boos op J. Dit omdat hij volgens mij op iemand boos moet zijn en dit ook nog gevoerd wordt door Truus.

Hij voelt zich door J. betutteld wat dan door Truus steeds bevestigd wordt doordat ze dan zegt; goh Jelle het lijkt wel of je op de Merwebolder zit, zo vaak komt de leiding je controleren etc.

vertelt een heel vaag verhaal over de jenever en luistert niet als ik er wat van wil zeggen. Heeft samen met Truus een verhaal gemaakt; J. nam hem mee, en toen heeft hij vanuit de auto N. gebeld die de jenever uit de tas van Truus heeft gepakt.

hem geprobeerd te wijzen op het feit dat Truus dus die drank voor hem mee "smokkelt", maar Josine, als je met elkaar gaat dan verlink je elkaar niet. En ik had er maar twee op.

Goed luisterend naar zijn verhaal is dit wat er speelt:

J. is weggegaan met Sjors en daar is Truus erg boos om geworden, want ze zouden samen zijn en dit was net zo vervelend als toen ik met hem weg was, toen was ze ook boos.

Zegt dan dat hij best mee wil, maar dan wel als Truus er niet is, dus op maandag. Het kan ook als Truus een uitje heeft. Gewezen op het feit dat dit ook andersom kan, dus hij bijv. met de truckers mee en dan moet Truus maar wat verzinnen. Nou dat doet hij dus niet want hij hoort bij Truus te zijn. Truus mag ook geen spanningen, want dan krijgt ze direct last van haar hart.

Verder is de begeleiding diverse keren op zijn kamer geweest om te kijken hoe het ging. Dat ziet hij als controle en dit wordt dus bevestigd door Truus, die zegt; je bent toch geen klein kind, dit moet je niet pikken.

Als hij zo boos is wil hij het liefst met rust gelaten worden zegt hij, anders wordt hij bozer en wil weglopen of zelfmoord plegen. Ook gaat hij dan niet meer mee met vakantie en uitjes.

Wat ook speelt is dat zijn fles jenever is afgepakt. (zegt hij) deze gaat hij terug halen met de afspraak te matigen.

Verder was Truus boos dat ze weggestuurd was en dat ze hem niet mocht bellen... Het is maar hoe je het hoort.

Hij heeft dingen kapot gegooid? zegt hier zelf niets over, maar als ik weet wat dan kan hij dat dus betalen. *hij heeft 3 stenen potjes kapot gegooid met bloemen erin.*

verder vind ik dat het veel vaker voorkomt (al zegt hij feestdag is feestdag)

Arjan, moeten we hier verder wat mee?

16-04-12

Prima dat hij moet betalen voor zaken die hij kapot gooit. volwassen zijn gaat nu eenmaal gepaard met een portie verantwoordelijkheid dragen.

Tegelijkertijd zie je ook dat hij sociaal emotioneel op zoek is naar innerlijke rust (helaas draagt Truus daar niet zo aan bij) en dat hij waarschijnlijk ook niet zo'n sterk zelfbeeld van zichzelf heeft.

Zelfstandigheid

Sjors zijn wens is zelfstandig zijn, zelf uitmaken hoe dingen gaan. In zijn beleving wordt hij daar soms in tegengewerkt door begeleiding. Ook wordt hij daarin tegengewerkt door Truus. Dat levert hem een gevoel van tegenstrijdigheid op en dat uit zich in onrust. (die hij dan denkt te temperen door drank)

Om die zelfstandigheid te bevorderen is het belangrijk dat er een relatie tussen begeleiding het Sjors ontstaat die gebaseerd is op vertrouwen. Aan ons de taak om het proces dat leidt tot dat vertrouwen te begeleiden. Dat vereist onder meer openheid en een positieve grondhouding.

Concreet betekent dit: op een moment dat mijn relatie goed is met Sjors zou ik hem dus wel vertellen wie de jenever heeft gepakt. Daarbij zou ik hem wel ondersteunen hoe deze situatie op te lossen. (helpt het om boos te worden, wat kan je nog meer doen?) Op dat moment ben je procesbegeleider.

Innerlijke rust

We kunnen iemand niet aanspreken op zijn emoties. Emoties overkomen iemand. (een mens kan tranen in zijn ogen krijgen als een voetbalclub verliest of overwinnaar wordt. tijdens een speech kan je overvallen worden door emoties, etc.)

Vaak geven mensen al snel een reden (die niet altijd klopt met de werkelijke reden) aan als verklaring voor hun emoties (sterk spul hè, die fishermen's friends) of mensen overschreeuwen zichzelf (ik word agressief tegen jou of doe me zelf iets aan.) Allemaal gedragingen die we kunnen zien.

Achter het gedrag zit echter de wens van innerlijke rust, van biedt mij veiligheid zodat ik de omgeving weer aankan.

(mooi voorbeeld laatste zin van S. op 06-04-12)

Veroordeel niet, maar steun hem in het nemen van verantwoordelijkheid.

Complimenteer hem voor situaties die wel goed gaan. Maak hem bewust wat er toen anders ging. Zo begeleid je hem in het proces naar het vinden van goede oplossingen in voorkomende situaties.

Dat geeft hem op de duur een gevoel van zelfstandigheid en innerlijke rust. Daarmee is via een aantal subdoelen zijn hoofddoel bereikt.

Zo'n proces lukt niet in een keer en verloopt ook niet gelijkmatig, maar met vallen en opstaan. (in dat proces moeten we elkaar als collega's ondersteunen)

Arjan

18-4-12

Sjors heel rustig en gezellig. Samen met Dimitri en hem gegeten op een ontspannen manier zonder grootspraak oid. Hen gecompimenteerd dat t zo gezellig was...."ja, alleen jammer dat jij er was" maakt Dimitri dan een grapje, waar Sjors heerlijk om kan lachen.

24-04-2012

Sjors kwam vanuit zijn werk voor de 5,00 om boodschappen te halen. Zocht nog wel geruststelling dat zijn facebookporno geen gevolgen voor hem heeft. Deze geruststelling kreeg hij diverse keren. Ging dus tevreden naar zijn unit.

Later bleek dat hij bij Dimitri naar binnen was gegaan, met zijn eigen fles jenever.

Samen dus flink aan de zuip; er bleek ook vieux aanwezig te zijn. Dus: flink dronken!

Na enig aandringen heeft Sjors meegegeten in de unit, daarna de radio hard en meezingen maar! In overleg met Truus ingelicht dat Sjors had gedronken; Truus koos ervoor om toch te komen. Dronken samen koffie en het zag ernaar uit dat Sjors geen drank meer nam.

Toch na 3 kwartier een escalatie: Truus wilde dat Sjors de muziek uit zette ivm GTST. Vervolgens Sjors uit zijn dak: de c.d.'s vlogen over de galerij naar beneden (liggen nu op kantoor) en Sjors trapte tegen alle deuren die hij tegen kwam, begeleidde zichzelf met allerlei verwensingen aan het adres van Truus.

Ik heb Truus gezegd dat het nodig was dat ze wegging, was het daar eerst niet mee eens. Haar geholpen met naar huis gaan, terwijl ze Sjors ook nog het een en ander naar het hoofd slingerde aan verwensingen.

S. is direct bij Sjors gaan zitten, nog andere beker koffie erin en samen naar de tv gekeken. Tussen door steeds Sjors aan het woord over de bekende onderwerpen, maar zat wel rustig op de bank. Om 21.00 werd hij moe; ik ben toen weggegaan met de afspraak dat hij zijn brood zou smeren. Samen in de koelkast gekeken, want ja, boodschappen had hij uiteraard niet meer gedaan. Had nog voldoende brood etc, en ik kon gelijk even kijken of hij drank in de koelkast had: er lag 1 flesje Heineken. net na 21.30 wezen kijken, hij lag net in bed. Welterusten gewenst.

Ik denk wel dat we kunnen concluderen dat Truus NIET moet komen als Sjors een slok teveel op heeft. Nu escaleerde het nav Truus, net als op 6 april.

28-4-12

goed gehumeurd. Om 14 45 uur ging die even naar de schuur met een schoudertas. Bier halen vertelde hij. Zou kalm aan doen en het gezellig houden.

ging goed met drinken, hield keurig maat. Hem verteld dat J. schaduw-en vervangend p-ber is. Nou volgens Truus moest hij daar blij mee zijn.

Verder een zware begeleidingsavond voor mij, want het was 1 en al geld wat ter zake kwam later kwam haar oudste zoon nog langs met vrouw en kleindochter gezellige mensen toch en zeker niet dom..

30-4-12

vanmiddag met Truus lekker op het terras gezeten, daar nog een biefstuk met patat gegeten, hij belde dat hij niet behoefde mee te eten. Was netjes nuchter en hij heeft de complimenten van mij en Josine met blijdschap aanvaard. Klaagde later nog wel bij mij, over Dimitri dat die wilde weten welk

terrasje dat Truus en hij zou zitten, ja zei Sjors die heeft geen geld meer dan wil die fietsen van mij. Daar trap ik niet in, wel goed dat ik het je verteld heb hè J.? Prima hoor je bent baas over je eigen geld en hoeft niets weg te geven of te lenen. Dus een prima Jelle dit weekend.

Mei

2-5-12

Sjors rustig aanwezig. Samen met hem gegeten en hem ook gecompimenteerd met zijn koninginnendag gedrag mbt drank. Hij was nog steeds een beetje verontwaardigd over het kleine beetje eten dat hij kreeg bij Bellevue...daar gaat hij dus nooit meer eten.

5-5-2012

Sjors vond het niet nodig om zijn wisselgeld van de fietsreparatie (44.- over) terug te geven. Heeft zichzelf en Truus getrakteerd op lekkere broodjes bij 'de Dijk'.

's Middags, thuis met Truus, alwaar ik heb gezien dat Sjors 1 halve liter bier op dronk, ik denk dat hij al wat daarvoor had gedronken.

Gelukkig at hij goed en heeft daarna geen alcohol meer op. Kreeg maagpijn om 20.30 u, dat lag natuurlijk aan het eten dat hier gekookt wordt.

Wilde perse de huisartsenpost bellen, want die konden hem wel wat geven, want het was natuurlijk belachelijk dat de apotheken op zaterdagavond gesloten zijn.

afijn, hem kunnen uitleggen dat een pijnstiller ook helpt, en met een ibuprofen-bruis verdwenen zijn klachten.

Truus keurig om 22.00 u naar huis.

19-5-12

Vanmorgen liep er een vreemde donkere knul op de galerij en belde bij Sjors aan.

Ik ben er heen gelopen en gevraagd voor wie hij kwam. daar had ik niets mee te maken. Bleek dus voor Sjors, Sjors gaf op mijn vragen ook weinig of geen antwoorden. Het was in ieder geval geen collega dat was het enige wat ik er uit kreeg. Wel merkte ik dat sjors zich ongemakkelijk voelde. Ze zijn samen vertrokken.

10 min belde Sjors en vertelde dat dit gozer hem iedere keer lastig valt en geld aan hem vraagt. Die knul heeft dan een zielig verhaal, zijn moeder overleden en geen werk bla bla.

Nu heeft Truus zijn huid vol gescholden en gezegd op te hoepelen en is weg gegaan, Sjors geen geld gegeven, wel eerder gedaan met de belofte het terug te betalen, maar dit gebeurt natuurlijk niet.

Het gaat niet om grote bedragen, 2 euro heeft hij hem een keer gegeven en vandaag wilde hij 5 euro. Die knul oogde niet betrouwbaar en had een agressieve uitstraling, Nien en ik voelde gelijk dat er iets aan de hand was. Sjors is ook angstig, gaf aan als het nog een keer gebeurt de politie ingeschakeld moet worden.

Dit goed in de gaten houden, echt een enge gozer!!

P.s. nadat we er later op terug kwamen zei Sjors dat hij hier in de flat woont. Sjors zei dat hij voor de schrik 2 bier genomen heeft bij de Dijk op het terras. Nogmaals met klem gezegd ons te bellen zodra hij weer voor de deur staat en niet open te doen en hem zeker niet binnen te laten.

Sjors zei ook nog als hij weer komt dan sla ik hem voor zijn gezicht. Nou Sjors we gaan helemaal niet slaan want dan zit jezelf ook fout.

27-5-12

vanmorgen al vroeg werken 6 uur en al om 10.00 uur klaar, lekker voor de grote warmte weer terug. Truus kwam direct naar hem toe, daarna Truus om 11.00 uur terug naar de overkant voor een Brunch, Sjors wilde niet mee. Hem gevraagd mee te gaan fietsen, en effe op terrasje te gaan zitten bij Nel in de Krom, uitsmijter te eten, maar dat wilde hij helaas niet, dat trekken ze toch van mijn rekening af. Jammer hoor, Truus eten en wij even fietsen maar helaas. rond half vier stond Truus huilend voor de deur ivm dronken Sjors.

Direct daar naartoe gegaan. De bovenbuurman had gevraagd of Sjors wilde stoppen met keihard zingen op het balkon. Sjors is gelijk in de aanval gegaan en heeft die man uitgemaakt voor nsb-er etc en een mes in zijn tas gestopt om die buurman dood te maken(wat een angst) was niet echt voor reden vatbaar. Dus boos geworden en gezegd nu is het klaar en als die muziek nog 1 keer hard gaat knip ik de draden door,want afspraak is afspraak en je houdt rekening met de burens. Nou Sjors bleef hier toch niet wonen; dit beaamd ja joh,lekker op de merwebolder minder zelfstandig) of in de gevangenis(hij ging de buurman doodmaken). Dimitri zei Sjors dat ik gelijk had en zou me bellen als het fout ging.

Na een half uur waren de rollen omgedraaid en was Dimitri strontlazarus. Nu hem naar zijn kamer gekregen mbv Sjors.(ga nu maar mee Dimitri). Ondertussen vertelde Sjors steeds dat de leiding Dimitri niet begreep en dat hij hem drank geeft want dat doe je voor elkaar. Benadrukt dat Dimitri zware suiker heeft en het dus gevaarlijk is dat hij dan zoveel drinkt, hij zou wel in coma kunnen raken. Ach, zegt Sjors dan, Bart de Graaf zei je leeft maar 1 keer. Ja Sjors maar die wist dat hij niet oud zou worden en Dimitri kan wel honderd worden als hij oplet/ Nou dat was leuk geprobeerd maar had op beiden geen invloed.

Daarna Sjors eten beloofd en toen ik kwam lag hij lekker op bed met de muziek uit.

SávonDs kwam Truus weer,die heel goed had gezegd dat ze na het eten weer zou komen en niet eerder. Met Truus afgesproken dat ze ons eerder belt(nummer staat nu in haar telefoon en dat ze alleen maar hoeft te zeggen;**het gaat niet goed**. Dan komen we gelijk kijken en kunnen we erop tijd bijzijn.

Toen R. er later kwam had hij geen tijdsbesef meer(wat is er vandaag eigenlijk gebeurd en hoe laat is t nou....ochtend of avond??!!!).

Juni

2-6-2012

rustig voor de buis met Truus achter een bel rosé. verder alles goed en weer nette haren.

16-6-2012

Sjors vanmiddag toen ik kwam al obstinaat .Sam belde dat hij aan het gooien was en jawel zijn aquariumlamp en zijn laptop waren weggegooid etc..

Laptop neem ik mee om te kijken of hij het nog doet. Dit omdat internet het niet deed. En hij er mee gegooid heeft. Verder heeft hij veel moeite met de leuke dingen die anderen hebben en m'n met Dimitri die vertelt wat hij allemaal gaat kopen en dat hij wel twee keer op vakantie gaat. Had gedronken ,maar heeft zich daarna ingehouden, was niet dronken maar wel wat aangeschoten. Al met al heel ontevreden met zijn leven zoals het nu is.

17-06-2012

Kwam vanmiddag naar me toe dat wat hij gedaan had gister niet goed was. Begon daarna meteen dat hij boos is op ons. de onvrede over zijn leven kwam indd duidelijk naar voren. Heb hem complimenten gegeven over het feit dat hij toch met me heeft gepraat erover. Hij stoort zich ook aan Dimitri, wanneer hij aan hem hulp vraagt voor zijn computer zegt Dimitri dat hij dom is. Hij maakt zich nu ook wel zorgen over wat er met zijn computer gaat gebeuren. Heb hem doorverwezen naar jou Josine

Juli

7-7-2012

Gezellig met Truus en Dimitri. gegeten in de keuken. Niets gedronken,althans niet merkbaar.

29-7-2012

Sjors en Truus naar een feest in Rotterdam. De schoonvader van de zoon van Truus wordt 50 jaar! Bij thuiskomst bleek het niet zo'n geslaagd feestje te zijn geweest., veel dronken mensen die met gebak en salades aan het gooien waren. Tja, dat komt omdat het Rotterdammers zijn aldus Sjors. Sjors had ook wel een biertje op maar was bij thuiskomst redelijk nuchter en goed aanspreekbaar.

Augustus

3-8-2012

Vanavond heeft Sjors het etentje ter ere van zijn jubileum afgebeld. Er komen 2 verhalen naar boven. Truus vertelde dat ze onenigheid hebben over de rolstoel die mee moet en dat het met het drinken te maken heeft. Ze houdt niet van dronken mannen. Later belt Sjors met het verhaal dat Truus iedere keer wil roken en dat hij geen zin heeft om haar iedere keer naar buiten te brengen. Ze eten nu dus gewoon mee op de unit.

18-8-12

Sjors ging naar de vanmorgen al. Eefje had hem meegedeeld dat er vanavond 2 biertjes voor hem in de koelkast lagen en verder voldoende fris, daar was hij het niet helemaal mee eens want het was feest! Truus wil het vanavond ook graag gezellig houden, dus of wij hem er ook nog even op aan willen spreken.

18-8-2012

Alles is goed gegaan met Sjors je moet hem er juist niet op aanspreken. gelukkig werkte M. aan de overkant die weet hoe met Sjors om te gaan en had dus een topavond. Verder heeft Dimitri zijn decoder geïnstalleerd dus eindelijk een (tijdelijk) tevreden Sjors.

23-8-2012

Vandaag had Sjors met Truus afgesproken om samen chinees te eten. Alleen werd Sjors door een collega uitgenodigd om bij de dijk wat te gaan drinken en te eten. Truus was uiteraard heel teleurgesteld en is Sjors constant gaan bellen. Daar stoorde hij zich nogal aan. Heeft uiteindelijk naar ons gebeld en zijn beklag over Truus gedaan.

Dit even aangehoord en gevraagd of hij soms een dubbele afspraak had gemaakt en dit was zo en hij mocht toch ook wel wat drinken met een collega en hij was toch niet getrouwd. Hij klonk overigens niet beschonken. Even contact gehad met de overkant om dit door te geven zodat ze Truus dit ook konden vertellen om de boel een beetje te sussen voordat het helemaal uit de hand loopt.

Rond 20.00 uur was hij thuis en wilde me nog even spreken. Hij had geen zin dat Truus of wie dan ook bepaalde wat hij deed of met wie hij omging. Zijn collega heeft hem deze dag vrij gehouden en nu heeft hij hem en zijn vrouw uitgenodigd. Hem aangehoord wat nog al rustig gebeurde en toen lekker naar huis gestuurd om maar eens te gaan douchen. Hem nog koffie aangeboden maar had naar eigen zeggen genoeg op.

Truus heeft nog gebeld vond hem niet leuk van Sjors, haar uitgelegd dat hij het ook wel eens leuk vond om met een collega wat te drinken, het had wel fijn geweest als hij Truus even gebeld had. Ik ben nog bij Jelle wezen kijken hij lag al heerlijk op bed met TV en licht aan alles uitgedaan en hij zou gaan slapen.

September

1-09-2012

Sjors was gespot met 2 kratten bier. Gelukkig heeft hij ze niet opgedronken. Erg gezellige en gemoedelijke Sjors vanavond! Belde later op de avond dat hij last had van zijn arm, weer allemaal steken. Heb hem ibuprofen gegeven en gezegd het aan te geven wanneer hij last blijft hebben zodat we er dan weer naar kunnen laten kijken.

6-9-2012

Sjors vanmiddag/vanavond met collega en vriend gezellig bij de dijk een terrasje gepikt. Was rond 19.00 uur terug en daarna nog gezellig met Truus aan de melk gezeten. Waar pillen niet goed voor zijn, of was het toeval.

Ja en Truus had natuurlijk een afscheidsfeestje in het Vlot dus voor beide leuk. Morgenmiddag begint zijn vakantie.

29-9-2012

Sjors genoten van zijn uitje op de meent. Had 3 biertjes op en natuurlijk kwam ik hem tegen en afgesproken het zo te laten. Nou dat heeft hij keurig gedaan en had natuurlijk ook gegeten bij zijn biertje wat toch scheelde.

Gezellig meegegeten. 's avonds even in paniek toen hij Truus niet wakker kreeg. Had eerst de overkant gebeld en toen pas mij. Met Truus alles best, in diepe slaap en na prikken toch wat hoog 23,2. Dus water drinken. Toen gezakt naar 17.

Afgesproken dat hij voortaan eerst ons belt omdat wij er sneller zijn, zou hij doen.

Oktober

11-10-2012

Sjors belde rond 17.00 u dat hij met collega op de Dijk wat ging drinken. Tegen zessen belde hij weer om te zeggen dat hij daar ook at en of ik Truus wilde bellen om door te geven dat hij later thuis was. Ongeveer 8 telefoontjes later en 2 x beneden kijken bij de haldeur of Truus daar nou wel of niet zat, had ik dan toch Truus aan de lijn: En warempel zeg: Zit Truus ook bij de Dijk! Gebaseerd op de vorige ontmoeting die Sjors had, had ze waarschijnlijk haar vermoedens, en deze keer zou ze erbij zijn! Nou, dat is gelukt!

Om 21.00 u belde een boze Sjors: hij is van mening dat er te weinig geld op zijn rekening staat. Hem aangehoord en gezegd dat ik het op zou schrijven, bij deze.

Later was Sjors weer aan het smijten met deuren ook het planbord van de unit is gesneuveld. Sam en Sien hadden er weer veel last van. Later ging Truus naar huis en na nog wat deuren smijten is het toch rustig geworden ik heb ook zijn verhaal over geld weer aangehoord hij was erg ontevreden en wilde weer weg hier. Er was geen goed gesprek mogelijk weer teveel gedronken. Vlg Truus drinkt zijn collega dan wel 4 biertjes en dan kan Sjors niet onderdoen en drinkt gezellig mee.

12-10-12

[...]

Hij heeft naar eigen zeggen 1200 euro erop staan en dat is al even zo, dus gezegd ik boodschappen te hebben gedaan. Hij heeft zuinig gedaan zegt hij wat dan door Truus beaamd wordt. Heeft niets gezegd over gisteren. Ik zal in het weekend hem nog vertellen dat hij dat planbord moet vergoeden, nu wat lastig met Truus erbij.

16-10-12

Sjors vanmiddag om half 2 al dronken. Had meer dan een halve fles prosecco op. Hem 2 bakken koffie gegeven en hij beloofde dat hij niet meer zou drinken voordat hij uit eten zou gaan.

Die belofte heeft hij niet kunnen houden; heeft op een bodempje na 2 flessen prosecco van 0,7 liter achterover geslagen. Liet me de bon zien, had voor zijn 15,- van gisteren dus al 11,- besteed aan de wijn.

Is rond 16.00 uur op bed gaan liggen, om 17.15 weer bij hem geweest. Stond te wankelen op zijn benen, maar wilde toch naar de chinees, want (citaat): "het is toch bezopen als je afbelt!"

Ik vond het onverantwoord dat hij zou gaan, met veel overredingskracht een compromis gesloten; Ik bel de chinees af en maak een nieuwe reservering voor zaterdag as,

Ik vang Truus op en licht haar hierover in,

Ik bel de frietboer, bestel friet dat wordt bezorgd en je hoeft het niet van de 100,- te betalen die je al hebt gekregen voor de chinees. (friet + snacks kostte 10,-, betaald uit de kas op naam van Sjors)

Nou, gelukkig hij ging akkoord. Hem gecompimenteerd dat hij zo verstandig is om niet naar de chinees te gaan.

Truus heeft lekker gegeten, Sjors kreeg amper iets naar binnen en dook weer zijn bed in.

Vervolgens Truus geholpen met insuline instellen, want normaal doet Sjors dit.

Sjors de hele avond door vertellen en/of opbellen naar mij: maakt zich bezorgd of hij morgen wel kan werken, "want ja, je weet het hè, ik voel me niet zo lekker."

Koffie gezet voor hen en Sjors kwam weer uit bed, vervolgens heeft A. bij hen gezeten, die ik weer om 20.00 uur heb afgelost. Intussen hield Sjors hele monologen, maar dronk netjes de koffie en 2 glazen melk. Gelukkig geen escalaties met muziek oid, maar oh oh, wat is dit tijdrovend!

De onderliggende reden om flink te drinken was onvrede over zijn verjaardag: de zoon van Truus komt niet ivm werk en nog een ander familielid van Truus had nog een ander feestje. Truus had ook geen vrij kunnen nemen vandaag, "dus dan vier ik in mijn eentje maar feest!" Hij refereert dan aan hoe er vroeger thuis verjaardagen werden gevierd: "nou, dat was tenminste feest!"

17-10-2012

Wat jammer dat het zo mis ging. De verjaardag met de familie van Truus zou op zaterdag pas zijn, maar misschien kunnen ze dan niet. Heeft het er best moeilijk mee denk ik dat hij zijn verjaardag viert zonder familie. Later met hem erover gehad. Baalt dat de familie van Truus ook heeft afgezegd voor zaterdag, was inderdaad uit onvrede en boosheid gaan drinken. Ziet dit dan zelf ook. Leuke opmerking van Truus: van Gaal is uitgemaakt voor Hitler, erg hè? Hij heeft geeneens een snor..

20-10-2012

Sjors in de herkansing; met Truus naar de chinees; leuke avond, alles goed gegaan. Daarna nog samen in Sjors appartement gezeten.

26-10-2012

Werd om kwart voor 5 door de bovenbuurvrouw van Sjors gebeld, Sjors zijn muziek stond te hard. Meteen naar toe gegaan en gevraagd aan Sjors of hij dat zachter wilde zetten. Deed hij voor eventjes. Was naar eigen zeggen een feestje aan het vieren omdat hij vrij was en pijn had in zijn arm. Dit uiteraard met bier. heb nog 3 keer langs moeten gaan omdat hij elke keer die muziek weer hard zette. Verder niet veel last gehad, heeft zich daarna vrij rustig gehouden, vaak geluisterd maar was niks meer te horen. Heeft nog wel bij heel wat anderen zijn beklag over mij gedaan. Bovenbuurvrouw nog gesproken. Ze was blij dat het geluid al snel minder werd. Toch belangrijk!

November

8-11-12

Vanavond met eten niet thuis hem gebeld, kreeg de Voicemail. Om 19.45 uur thuis, Was met zijn vriend wat wezen eten op de Kerkbuurt. Was niet aangeschoten, was voor dat die thuis kwam nog even naar de Fysio geweest. Prima humeur. Leuk zo. Morgen lekker vrij en met Truus als het goed is naar Intratuin.

15-11-12

Sjors was weer met zijn collega uit eten geweest en natuurlijk weer gedronken en praatjes voor tien Truus weer jaloers, later was ze wel weer bij hem op de kamer Sjors vroeg of ik even kwam, toen had hij weer problemen met zijn baas die hem verplichtte naar de BBQ te komen hij belde zijn baas gaf toen gauw de telefoon aan mij. Hij zou het leuk vinden als Sjors kwam maar als hij zo moeilijk

doet laat hem dan maar lekker thuis zei hij. Dus nu blijft hij thuis morgen. Hij zat op zijn kamer ook weer aan het bier, wel tussendoor nog koffie gehad. Half elf bracht hij Truus weer vrolijk naar huis.

20-11-2012

Gisteren hadden Nien en ik al vroeg de sla klaar en die hadden we al neergezet op de units om ruimte te creëren. Toen Nienke de rest van het eten bracht op unit 4 had Sjors alle ei en komkommer al uit de sla gegeten. Nienke is hier boos over geworden tegen Sjors en noemde hem terecht een egoïst. Sjors hier erg boos over en dat aan iedereen op de unit laten weten. 's Avonds ben ik nog even bij hem gaan zitten, was gelukkig niet gaan drinken en was gewoon goed aanspreekbaar. **Ben later nog naar hem toe gegaan en de bui was al over zei zelf dat het ook stom van hemzelf was Nien**

December

10-12-12

Sjors tijdens het eten geklaagd over de €50,- die hij van Josine krijgt voor de kerst, wil veel meer..... Verder dimt hij dan toch best wel in wanneer Dimitri continu bevestiging bij hem zoekt zoals "ik luister naar niemand meer, toch Sjors?" Sjors zegt dan niks. H. zag Sjors weer met een tas vol flesjes en blikjes bier in zijn handen terug komen van de bas, waren even bang dat ook hij zou beginnen te drinken maar gelukkig is het daar rustig gebleven.

29-12-2012

Sjors had vanavond flink de smoor in. Iedereen mag vuurwerk kopen behalve hij, het eten deugde niet. Tja drank was de oorzaak. In overleg met Josine heeft Nien hem toch vuurwerk beloofd waardoor hij weer rustiger werd. Heb hem de rest van de avond ook niet meer gehoord. Nien rapporteert hier verder over. Vuurwerk beloofd omdat Josine dit niet verboden had. Maar verhalen van sam gooien ook olie op het vuur hoor. Pff zeer vermoeiend. Op een gegeven moment hem nog eten gevoerd met grapjes. Truus daar weggehaald Sjors op bed. Truus kon niet naar huis want we zaten 3 uur zonder stroom en de lift deed het dus ook niet. Hele toestand maar beloofd als hij niet meer zou drinken dat hij maandag vuurwerk kon gaan halen. Heeft ook niet meer gedronken, wel snachts slaapwacht gebeld dat hij hoofdpijn had, maar die was op de hoogte van de situatie en zei neem maar glas water!!!

31-12-12

Vandaag regelmatig binnen gelopen met smoesje door Nien.

Heeft gewerkt want Sjors was nuchter toen ik hem voor t eten sprak en met hem doornam hoe en op welke manier de avond/nacht zou verlopen.

Ze hebben mee gegeten bij de Thor geheel naar hun zin...

Daarna praatje met hem over drank en vuurwerk samen dat gaat niet goed.

Tussen door weer een praatje want hij raakte wat uit zijn doen door de regen die spelbreker dreigde te worden. Met hem bekeken wat wel ging in de regen en wat niet en zo geschiedde.....Sjors nuchter aan t vuurwerk met Truus 20 meter verderop onder de paraplu in de regen een uur en twintig minuten aan het knallen.

Daarna was t op en heeft hij Truus thuis gebracht en heeft hij met Frank en mij de avond afgesloten. Hij was kapot van al dat gedoe (en de spanning erom heen denk ik) en ging om kwart over 2 geheel tevreden naar bed.

De 2 flessen champagne staan onaangeroerd in zijn koelkast!!

2013

Januari

19-1-2012

Telefoon doet het niet, kapper vergeten etc dus Sjors van de leg. Heeft ter compensatie een paar biertjes gedronken, maar viel al met al mee.

Met eten goed te doen dus licht aangeschoten. Dronk melk en at goed. Ook daarna alles weer over. Zijn buurmannelij had er meer last van..

Hij wil ook graag een keer een massage voor zijn rug etc, wat te regelen is. Was verder heel gezellig en rustig. Gaat zo snel mogelijk naar Krijn om zijn fiets te maken.

26-1-2013

Sjors bleek met Truus bij de chinees te zitten, toen we hem rond 17.30 mistte voor het avondeten. Sien wist me dit te vertellen, hem op zijn mobiel gebeld en zat idd te chinezen. Om 19.30 terug, met Truus, die een zere knie had want die had ze zojuist gestoten. Koelen met een natte doek hielp gelukkig en hen direct aan de koffie gezet, want Sjors had een paar biertjes op, dus vrolijk en de muziek een half uur hard aan. Daarna rustig geworden, wel rond 21.30 u belde hij: was boos op Sien en had haar onaardige sms-jes gestuurd. Hij is vermoedelijk boos, omdat om 19.30, toen S en T thuiskwamen, ik met Sien zat te praten, en dat vond Sjors niet fijn. Gezegd dat het niet nodig is om daar boos om te zijn, jullie hebben ook je aandacht gehad bij thuiskomst, daar Sjors dacht hier anders over. Niet meer opingegaan.

Februari

7-2-2013

Sjors heeft zijn senseo afgedankt; doet het volgens Sjors niet meer goed. J., senseo staat in de keuken unit 1, wil jij hem morgen es proberen?

Sjors wil em niet meer terug.

Verder was Sjors een beetje tam, zat wel om 20.00 aan de prosecco, maar naar mijn idee maar 1 glas op.

10-02-13

Het was koken op unit 4 dus ik was aan t snijden en voorbereiden gegaan. Toen ging ik om kwart over 5 naar Sjors en Truus, was Sjors net wakker. En stomdronken. Vlgns Truus zat hij vanmorgen om half 11 al aan de halve liters bier en na de middag is hij overgegaan op de whiskey literfles en was tie ook op, tja nogal logisch dan.

Hij wilde geen eten en ik zat toen alleen met Truus te eten om 6 uur. Tja.

Heb na eten nog samen met Sjors bak koffie op en Truus naar huis gestuurd

Allemaal in en uit bed. Buiten staan luchtje scheppen hij had zo'n raar hoofd ben net nog wezen kijken half 11 en toen lag hij in bed. Was nog wel wakker. O ja hij heeft weer ontzettend met de deuren lopen smijten. Kost veel energie zo'n dienstje

Ik heb Sjors gedurende de dag meerdere malen gesproken om half 12 was hij nog lekker aan het schoonmaken en stofzuigen dus naar mijn idee is hij niet zo vroeg begonnen met drinken. 's Middags ook nog even gezien en hij is op mij niet dronken overgekomen.

Maart

2-3-2012

Sjors is vanmiddag al aan de drank gegaan, volgens Truus was het bier. Met het avond eten was hij boos. Hier deugde niets en voor hem hoefde het allemaal niet meer. Hem nog eten aangeboden maar dat hoefde hij ook niet. Dus met Truus samen zitten eten. Daar vertelde ze dat Sjors een sms van zijn broer had gehad dat zijn moeder in het ziekenhuis lag voor een heupoperatie en dat dat de oorzaak kon zijn. Daarnaast had Sien haar huisje vol vanwege haar verjaardag.

Sjors liep allemaal heen en weer maar hield zich wel rustig in de keuken waar ook fam van Sien rond liep. Ging later aan de whisky (volgens Truus was het al een aangebroken fles), Op zijn kamer hem eerst koffie en later koffie gegeven.

Op advies van mij is Truus naar huis gegaan want voor haar was het niet leuk meer.

Regelmatig zijn R. en ik bij hem gaan zitten en hebben hem aangehoord. Zijn hele avond was nu verpest en voor hem hoefde het zo met Truus ook niet meer als ze naar de leiding luistert en niet naar hem.

Hij heeft Truus nog even lastig gevallen met vervelende sms-jes en belletjes ; haar geadviseerd om de telefoon uit te zetten.

Truus is zijn drankgebruik wel zat nu, ze zegt dat het ieder weekend raak is. Hij had haar vanmiddag gevraagd of ze mee ging naar Bas. Dit heeft ze expres niet gedaan zodat hij geen drank kon kopen.

Nadat N. weg was ben ik bij hem gaan zitten en hebben we er maar het beste van gemaakt.....hem aangehoord en hij werd rustiger en bleef rustig omdat ik hem toen aangeboden had om er samen een "mannenavond" van te maken. Zak chips erbij en de voetbal aan. Hij had geen kwaai dronk en vond het raar dat Truus toch weg was gegaan TJA.....Hij was ook niet ladderzat maar aardig op weg omdat wel te gaan worden.... ook uit jaloezie op Sien's vele verjaardagvisite en dat gedoe met face-book en telefoonkosten wat door begeleiding werd gezegd etc etc etc

Hij was rustig toen ik om half 11 voor t laatst bij hem weg ging en zou niet meer naar Truus bellen ook.

3-3-13

Vandaag Truus op bezoek en alles weer koek en ei (of was t koek en zopie?)

Hem nog eens gezegd dat hij beter een biertje kan nemen ipv whisky toen we het nog even over gisteren hadden.

Zijn snipperkaart doorgenomen en er nieuwe dagen bij afgesproken... staan in zijn agenda en de onze.

Ik heb met hem afgesproken dat ik vd zomer weer samen met hem kijk wat hij dan aan uren heeft staan en wanneer hij extra vrij kan nemen.

9-3-2013

Vandaag een rustige Sjors wb de drank. Heeft heerlijk samen met Truus op zijn appartement gezeten ivm het slechte weer.

Bijlage 8. Interview met de PB-er van Dimitri

Ik wil beginnen met de vraag hoelang je hem al begeleidt?

Ik ben 3 jaar pb-er van Dimitri ik ken hem ehm ja hij woont bijna 10 jaar hier dus ik ken hem 10 jaar en van daarvoor heel vaag.

Ok, nou ja wat is voor jou eigenlijk de gewenste situatie m.b.t. tot alcohol gebruik van Dimitri?

Dat Dimitri op een prettige manier omgaat met alcohol en dat prettig is voor mij dan dat hij gewoon af en toe op een feestje of een verjaardag wat drinkt en dat hij kan stoppen na 2 á 3 en dat hij dat zelf kan.

Dus voor jou is 2 á 3 de max?

Ja want ik weet dat hij het na de 3e niet meer zo kan overzien.

Ok en wat houdt dat in, niet meer kan overzien?

Dan wordt hij vaak heel emotioneel, verdrietig ennn... dat gaat hij ook vaak heel veel mensen bellen met allerlei verdrietige verhalen over hemzelf. Want hij is dan zijn rem kwijt, door de alcohol is hij zijn rem kwijt waardoor hij dus eigenlijk wel een beetje toe kan geven aan zijn emotie, wat op zich wel goed is want normaal kan hij dat niet.

Maar hij gaat dan jan en alleman opbellen en die zitten niet allemaal te wachten op zijn verhalen en vinden het ook wel vervelend, wat je dan later terug hoort van die mensen.

Eigenlijk een soort lastig vallen dan?

Ja, ja zo wordt het door anderen wel ervaren.

Ok en wat is voor Dimitri de gewenste situatie m.b.t. tot zijn alcohol gebruik?

Ik denk dat Dimitri heel graag alcohol drinkt, misschien ook wel graag elke avond..maar hij weet achteraf, als hij teveel heeft gedronken, vindt hij het ook wel heel naar dus voor hem zelf zal hij denk ik ook wensen dat hij de rem heeft van stoppen.

Ok en wat vindt hij dan naar?

Hij vindt het naar als hij teveel heeft gedronken en bijvoorbeeld gekke gedragingen heeft gedaan waardoor mensen hem beoordelen van nou he die jongen kan zich ook niet inhouden of die jongen doet ook raar.

Dan schaamt hij zich altijd een beetje achteraf

Ja ...ja dus het is een soort schaamte tegenover de mensen die het dan gezien hebben zeg maar

Ja... ja

Dus erkent hij dan zelf ook dat het te ver gaat met alcohol?

Nou ik heb het hem nog nooit met zoveel woorden horen zeggen maar ik weet wel dat hij dan eh wel eens zegt van 'ja dat is niet helemaal goed gegaan.'

Zo zegt hij het dan en laat dan in het midden waar het dan niet goed ging en wie het dan niet goed deed dat benoemt hij dan niet maar dan zegt hij dus het is niet helemaal goed gegaan. Hij zal ook niet zeggen het is fout gegaan.

Niet helemaal goed klinkt minder erg misschien.

Ja ja ja dan geeft hij zelf zijn fout niet toe?

Nee

Ok hoe zou je de positie van jezelf en de begeleiders van de Reigerlaan tegenover Dimitri beschrijven? Naast elkaar of tegenover elkaar of...?

Nou het was in het begin meer tegenover elkaar, het heeft best wel ff geduurd voordat ik naast Dimitri kon staan en dat heeft te maken met... In het begin toen ik zijn Pb-er werd kwam er ook eigenlijk heel veel. Toen kwam de diagnose diabetes, toen ik net pb-er was... was hij echt in 2 maanden tijd 7 keer echt hartstikke dronken geweest dus ik had hem 7 x daarover met hem mee in gesprek moeten gaan wat lastig was.

Omdat het voor mij nieuw was en voor hem was het nieuw dat ik dat deed

Eigenlijk was het voor hem sowieso nieuw dat hij erop aangesproken werd. Dus in het begin hebben we echt wel even recht tegenover elkaar gestaan. En na een jaartje is hij mij wat meer gaan accepteren en toen ging dat makkelijker zeg maar, toen konden wij hem meer ondersteunen in plaats van met dat vingertje ehh.

En kan je me daar een voorbeeld van noemen, wat dan ehm... hoe je dan tegenover hem stond en hoe je nu meer naast hem staat?

Toen ik tegenover hem stond heb ik hem ook verteld dat hij beter kon stoppen met darten bijvoorbeeld, want dat was altijd in een kroeg en 9 van de 10 keer kwam hij met teveel drank op thuis.

Met de nare gevolgen van dien dat hij in de bosjes lag he, dat hij met zijn fiets dus omgekukeld was, ehh spullen kwijt raakte doordat hij dronken was, want hij liet natuurlijk zijn telefoon weer eens ergens vallen of liggen, dus het was altijd gedoe daaromheen. En het is veranderd nadat de familie meer zorgen zijn gaan delen over hem

Dat maakt het ook makkelijker voor de familie om te begrijpen hoe dat bij Dimitri werkte en ook om te voorkomen dat hij dan bij hun teveel dronk, dus dat was al minder. Hij dronk al minder omdat zijn familie wist van 'o, als hij bij ons langs komt kunnen we hem beter een cola'tje geven dan een biertje' want voorheen was dat gewoonte 'he Dim, gezellig biertje!' dus dat ging veranderen en daarnaast hebben we een gesprek met de gedragsdeskundige gehad en gewoon gevraagd van nou wat is nou het beste om hiermee, met Dimitri om te gaan.

En dat heeft bij mij wel veel ehh... het heeft mij wel veel wijzer gemaakt het... nog een benadrukken van het positieve gedrag, bekrachtigen en als hij gedronken heeft alleen dan zeggen van 'jammer dat het mislukt is, de volgende keer beter' en dat heeft wel veel verandert.

Ok, dus dat is dus ook wat de gedragsdeskundige aan gaf van joh je moet complimenten geven, bekrachtigen

Ja

Ok En je hebt het gevoel zelf dat dat werkt?

Ja complimenten is hij heel gevoelig voor!

Ja oke ehm dus eigenlijk wat ik begrijp is dat je de familie ook een beetje als hulpmiddel heb ingezet in de begeleiding?

Ehh nou niet zozeer als hulpmiddel in de begeleiding, meer om hen bewust te maken van ehm...

Eigenlijk hadden ze nooit zozeer in de gaten dat Dimitri een verstandelijke beperking heeft. Dat hebben ze eigenlijk nooit zo geweten en gezien, het was eigenlijk maar 'ja en die arme jongen laten we het maar gezellig maken als hij er is want hij heeft al zo weinig.' En we hebben toen uitgebreid besproken met ehm eh zijn tante en zijn oom.

Eerst heb ik met hun gesproken en toen had ik zoiets van 'o daar moet meer mee', want er zit heel veel boosheid ook bij zijn oom, want die vond het ook heel lastig om er mee om te gaan en die had er ook moeite mee om te horen dat Dimitri dus ook de boel heel vaak bedroog dus toen heb aangeboden van nou zullen we met de gedragsdeskundige met zijn allen een gesprek hebben want die kan dat veel beter uitleggen dan dat ik dat kan. Nou ja ik moet zeggen, het was voor die familie heel confronterend maar wel heel goed geweest en dat heeft bij hun ook laten zien dat Dim én een beperking heeft én last heeft met alcohol én diabetes heeft. Want alles bij elkaar is dat best heel wat.

En sinds dien zijn de contacten sowieso tussen de familie en de begeleiding veel..stukken verbeterd.

Die waren eigenlijk voorheen bijna niet aanwezig en die zijn nu gewoon prima

Plus dat ze ook inzicht hebben gekregen in dat Dimitri echt een jongen met een beperking is.

Ja en zij kunnen dan Dimitri dus ook ondersteunen in zijn hulpvraag nu?

Ja ja dat is heel fijn, want ja wat ik zei was het voorheen 'he Dimitri wil je een biertje' en toen kwam Dimitri dus ook wel 5x per week...voor dat biertje en het was ook wel voor hun confronterend om te merken dat zodra Dimitri daar kwam en geen biertje meer kreeg dat zijn frequentie van bezoeken dusdanig afnam dat ze zeiden van 'joh je bent al 2 weken niet geweest, ben je ziek?'

En dat was voor hun natuurlijk ook wel weer lastig van kwam hij nou voor ons of voor dat biertje?

Ja toch even confronterend

Ja het heeft moeite gekost hoor... bij zijn tante wat minder want die heeft natuurlijk echt een bloedband en die kent hem van baby af aan en heeft altijd een zwak voor hem gehad. Maar voor zijn oom ehm ja die had echt zoiets van nou 'wat flikt hij me nou zeg.' Die is wel heel erg lang boos geweest.

Ja ok ehm hoe ziet de begeleiding rondom het alcohol gebruik van je cliënt er nu uit?

Nou wat fijn is hm daar zijn we nou eindelijk van bewust is dat ehh je gaat bedenken van wanneer gaat Dimitri drinken. Ja en als je dat al weet kan je daar natuurlijk al op anticiperen. Dus we weten nu van als Dimitri een sociale gebeurtenis heeft hetzij op zijn werk, hetzij een familie feestje dan vind hij dat eigenlijk zo spannend dat hij zich dus moed in moet drinken om het aan te kunnen of de verjaardag aan te kunnen. Ja nu probeer ik altijd bij hem van te voren te bevragen, wanneer zijn de feestjes wanneer zijn de verjaardagen dat ik dat kan rapporteren zodat degene die dan werkt alert is. Ik schrijf het ook vaak in de rapportage van joh let erop er is een feestje en dan heeft hij één op één begeleiding nodig

Ja en daar speel je dan op in zeg maar.

Ja

Ja kan je me daar een voorbeeld van geven, in het verleden hoe dat gegaan is?

Ja hoor, hij had een feestje van zijn werk, dat was in november en ik werkte zelf en eh d'r kwam net een dienst van half 4 ofzo en toen belde hij op om hem te helpen met kleding uitzoeken. Nou toen ben ik erheen gegaan en hij is niet zo snel, dus dat kleding uitzoeken dat kost ook wel 3 kwartier geloof ik en zodra ik even wegliep om iets anders te doen had hij dus al een biertje gedronken. Echt in 10 minuten tijd, klok klok klok klok klok naar binnen. Nou ik kwam weer terug en denk 'o hij heeft gedronken ik kan dus niet meer weg nu, ik moet er echt bij blijven' en op die manier naar hem benoemt van 'je moet niet meer drinken, je hebt nog een feestje vanavond het is fijn als je nuchter bent op het feestje', want de keer daarvoor het feestje op zijn werk was het compleet mis gegaan en daar heeft hij echt wel heel veel last van gehad. Dus ja daarop terug gegrepen van 'joh toen is het zo misgelopen en je kan het, we gaan nu laten zien dat het gewoon gaat lukken.'

Nou ja ik moest natuurlijk weer even weg, want één op één kun je nooit helemaal dichttimmeren.

Maar ik was snel terug en toen kon ik net voorkomen dat hij nog een heel glas jenever naar binnen gooide

O ja?!

Dat was dat verhaal en ik was zo blij dat hij naar mij wilde luisteren en dat hij zelf de jenever door de gootsteen heeft gegooit.

Daar was ik heel blij om, ook benoemt naar hem. En uiteindelijk is hij naar dat feestje gegaan. Na dat ene pilsje heeft hij niet meer op. En ik had hem gevraagd van 'joh vind je het fijn als ik je vanavond nog even bel?' Ja nou dat was wel goed. Nou hij belde toen zelf al en later heeft hij nog verteld van het was een feestje op een boot en op die boot ook nog wel 2 pilsjes op. Nou dat was ook wel goed gegaan. En daar kan je nu op terug grijpen van 'weet je nog hoe goed het toen ging' en als er weer zo'n situatie is kan je zeggen van 'toen is het goed gegaan weet je nog? Goede afspraken gemaakt, heb je je netjes aan gehouden, iedereen blij.'

Ja dus je haalt eigenlijk een succes uit het verleden haal je de volgende keer aan om hem ook in te laten zien joh je kan het?

Ja

Ok nou je benoemt zelf van als hij feestjes heeft dan gaat hij eigenlijk drinken omdat hij het spannend vind. Wat vindt hij dan spannend?

Nou hij kan het niet zo zeggen tegen mij want als je het dan vraagt is het 'spannend, spannend helemaal niks spannend en waar heb je het dan over?' Dan erkent hij niet dat hij dan spanning voelt. Maar ik denk dat hij, ja hij wil natuurlijk zo graag meedoen met de hele gewone wereld en hij voelt best wel aan dat hij dat niet zo goed kan. En hij denkt... wat ik denk is dat hij denkt dat van' nou als ik dan maar een biertje drink zoals iedereen doet dan ben ik ook gewoon een leuke stoere gast.'

Ja dus het zijn een beetje als ik het goed begrijp sociale angsten ehh.. waaruit meedoen voort komt zeg maar?

Ja ja nou dan heb je het denk wel goed samengevat zo.

Nou ja dat was ook mijn volgende vraag van wat zijn volgens jou de redenen voor hem om te drinken nou dat is dus dat meedoen, erbij horen. Heb je het gevoel dat er nog andere dingen zijn die spelen?

Omdat hij ook niet alleen maar drinkt als hij naar feestjes gaat maar ook als hij thuis zit

Ja ja als hij thuis zit, ik denk niet dat hij in dat opzicht verslaafd is, een verslaving heeft. Want het is niet zo dat hij 's ochtends al begint te drinken om de dag door te komen. Het is ook een soort van

gewoonte... dat hij 's avonds.... drinkt hij thuis denk ik wel 2 biertjes. Dat doet hij wel... Hij zou ook niet meer doordeweeks drinken, dat was zijn voornemen. Nou dat lukt hem ook niet dus hij drinkt denk ik wel 2 á 3 avonden doordeweeks, drinkt hij ook wel. Maar dan kan hij zich wel inhouden. Dan blijft het bij 2. Of dat nou komt omdat hij niet meer in huis heeft of dat hij dan toch bedenkt van ja morgen moet ik weer werken. Dat weet ik niet, hoe hij zich dan wel kan inhouden.

Maar volgens jou is dat dus gewoon...is het gewoonte en zit er verder geen reden meer achter...

Ja het is gewoon het hoort erbij ennehh als hij dan visite krijgt van familie, ja die drinken ook een borreltje ja dan moet je natuurlijk mee doen, want als je oom op visite is en die drinkt een biertje ja dan drink jij echt geen cola. Dus meedoen blijft wel een rol spelen. Maar goed hij drinkt natuurlijk ook als hij alleen is. Dan hoeft hij niet mee te doen.

Nee, goed ehmmm ja ik had ook nog de vraag wat zijn de risico's, dat is dan weer wat anders dan redenen. Zijn er bijvoorbeeld ehh risico's waardoor hij meer gaat drinken zoals problemen of stress of verdriet of...

Ik kan niet zeggen dat hij de laatste 3 jaar ehm gedronken heeft omdat hij verdrietig was of stress had. Dat heb ik niet gezien bij hem. Het is naar mijn idee vaker wanneer hij een sociale gebeurtenis tegemoet moet zien die hij lastig vindt.

Ja ok duidelijk, ehmm nou ja net heb je ook al aangegeven van daar proberen we van te voren op in te spelen als er dan ehm een sociale gebeurtenis in het vooruitzicht ligt, dan schrijf je dat zelf op in de rapportage zodat dan collega's als jij zelf geen dienst hebt daarop in kunnen spelen en zelf als je dienst hebt dan speel je daar ook op in.

Ja kun je naar mij ook.... Zie je ook hoe andere begeleiders dat oppikken?

Het begint te komen, het heeft even geduurd. Maar dat snap ik ook wel want ik was er veel meer mee bezig dan dat andere begeleiders dat waren. Als PB-er duik je daar veel meer in. Ik zie wel dat nu bij anderen ook het kwartje valt van o ja...

Laatst had Kelly ook weer zoiets toen ehh had hij ook een verjaardag, denk ik, waar hij dan heen zou kunnen want hij was daar uitgenodigd. Maar het jaar daarvoor was hij ook op die verjaardag geweest maar toen was het uit de hand gelopen. Hij had teveel gedronken, maar waarschijnlijk had de jarige ook teveel gedronken. En nu een dag... een paar dagen van te voren begon hij al te hoesten en een beetje te kuchen daar is Kelly op doorgegaan van 'joh je bent niet zo lekker, weet je wel zeker dat je gaat want ja misschien steek je de andere wel aan?' Nou ja allerlei voorzetjes gegeven dat hij die in kon koppen van 'nou ik ga maar niet want ik voel me niet lekker.' Dus bij een aantal begint het wel denk ik. Ik weet niet of iedereen er evenveel inzicht in heeft, dat weet ik niet.

Nee nee dus eigenlijk wordt er hem een excuus aangeboden om niet te hoeven gaan.

Ja ja we kauwen het wel voor dat hij een uitweg heeft zonder zijn gezicht te verliezen want dat is belangrijk voor hem.

Ja ja want wat bedoel je daar precies mee?

Dat hij niet afgaat, dat hij niet zegt ik kom vanavond niet op de verjaardag want ik ben bang dat ik bezopen wordt, dat gaat hij natuurlijk nooit zeggen. Nee

Ok ehm en nou heb ik in het ondersteuningsplan gelezen dat er ook een contract is gemaakt met Dimitri. Hoe gaat het werken met dit contract volgens jou?

Dat hebben we verscheurd, want dat kan hij helemaal niet waarmaken. En dat geeft ook narigheid want dan moest ik hem straffen, sancties van korting op zijn zakgeld. Nou dat boeide hem ook totaal niet want hij heeft wel andere wegen om zijn zakgeld aan te vullen indien nodig. Dus dat hebben we ook al snel losgelaten.

Hij kon het niet aan dan?

Hij kon er helemaal niks mee. Het was ook eigenlijk niet zozeer het plan van de PB-er en van Dimitri maar het was ook eigenlijk wel een beetje opgelegd. Anderen vonden dat wel een goed plan. Blijkbaar heeft het bij hem niet gewerkt...

Wat is jou mening rondom de begeleiding van het alcoholgebruik van Dimitri

Het is het wiel uitvinden... zo heb ik het wel ervaren. En het zal per persoon natuurlijk compleet verschillend zijn en bij Dimitri hebben we denk ik wel aardig uitgevonden nu...na 2 en een half jaar wat wel en wat niet werkt. En voor mij werkt het in die zin dat het...dat de excessen zijn er al een

tijdje niet meer dat hij dronken van de straat werd geplukt of uit de bosjes moest worden gepeuterd, dat is niet meer gebeurt. Dat is voor mij al dat het werkt. Het onder controle houden, hem proberen te begrijpen en dat we hem beter kunnen begeleiden. Maar daar heeft is veel tijd over heen gegaan. En ik denk echt dat het nog beter zou kunnen maar dat ik dat niet zo goed nog weet hoe dat zou moeten.

OK wat denk je daarvoor nodig te hebben?

Ik denk dat ehmm..... ik denk dat Dimitri inzicht moet krijgen in zichzelf en dat heeft hij niet...of heeft hij wel en laat hij niet zien. Dat kan ik ook niet bij hem bewerkstelligen. Plus wat achterliggende narigheid bij hem is, is denk ik ja hij heeft het thuis vroeger denk ik wel heel slecht gehad en ik weet niet of dat hij daar nog iets in moet verwerken of wat dan ook, want het is natuurlijk wel zo dat als hij gedronken heeft... hij wordt emotioneel gaat het ook wel vaak daarom. Dus ergens heel diep is hij denk ik wel heel verdrietig over vroeger thuis en heel gekwetst geweest en dat...dat is een 2^e ding van ja daar zit ik over te peinzen van nou moeten we dat gaan aanpakken of niet want wat maak je los en wat kan je ermee. Dat zijn dingen... Maar goed dat speelt in me hoofd van moeten we daar wat mee of niet wat mee. Maar ik vind het nu wel belangrijk dat we dan wel eh rondom zijn alcohol gebruik stabiel is en.. dat het een tijdje stabiel blijft en dat we dan is kijken van nou gaan we wel iets verder of gaan we niet verder. Dat moet nog komen.

Ja want denk je ook dat...dat zijn jeugd dan ook indirect te maken heeft met zijn drankgebruik of...?

Ik zou het niet durven zeggen, maar ik geloof best wel dat dat ergens een rol speelt want hij kan dan ook wel heel ongelukkig zijn.

Maar hij is zich ook niet altijd bewust denk ik dat hij ongelukkig is...

Nee ok je geeft net zelf ook aan, we weten nu eigenlijk op dit moment wel goed wat wel en wat niet werkt. Zou je me dat ook wat meer uit kunnen leggen?

Wat werkt is van te voren inschatten waar zijn de risico's en waar kan het misgaan. Nou ja dat weten we nu en dan probeer je dat goed te rapporteren dat iedereen dat weet en dan probeer je te voorkomen door middel van één op één begeleiding of door middel van uitvluchten van te voren aan te bieden. Maar ja goed ja ik denk wel dat het ehmm. Met zijn verjaardag vond ik wel een mooi voorbeeld want ik was eigenlijk aangenaam verrast dat het goed is gegaan op zijn verjaardag haha. En ik was eigenlijk ook wel een beetje verbaasd dat het goed was gegaan, want ik had verwacht dat het lastig zou zijn. Maar ja goed, dat ging ook goed omdat we daar heel de avond wel gezeten hebben, daardoor ging het goed.

Ja dus eigenlijk..hij heeft heel veel begeleiding erbij nodig het is heel intensief en dat gaat het wel goed?

Ja op dat moment heeft hij veel begeleiding nodig. Want je weet ook, dat heb ik zelf ook meegemaakt, zodra je even je hielen licht dan komt de fles jenever wel te voorschijn en dan heeft hij maar 10 minuten nodig.

Ja dus eigenlijk heeft hij ehm wel echt ondersteuning nodig om niet te drinken?

Ja dat heeft hij zeker.

Uit zichzelf kan hij dat dus niet?

Nee als hij inderdaad die sociale gebeurtenissen heeft... op die zelfde dag zou het dan zijn... dan kan hij het zelf niet nee

Nee ok en wat werkt er niet?

Boos worden, ehmm sanctioneren helpt niet, nee dat boeit hem ook helemaal niet en daar kan hij ook niks mee. Het is toch al gebeurt zegt hij dan zelf en dat was gisteren, wat zeur je nou nog? Dat zegt hij dan niet, maar dat denkt hij waarschijnlijk wel.

15. Je geeft net aan wat Dimitri zelf nog nodig zou hebben om het beter te kunnen dus misschien jeugdverwerking en ook inzicht, dat hij dat zelf krijgt. Maar wat denk je dat de begeleiders nodig hebben om Dimitri ook beter te begeleiden erin?

Dat is een goeie vraag...daar draait het allemaal om. Ik denk ehm dat er veel voorkomen had kunnen worden denk ik als we beter voorbereidt waren op deze problemen. Ik bedoel je leert in je opleiding natuurlijk wel over begeleiden van verstandelijk beperkte mensen maar in combinatie met alcohol en... nou dat is in mijn tijd niet aan bod gekomen. En hier overviel het ons ook denk ik. Hij was ook

niet de enige maar bij hem was het wel de meeste aanwezige. Maar ik had echt zoiets van 'o dit kan dus ook.' En dat vond ik wel heel lastig want als PB-er... Ik was net zijn PB-er, werd er wel allemaal naar mij gekeken van 'nou Alida ga jij dat maar eens oplossen', wat ik natuurlijk ook niet kon. Dus wat ik nodig had was eh sowieso denk ik kennis van nou ehh het komt voor, kijk dat had ik wel kunnen bedenken maar zolang je er niet mee te maken heb bedenk je dat denk ik waarschijnlijk niet. Dus kennis van dit zijn bijkomende problemen en gewoon weten van nou wat zijn manieren om daar mee om te gaan. En dat op een gegeven moment uitbouwen van ja hoe kan je dus inderdaad voorkomen hoe kan je ja.. preventie.

Dat heb ik wel gemist

Ja ok ehm even kijken zou je nog sterke en zwakke punten kunnen benoemen van de begeleiding, ook wel van de begeleiders zelf zeg maar. Wat zijn de sterke punten echt van het hele team en wat zijn de zwakke punten met betrekking tot alcoholgebruik?

De zwakke punten, die zijn makkelijker denk ik in dit geval... dat als je in dienst komt en denkt van o ja natuurlijk er is weer gedronken en dat je eigenlijk zoiets hebt van je ik ben weer eens de klos, omdat je uit het verleden weet dat je dus echt de klos kon zijn die avond. Ik heb een keer een avond meegemaakt met 2 van die dronken droppies daar en toen werkte is met de kokkin die moest inval werken. Nou ik was niet blij die avond.

Uiteindelijk is dat wel goed gegaan en moet je heel hard werken maar in eerste instantie dacht ik van 'o dit wordt een hele lange zware avond'...ja dat is dat bijna de moed je al in de schoenen zinkt voordat je bent begonnen dat is een zwak punt. Ik denk dat alle collega's dat wel zo hebben.

Ja en waardoor denk ja dat die moed dan in de schoenen zakt?

Omdat je dat... dat proces van het drinken al begonnen is en dat je dat dan niet meer zo makkelijk kan omkeren. Terwijl als je het had kunnen voorkomen had je een hele hoop gedoe al niet meer gehad, maar als er eenmaal al gedronken is dan ja dan zit die alcohol er al in dan kan je eigenlijk alleen maar hopen dat hij snel in slaap valt zonder teveel gedoe zeg maar, ja zonder boze buien of ehm weglopen of verdrietig zijn.

Ja... ja eigenlijk hoe het op mij een beetje overkomt, ik zal het proberen samen te vatten is dat je het dan eigenlijk niet meer ziet zitten, omdat je het gevoel heb van ja hier kan ik niks meer mee, het gaat toch alleen maar bergafwaarts dus het wordt een hele vervelende dienst voor mij

Ja dat is de zwakte die we hebben en het begint denk ik een klein beetje te veranderen, want ook laatst met zijn verjaardag he goed gerapporteerd van denk erom overdag, kijk ff, loop bij hem binnen, signaleer of hij wel of niet al is gaan drinken. Ja ik moet zeggen dat de dagdienst collega, had het goed gedaan. Had het goed overgedragen dus het begint wel voorzichtig aan te komen.

Maar het is natuurlijk ook fysiek he, wij zitten op het kantoor daar het is 5 deuren verder. Wat daar gebeurt o na half 4 ben ik toch weg.'Dat gevoel heeft ook een beetje gespeeld van nou dat regelt de avonddienst wel vanavond.

Jaja heb je het gevoel dat dat soms ook nog wel speelt?

Minder, het wordt meer een gedeeld iets.

Ok nou dat is prettig.

Ja ja zeker

Dus er ontstaat ook wel meer samenwerking tussen de collega's met betrekking tot deze problemen.

Ja iedereen weet denk ik nu van dat je met zijn allen het moet doen en met zijn allen hem moet begeleiden en want het begint dus zo, als het voor hem een spannende dag is begint het dus al als je 's ochtends bent geweest om met hem zijn insuline te prikken. Dan begint het al en ga je aftasten van goh hoe ziet zijn dag eruit vandaag, wat zijn je plannen.

Ja ok ehm ff kijken hoor, waarvan heeft u het gevoel dat dat de cliënt positief beïnvloedt en dan heb ik het niet alleen maar over de begeleiding maar ook over factoren daarbuiten

Ik snap je vraag niet

Ok nou bijvoorbeeld, goed vrienden kunnen een goede positieve invloed op hem hebben of goede adviezen die hem helpen.

O dat bedoel je ja. Wat hem helpt is het gevoel dat hij voelt dat wij naast hem staan en met hem meedenken en ehhh dat zal hij ook niet zo uitten maar de nabijheid dat je steeds even binnenloopt.

En dan is het vaak met een enorm smoesje waar hij waarschijnlijk ook wel doorheen prikt, maar dat laat hij wel ook wel zo bestaan want hij vindt het ook fijn dat je binnenloopt. Hij zal jou ook niet confronteren met waarom kom je nou weer binnen. Hij vindt het ook wel heel leuk dat je komt en ik denk dat het hem een veilig gevoel geeft ...dat denk ik.

Ok ja en waarvan heb je het gevoel dat dat de cliënt negatief beïnvloedt

Ja de mensen om hem heen kunnen hem negatief beïnvloeden door op hem inpraten en een appél te doen van 'joh jij bent toch zo'n volwassen kerel en jij laat je toch zeker niet door de begeleiders zeggen dat jij niet mag drinken.' Daar is hij wel gevoelig voor. Maar ook als hij gewoon voelt dat er iets afgenomen is dat vind hij ook wel heel moeilijk. Dat heeft hij natuurlijk wel ervaren, hij moest stoppen met dat darten, hij moest stoppen met de muziekclub waar hij als barman fungeerde, wat niet de beste functie voor hem was. Waardoor het ook vaak misging. Dus dat vindt hij moeilijk. Als hij nu weet van ehh ehh kijk in de zin van belonen kan je hem niet belonen met 'joh jij gaat weer lekker de barman zijn' maar je kan hem wel belonen met 'ik kom ff lekker een bakkie thee bij je drinken' of 'laat eens even zien welke film jij gekocht hebt van de week.' Dus met aandacht kan je hem wel belonen. Hij heeft wel aandacht nodig

Ok nou dit waren inprincipe mijn vragen dus op zich is het voorbij hoe vond je het gaan?

Ik vond het wel leuk want je gaat weer nadenken. En ik denk als ik nu terugkijk op die 3 jaar dat ik PB-er was... Nou wat mij een soort gevoel altijd gaf, ik werd PB-er van Dimitri en opeens ging hij heel veel drinken en dan denk je van 'o jee hij vind het heel moeilijk dat ik zijn PB-er ben en zijn vorige PB-er heeft hij afscheid van moeten nemen.' Die ziet hij natuurlijk nog wel bijna dagelijks maar daar heb ik zelf last van gehad, dat vond ik zelf vervelend. Maar later als je eens terug gaat zoeken, terug gaat lezen dan denk ik van 'ja hij heeft altijd al gedronken.' Alleen Dimitri woonde op een dependance, het litteken is gekomen in die tijd, doordat hij ondersteboven in het prikkeldraad hing. Hij heeft altijd al wel gedronken, en dat probeer ik mezelf ook altijd wel vol te houden van 'ja hij is niet gaan drinken omdat ik zijn PB-er werd, hij heeft dat altijd al gehad.' En de PB-er die die hiervoor had was wat makkelijker misschien, die zat hem minder op zijn huid. En toen dacht ik 'o, ik zit meer op zijn huid dus gaat hij meer drinken.'

Je gaat zoeken, maar op een gegeven moment heb ik zelf de conclusie getrokken van nou hij vindt het wel fijn om op z'n huid te zitten alleen de manier waarop daar moest ik een beetje de weg in vinden. En dat gaat steeds beter.

Ok nou gelukkig. Heb je verder nog feedback voor mij met betrekking tot mijn vragen of..

Nee ik vond ze wel heel duidelijk, ja ik kon er wel wat mee

Nou gelukkig, heb je verder nog iets toe te voegen of te zeggen

Nee

Nee nou ok, dan is het bij deze afgerond.

Nadat ik de band heb stopgezet hebben we toch nog even verder gepraat.

De PB-er vertelde toen nog dat het ook erg belangrijk is dat je zonder waardeoordeel er iets van zegt tegen Dimitri.

Daarnaast had de Pb-er het gevoel, zeker in het begin, dat ze niet gehoord werd in het team waarin ze werkt. Ze voelde zich eenzaam in de taak die haar te wachten stond. Dat is nu minder maar nog steeds kan dat wel spelen.

Ook is ze erachter gekomen, niet alleen bij deze cliënt dat contact met familie en ouders van hoog belang is

Bijlage 9. Interview met de pb-er van Sjors

Hoelang begeleidt je hem al?

Mag ik het even opzoeken haha ehbbb 10 jaar denk ik.

10 jaar ok, al pb-er? wat is voor jou de gewenste situatie met betrekking tot het alcohol gebruik van je cliënt?

Dat hij zoveel alcohol gebruikt dat hij alleen maar licht aangeschoten is en verder niet, en dat is in zijn geval 2 biertjes waarschijnlijk is de max.

Ok 2 biertjes is de max en wat gebeurt er na die 2 biertjes?

Dan wordt hij baldadig en daarna wordt hij emotioneel

Ok ja en dat baldadig wat houdt dat precies in?

Dan gaat hij overal tegen aan schoppen. Dus 'dan gaat hij allemaal van dit vind ik niks en dat vindt ik slecht en dat is niet goed en mijn familie dit'... hij gaat dan alles heel negatief vaak inkleuren. Zoekt nooit de schuld bij zichzelf en als hij dan meer drinkt dan wordt hij emotioneel en gaat hij huilen.

En dat emotioneel heeft dat ook nog een bepaalde reden, zit daar achterliggend verdriet achter of...?

Ja het is bij hem een heel stuk dat hij dan gewoon geconfronteerd wordt met zijn onvermogen denk ik. Zelf kan hij dat niet benomen zo.

Ok en wat is voor jouw cliënt denk je de gewenste situatie met betrekking tot zijn alcohol gebruik?

Ik denk dat hij zich prettig voelt als hij aangeschoten is.

Ok dus je denkt dat hij zich er echt prettiger van voelt, fijner van wordt?

Ja.

Ok, hoe zou je de positie van de begeleiding, dus ook van de andere collega's, tegenover de cliënt beschrijven?

Hoe bedoel je dat?

Nou sta je naast de cliënt, of sta je tegenover hem, in deze specifieke situatie?

Ja nee je moet echt naast hem gaan staan anders heb je helemaal geen invloed op hem. Op het moment dat hij denkt dat je boven hem gaat staan dan haakt hij af.

Ok en kan je me daar een voorbeeld van geven.

Ja ehm het moment dat jij zelfs denkt dat je nog naast hem staat en op zo'n manier tegen hem praat dat hij denkt dat je de baas gaat spelen dan voelt hij zich betutteld en dan neemt hij je niet meer serieus en gaat hij weg. Maar soms heeft hij het ook weer nodig.... Maar dan moet je best wel een band met hem hebben en het juiste moment op... en dan moet je zeggen 'en nu is het genoeg en zitten en klaar.' Maar dat is maar heel zelden dat dat lukt.

Ok dus dat is een soort afkappen dan.

Ja afkappen ja en nooit te lang met hem in discussie gaan want dat leidt tot niks.

En als je dan... als hij het gevoel hebt dat je tegenover hem staat en het is niet het juiste moment, dan heb je eigenlijk totaal geen invloed op hem?

Dan heb je totaal geen invloed op hem, dan gaat hij alleen maar de muziek harder zetten en weglopen en gaat hij naar de politie, dan gaat hij klagen over jou.

Ok eigenlijk gaat hij dan alles doen waarvan je niet wil dat hij het doet?

Ja en waar hij denkt dat hij in zijn recht staat. Dus op dat moment bepaal jij zijn leven en dan gaat hij naar de politie om een klacht in te dienen, dat is regelmatig gebeurt.

Ok dus hij gaat echt naar de politie.

Ja echt, dan gingen we hem zoeken en dan was hij naar de politie. Maar dan is hij dronken hoor dan is hij niet aangeschoten. Dan gaat hij naar de politie en dan gaat hij andere aangeven. Haha

Ok is daar ook iets uit voortgekomen nog verder of...?

Nee de politie kent hem dus die zegt ga maar weer naar huis.

Ja ok ehm hoe ziet de begeleiding rondom het alcoholgebruik van Sjors er nu uit?

Nou we hebben een signaleringsplan, als het goed is als je twijfelt pak je dat erbij en daar staat precies in hoe je moet handelen naar Sjors toe. En kort gezegd is dat je invoelend moet zijn naar hem toe, maar tegelijkertijd corrigerend. Dat klinkt wel heel vaag en dat is het eigenlijk ook. Een beetje op je gevoel he en in de nabijheid blijven, maar ook niet te nabij bij hem. Want je moet hem ook die

ruimte weer geven anders voelt hij zich weer betutteld. Dus eigenlijk blijf je in de omgeving om te zorgen dat de ander er geen last van heeft zodat je de geluidsoverlast tegen kan houden, proberen hem binnen te houden. Het handigst is om in de keuken dan te gaan zitten, ook voor andere bewoners. En ja proberen hem in bed te krijgen op dat moment he.

Ok en zou je me een voorbeeld situatie kunnen geven, dus een keer dat hij gedronken heeft en dat je volgens het signaleringsplan gewerkt hebt?

Ja nou ja goed de laatste keer was hij aangeschoten en dan ben je hem... eigenlijk ben je hem voor dat is eigenlijk de clue, proberen hem voor te zijn dat hij meer gaat drinken en dan probeert af te leiden met andere dingen...dan lukt dat wel aardig.

Het moeilijk is dat je dan niet kan zeggen, wat je wel wilt doen soms, van 'joh zal ik die drank maar weggooien ofzo.' Dan gaat hij juist drinken, van 'jij bepaalt nu dat ik niet meer drink dus dan ga ik drinken.' O het moment dat je zegt joh het is wel lekker dat drinken maar ja dit en dat... soms gaat hij daar dan wel in mee maar vaak is het afleiden.

Afleiden, ok en op wat voor manier leidt je hem dan af?

Ja door samen een televisie programma te gaan kijken wat hij wil zien. Of je laat hem praten ook al is het drie uur lang haha. Toch? Ja dat is gewoon zo. Hij blijft lullen dan en dan drinkt hij gewoon niet, daar heeft hij geen tijd voor.

En waarvan leidt je hem dan precies af?

Van het denken aan drank en ehm het denken aan drank en dat komt dan voort uit zijn...ehm een soort trigger effect is het bij hem, hij heeft er 2 op en dan heeft hij al trek in de derde omdat hij dan denkt dat hij zich prettiger gaat voelen maar dat is niet zo.. dus dat is eigenlijk....Het hoort ook he. Dat is bij Sjors ook eigenlijk wel het trieste. Sjors wil een man van de wereld zijn en zijn broer is dat in zijn ogen en zijn broer drinkt een wijntje bij het eten, drinkt een borreltje na het eten en drinkt 's avonds ook een biertje. Eigenlijk vind Sjors dat dat hoort en dat heeft hij ook veel meer zo gedaan dan nu.

Ja ok

Hij vindt het eigenlijk veel te streng bij ons

Ja ok en hoe ziet hij zelf dan zijn drankgebruik?

Hij ziet dat helemaal niet, zijn drankgebruik. Hij is gescheiden door zijn drank misbruik. Maar dat ziet hij totaal niet. Dat ligt aan haar, dat heeft totaal niet met hem te maken dat ligt aan dat zij niks kon en hij alles alleen moest doen. Dus hij heeft totaal geen inzicht in wat dat bij een ander doet en wat dat bij hemzelf doet denk ik.

Ok en want net zeg je ook, hij denkt dan dat hij met het derde biertje zich beter gaat voelen, dat is dan eigenlijk niet zo, maar hij weet dan niet dat dat... eigenlijk...

Nee eigenlijk ziet hij helemaal geen oorzaak en gevolg, met niks. Hij snapt het gewoon helemaal niet. Het is iets het hoort... Hetzelfde als je vrij bent. dan moet je vieren dat je vrij bent en een normaal mens in zijn ogen neemt dan een biertje en wat lekkers erbij en neemt nog een borreltje en ja dat doet zijn broer ook, dat doen alle mensen die wat hebben bereikt. Dus als je dat niet doet ben je eigenlijk nog maar zielig ook.

Ja dan hoor je er gewoon echt niet bij?

Nee dan hoor je er niet bij en als jij een etentje hebt dan moeten mensen niet zeggen, je neemt maar 2 biertjes. Want dat hoort niet bij een etentje. Bij een etentje neem je minimaal 2 biertjes en daarna neem je ook nog wat. En het is heel jammer dat die broer dus niet doorheeft dat die invloed zo is. Dat is hem wel verteld maar die heeft zoiets va ja nou ja jammer dan. Dus dat is heel jammer

Ja want eigenlijk is dan die broer voor Sjors een beetje een soort rolmodel van dat is echt een man van de wereld, zo wil ik ook zijn dus gaat hij hem daarin nadoen?

Ja dat weet die broer, want daar heb ik het met moeder nog overgehad. Want dan krijgt hij 2 kerstpakketten met grote flessen wijn enzo terwijl moeder dan zegt Sjaak doe het nou niet want... maar goed dat hoort en als het er niet in zit wordt Sjors ook boos want 'wat denkt Sjaak dan dat ik een kind ben dat ik geen drank krijg?'

O ja dus hij is er al zo aan gewend dat hij het krijgt en als hij het dan niet krijgt... ja dat is lastig.

Ja en het is heel lastig dat hij die broer juist als voorbeeld neemt, want dan probeer je ook van 'joh maar die drinkt niet en zonder drinken is het ook leuk. En een heleboel mensen drinken niet.' Nou daar snapt hij echt helemaal niks van. Vindt hij ook totaal niet interessant. Maar als je dan vraagt als je een miljoen wilt, wat zijn dan je wensen. Dan zegt hij niet van dan kan ik zoveel biertjes nemen als ik wil. Dat komt dan niet ter sprake en is hij helemaal niet mee bezig.

Nee dus het is niet zijn nummer 1 belangrijkste..

Het is niet zijn nummer één. Het is meer zijn...zijn gevoel van je bent een man als je zelfstandig woont, zelf je huis doet en zelf bepaalt waar je geld aan uitgeeft en wat je drinkt en wat je eet en hoe je wast, alles en wat voor shirt je aan hebt, dan ben je pas echt een man.

Hm dus hij..eigenlijk vindt hij vrije keuze en zelfredzaamheid vindt hij ontzettend belangrijk?

Ja, dat is het leven.

Ja en als je daar als begeleider eigenlijk iets in aanroert dan...

Ja dan kwets je hem ja. Daarom wil hij ook weg omdat hij vindt dat je dan niet zelfstandig genoeg wordt gevonden. En dat wordt gevoeld door Truus, want Truus zegt goh die leiding komt hier steeds binnen en als je op jezelf woont heb je daar geen last van. Terwijl Sjors het eigenlijk wel leuk vindt

Ja en het eigenlijk ook nodig heeft?

Ja heel erg nodig heeft en het ook heel graag wil. Maar de kans niet krijgt. Want hij loopt soms ook wel te mopperen van 'ja dan sta ik nog onder de douche en dan komt ze alweer en ik wil met jou nog praten.' En nu zit ze er ook terwijl ze eigenlijk computerles had moeten hebben. Maar ze had hier gezegd van ja ik moet betalen dus ik doe het niet. Dus we hebben ook gezegd je hoeft niet te betalen. Maar ja stel je voor dat Sjors een keer een avond alleen zit!

Ja dus die zit er bovenop?

Ja en dat is soms ook weer een beetje te benauwend, dus wat denkt hij dan, dan neem ik maar een biertje dan zie ik het ook allemaal niet meer zo...

Dus dan is de reden dan ook om te ontsnappen aan aan... dat moment?

Ja het belangrijkste bij hem is dat het hoort op bepaalde momenten dus, dat zie je. En soms gewoon omdat het hem teveel wordt. Dan gaat hij of slecht slapen en dromen of hij neemt gewoon een biertje extra

Ja want in principe was dat ook mijn volgende vraag van wat zijn de redenen voor hem om te drinken, nou ja dat is dan inderdaad van ja dat hoort erbij en om af en toe te... omdat het hem teveel wordt en weet je dan daarnaast nog redenen of denk je dat het zo wel...

Ja nee echt het voornaamste is gewoon het hoort een echte man drinkt eigenlijk ja zo simpel ligt het. Met zijn broer als voorbeeld.

Ja dus dat idee heeft hij dus echt vanuit zijn broer gekregen?

Ja want zijn andere broer is niet zo, die ene broer doet ook zo maar die andere niet. Maar Sjaak is gewoon... die heeft het gemaakt met een grote villa en dat wil hij ook.

Ja dus dat is ook echt iemand waar die tegen op ziet omdat hij..

Die heeft alles wat hij ook zou willen eigenlijk, Sjaak is nu naar Amerika. "Ik kan niet vliegen met Truus". Dus Truus krijgt de schuld dat hij niet naar Amerika kan

Ja ja nou inderdaad wat je net zei, hij legt altijd de schuld buiten zichzelf?

Ja hij legt altijd de schuld buiten zichzelf, nooit uit zichzelf. Hij heeft één keer in die 10 jaar gezegd sorry... dat is heel bijzonder. Toen was hij boos geworden voor niks. Toen ben ik heel rustig gebleven en eigenlijk ook een beetje door Truus had hij zoiets van nou ik ga toch maar sorry zeggen ja. Maar hij heeft dan ook niet door dat hij soms door slijmen er beter van wordt, dat heeft hij ook niet door. Hij zal nooit sorry zeggen met het idee van nou dan krijg ik straks misschien meer geld. Zo slim is hij dus ook niet, hij is juist heel dom. Als ik dan zeg van joh als je dat nu doet dan... na en als hij dan zich dus teveel onbegrepen voelt gaat hij ook weer wat drinken

Ok ja dus ook eigenlijk wel een beetje als hij problemen ervaart dan gaat hij ook wel drinken?

Ja want dan overziet hij het niet, dus dan moet je alles weer voor hem gaan structureren de dingen die er zijn voor zover dat gaat..

Ja dat is natuurlijk altijd zo... ehmm..ja en hoe wordt daar door de begeleiding mee omgegaan? Met zijn redenen, wordt daarop ingespeeld?

Ja nou die voorbeeld functie dat wordt wel constant aangehaald maar op zich kan hij daar dus niks mee, dat andere mensen dat anders doen. Ehm wat ik zelf een nadeel vindt in zijn geval is dat sommige begeleiders ook wel in het weekend uitgaan en drinken en dus dat teruggekoppeld van ja jullie drinken toch ook als je een gezellige avond hebt en dat snapt hij dus wel. En dan zegt hij gerust van die hoeft niks tegen mij te zeggen want die is ook dronken geweest van het weekend ,heb ik gehoord. Dus dan die mensen.. en dat onthoudt hij wel, die zijn voor hem totaal ongeloofwaardig van 'ja dan ga je tegen mij zeggen dat ik niet moet drinken terwijl je dat zelf ook gedaan hebt.' En dat het een andere context was dat snapt hij niet en dat die ander dan niet dronken was snapt hij ook niet want als je dan hebt gedronken, ben je ook dronken geweest. Dat denkt hij dan als je dan zegt het was gezellig we hebben lekker zitten drinken, dan ben je in zijn ogen hartstikke dronken geweest. Ja want er is dus voor hem dan op dat moment niet normaal drinken het is altijd drinken om dan... Normaal drinken dat doet hij dan wel zeg maar, want hij heeft ook een paar keer gehad dat ik dacht van nou het is allemaal prima te hanteren. Maar bij een ander gaat hij er altijd van uit dat het veel is, want als je dus voor de lol tegen hem zegt van nou ik had lekker een glaasje wijn bij het eten dan zegt hij van 'jaja dat was een fles.' Dus dat soort dingen moet je dus eigenlijk... als begeleiding zeg ik dat nooit, ik zeg dan altijd nee hoor ik drink gewoon water ofzo, terwijl ik dan ook wel eens lieg. Maar goed hij heeft er niks aan om te zeggen van he... ik zeg ook natuurlijk is dat lekker een wijntje, maar het is zo moeilijk om het dan bij een wijntje te laten dus daarom neem ik dan altijd maar water. Het is hetzelfde van... ik drink nooit als ik moet rijden, ook niet op de Reigerlaan. Hij zegt neem toch een wijntje joh, dan zeg ik nee want ik moet rijden dan drink ik nooit...nou drink ik er één en Sjors hoort dat. Dan is mijn geloofwaardigheid voorbij voor hem.

Mijn boodschap is dus het kan ook leuk zijn zonder drank, dat is wat ik steeds probeer. Maar ik geloof niet dat dat overkomt.

En ook niet dat het door de andere begeleiders, door sommige collega's ook niet altijd wordt opgepikt dan?

Nee en daarnaast vindt zijn vriendin het natuurlijk heel vervelend dat hij drinkt, Truus. Maar dat heeft ook geen invloed, want zijn vorige vrouw vond het ook heel vervelend en dat ja dat... je bereikt hem gewoon niet.

Nee hm ok en bijvoorbeeld ehm die problemen die hij dan ervaart wordt daar dan van te voren op ingespeeld?

Ja als we het weten, maar we weten gewoon vaak zijn problemen niet, dat het zijn... Het zijn in onze ogen al geen problemen en het doet zich plotseling voor, in die zin plotseling... kijk Truus is al vaak een probleem voor hem. Maar ook omdat hij dingen niet begrijpt. Daarom is het zo belangrijk om proberen het voor te zijn en te ordenen voor hem. Hij overziet dingen niet , vandaar dat ook alles wat hij vraagt gelijk moet gebeuren en wachten vindt hij gewoon heel moeilijk.

Ja dus ja in dat opzicht probeer je het dan wel te doen van als je iets signaleert nou daar...

Nee dan moet je... ja je moet proberen wat er is en als je dat oplost... hij heeft gehad... in zijn vorige woning stond hij rood en daar snapte hij niks van. En dat is een reden geweest om heel veel te drinken. Dagen achter elkaar gewoon omdat hij het niet begreep. En dat heeft hij met meer dingen als hij dingen niet begrijpt dan moet je dat voor zijn anders heb je de kans dat hij inderdaad... Of als hij boos is he, als een soort om jou te straffen dat is hetzelfde van 'dan eet ik niet mee', dan straft hij jou. Of 'dan ga ik drinken.' Daar moet je ook weer tussen vogelen steeds met hem, dat is best ingewikkeld.

En waarvoor zou hij jou dan straffen?

Geen idee, dat heeft hij dus ook niet door, want het moment dat hij niet mee eet is geen straf voor ons, alleen voor hem en dat doet hij steeds en ja dat snapt hij... volgens mij snapt hij dat gewoon helemaal niet, hij heeft het idee dat hij jou dan heeft. 'Ja dat vond je erg he, dat vond je erg' zegt hij dan, terwijl niemand vindt dat echt heel erg, maar hij vindt dat zelf erg.

En waarom wil hij de begeleiding dan straffen?

Nou omdat die in zijn ogen op dat moment hem niet goed bejegenen dat is bij hem het punt. Van hij moet goed bejegend worden, dat maakt het ook zo moeilijk van ehm ehm... Hij wil gaan trouwen omdat ik dan niet meer over zijn geld ga. Als reden. Nou dat is ook zo iets. Nou en als ik dan zeg van

we gaan je zakgeld verminderen ik beslis nu, dan zou hij... “nou dan zou ik vanavond...dan zuip ik me helemaal lam”. En niet om mij te straffen op dat moment, maar echt zoiets van nou ik weet niet wat ik moet doen ik ga maar zuipen en als ik dan kom zegt hij ik heb het voor jou gedaan.’

Ja ja omdat hij dan gewoon boos is.

Dan is hij gewoon boos en het is echt een boos klein kind die of de muziek heel hard gaat gooien/ staan of hij gaat drinken. En als hij echt heel erg dronken is dan fietst hij naar de politie en dan gaat hij aangifte doen tegen jou. En waarom, dat weet hij niet hij kan ook niet tegen de politie zeggen ik kom.. hij zegt dan ik kom Josine aangeven, maar hij kan niet zeggen wat heeft ze dan gedaan, want ik heb niks gedaan.

Nee ja en daar vraagt de politie natuurlijk wel naar.

Ja maar de politie kent hem al zo lang....dus die stuurt hem gewoon terug, maar goed dat heeft hij al heel lang niet meer gedaan hoor.. Naar de politie gefietst. Omdat wij erbij zijn, toen woonde hij met Diana samen, en dan werden wij door Diana gebeld als hij dronken was weggefietst en gingen wij hem zoeken en dan was hij altijd in de buurt van het politie bureau te vinden en dan probeerden we hem weer over te halen om naar huis te gaan. En dat gebeurt niet meer omdat we er toch dichterbij zitten en kan hij ook niet op zichzelf. Want dat is ook heel vervelend voor bureaus en dat soort dingen. We hadden ook heel veel klachten.

Ja hij heeft het dus nodig, die nabijheid van de begeleiding?

Hij heeft het heel erg nodig, hij wil het ook eigenlijk wel. Maar hij kan het ook weer niet toegeven. Want iemand die zelfstandig is heeft niemand nodig.

Nee dat zal misschien ook in zijn trots..zijn trots houdt hem dan misschien tegen?

Nee zijn trots, dat is hetzelfde van ‘ik kan alles, ik kan goed koken, ik kan wassen, ik kan alles. Dus waarom heb ik jullie nodig.’ Dat ziet hij dus ook eigenlijk niet, maar hij voelt het soms wel zo.

Ja maar toegeven zal hij dat niet?

Hij zal het niet toegeven nee. En een woord is een woord, dat is ook erg belangrijk voor hem.

Ja dus wat je gezegd hebt dat moet je gewoon doen?

Dat moet je gewoon doen en dat het soms niet lukt dat snapt hij ook niet. Dat weet je zelf ook natuurlijk, dan doe je je best. Maar goed dat ziet hij dan wel, want net zoals jij met die telefoon dan kan hij wel zeggen van ‘Simone heeft het wel geprobeerd maar die lukt het ook niet’, dat...dat als je dan maar eerlijk bent tegen hem.

Ja en anders kan dat dus weer voor problemen zorgen?

En het kan ook zijn dat je omdat je omdat het dan niet lukt. Dat hij dan denkt van nou dan neem ik maar een biertje want het gaat toch allemaal niet, dat kan ook een reden zijn. Maar goed dan kan je haast niks meer met hem. Maar als je hem op dat moment heel gelijkwaardig benadert, he als man van de wereld ‘jij begrijpt toch ook wel, dat het mij ook niet lukt’ dan heeft hij daar vrede mee.

Je moet heel erg je woorden wegen bij hem en hem heel.. Ik benader hem altijd... dan zeg ik ‘he vriend, hoe is het?’ Dat is altijd mijn benadering naar hem toe. En dan weet ik altijd gelijk hoe het gaat want dan komt of het aapje, dan ben ik helemaal in of hij gaat naar achter zitten en dan gaat hij wat vertellen. Maar ik zeg altijd ‘he vriend hoe is het?’

Dus het is echt ongelooflijk belangrijk om echt naast hem te staan want als je tegenover hem staat is dat misschien al een trigger om..

Je moet niet eens tegenover hem gaan zitten, je moet opzij gaan zitten en hem niet recht in zijn ogen kijken en dan ehh... serieus nemen. Dus ook niet veel grapjes maken, want die snapt hij ook niet ja en ook weer het idee geven dat hij het zelf heeft verzonnen en gedaan. Ja dat is bij heel veel cliënten maar bij Sjors is dat echt echt heel erg belangrijk. Want hij is de man die het kan.

Ja want voor hem is het dus eigenlijk gewoon een trigger als je tegenover hem gaat staan gaat zitten.

Ja want dat doe je niet, ik ben geen klein kind zegt hij dan, want hij zegt ik ben geen klein kind waar je tegen praat. Kijk en in zijn persoon sociaal emotioneel is hij dat wel maar volgens hem is hij dat niet.

En nou sinds januari vorig jaar is dat signaleringsplan gemaakt, wat is volgens jou het resultaat daarvan?

Nou in ieder geval dat de collega's het idee hebben dat het wat meer te hanteren is, dat is denk ik het belangrijkste. Die voelen zich wat zekerder omdat het signaleringsplan er is. Die ze ook wel inkijken van hoe zit het ook alweer. Ik denk dat dat het belangrijkste resultaat is.

Dus eigenlijk is het een kracht geworden voor de begeleiders.

Ja het is eigenlijk bedoeld voor hem. Om hem... maar goed dat werkt ook wel door. Op het moment dat jij denkt van nou ik heb de situatie onder controle dan werkt dat ook wel door, op hem. Hij is natuurlijk...feilloos gaat hij op de onzekerheid van mensen en soms op de zekerheid want daar knapt hij soms ook wel weer op af.

Ja dus ehm doordat de begeleiding zich gesterkt voelt eigenlijk in dat plan, kunnen ze hem ook beter begeleiden dan?

Ja want eerst was het natuurlijk van wat moet ik nu, wat moet ik nu? Ik vind het vervelend, vind het eng en nu omdat er duidelijk omschreven staat, je moet dit... Alleen ehh wat ik zei die nabijheid moet niet directe nabijheid zijn, ik denk dat dat nog een keer duidelijker gezegd moet worden. Want sommige mensen denken dat er directe nabijheid constant moet zijn maar dat moet je echt niet doen. Want dan blijft hij zijn bed uitkomen, dat moet helemaal niet.

Dus dan worden de punten die in het signaleringsplan staan, die worden dan wel gebruikt?

Ja die worden wel gevolgd, tenminste ja volgens mij wel ja. En het fijne is als je het voor kan zijn. En daar moeten we wel allemaal voor waken dat het niet zo is dat als ik in dienst kom dat iemand zegt 'joh ik heb hem al 4 keer met zijn rugzak heen en weer zien lopen dus ik denk dat hij aan het drinken is.' Dan moet er allang iemand een keer zijn voorwerk gedaan hebben, want dan ben je al te laat.

Ja dus zodra je het idee hebt, hij kan gaan drinken moet je eigenlijk al..

Moet je heb gaan afleiden, dingen gaan doen of verzinnen, want er is iets.

Ja en is het dan ook van belang om dat te bespreken met hem?

Dat je het benoemt? Van we gaan wat doen want anders ehh...

Nee maar meer van er is iets, dus je merkt dat er een probleem bij hem zit. Dat je gaat vragen van 'joh er is iets ik merk het aan je, kan ik je helpen?'

Ja dat werkt, meer zo van joh he... Je hoeft nog niet eens zo naar hem te benoemen van ik merk, maar gewoon naar hem toegaan, 'hej Sjors nou vertel is joh, wat ga je allemaal doen van het weekend?' Nou dan komt eruit 'nou ik heb niks te doen, want ik zit gebonden. Ik kan geen kant op. 'Dus dat is een reden om te drinken en dan kan je zeggen van joh he het zal niet lukken maar je kan het voorstellen 'zullen wij dan is even wat gaan doen', wat ook wel eens geprobeerd wordt. Maar leidt hem af.

Ja gewoon van die gedachten?

Ja de gedachten moeten uit zijn hoofd en het werkt niet altijd maar je kan het wel proberen. En soms ben je ook op tijd erbij. 'He van zullen we ff samen een bakje koffie drinken?' Dan heb je hem al een half uur verder met een bak koffie en wat te eten. Zo voorkom je heel veel narigheid. Zo werkt het echt bij hem.

Ok en als je dan nu kijkt sinds dat signaleringsplan is ingezet en daarvoor eh....

Dat is wel verbeterd ja, veel. Het is veel minder escaleren plus dat ik de buurvrouw heb gebeld, van zodra je iets hoort kan je ons bellen. En dat doet ze.

Ja, want dat is ook ehh...

Ja de ehm hij zorgde voor geluidsoverlast en de buurjongens gingen dus ehh agressief reageren en Sjors terug, want Sjors is heel bang enne ja dat liep uit de hand. Daar is politie bij geweest enzo natuurlijk. En dat willen we niet meer en de buurvrouw ook niet want die vindt dat ook heel vervelend. En ze heeft nog maar één keer hoeven te bellen van joh we hebben er last van. Verder gaat dat wel beter sinds dat signaleringsplan omdat we er toch allemaal veel alerter op zijn.

Ja dus ook ehm als die buurjongens dan boos werden en Sjors angst had, die angst was dan waarschijnlijk ook een reden?

Ja een trigger, dan ging hij nog meer drinken. Want hij was zo bang dat de buurjongen dan naar beneden zou komen om te vechten, dat hij nog een borrel nam om zichzelf moed in te drinken om het aan te kunnen en nog een trigger is natuurlijk zijn buurman van hier. Die zegt van 'ik heb nog een

biertje, wil je er ook één?' of 'ik heb nog een borrel, neem er ook lekker één.' Dan zal hij nooit nee zeggen, want een man van de wereld zegt nooit nee tegen een biertje of een borrel

Nee sowieso niet.

Nee dat doe je niet.

Ja dus ehm het signaleringsplan is eigenlijk gewoon wel...

Ja het werkt wel, het brengt verbetering.

En wat is jou mening rondom de begeleiding van het alcohol gebruik van Sjors in het algemeen?

Ja dat vind ik best wel moeilijk, want ik heb ook wel eens gehad toen ze heel vaak.... toen het heel vaak speelde dat hij dronken was dat ik dacht van doe maar gewoon een totaal alcohol verbod als dat het enige is wat geldt. Maar goed aan de andere kant, ethisch gezien heb ik zoiets van ja wie ben ik om te zeggen dat hij niet mag drinken? Dat kan ook niet, maar voor het gemak als ik eerlijk ben zou je zeggen nou gewoon een alcohol verbod klaar dan hebben we al dat gezeur niet meer. Maar gewoon ethisch gezien kan dat niet.

Nee, want wat is het dan wat jou daarin tegen houdt?

Ja omdat hij heeft zelf het beslissingsrecht dat hij drinkt en of hij rookt of dropjes eet, dan... denk ik van je kan niet zeggen jij moet stoppen met roken, jij moet stoppen met drinken. Het enige wat je kan proberen is om duidelijk te maken dat het prettig is als hij niet teveel drinkt voor anderen . In zijn geval is dat heel moeilijk dus dan moet je een beetje pappen en nat houden denk ik

Dus eigenlijk vind je de begeleiding...je vindt het heel lastig om hem hierin te begeleiden?

Ja ja ook omdat je gewoon ehm het moeilijkste is dat je te maken hebt met burens. Want je zit natuurlijk gewoon in een flat en zit je in een woonvoorziening apart zonder burens zou dat veel minder lastig zijn. Snap je wat ik bedoel? Want dan gaat de muziek even harder een paar uur dan is het lastig voor de anderen, maar dan ga je daar wat mee doen. Maar nu ben je constant van denk om de burens, zachtjes. Dat heeft het... dat maakt het moeilijker eigenlijk. Want dan moet je er meer opzitten, laat ik het zo zeggen. Hetzelfde als iemand met deuren slaat, als je een gvt hebt apart op een terrein dan is dat lastig voor de mensen in dat huis op dat moment maar anderen hebben er geen last van. Maar hier hebben dus andere mensen daar last van en zeggen ze 'ja al die gekken op die galerij, wat moet dat.' He dat is ook wat de boven buurman zei van 'die gek moet ergens anders wonen, die hoort hier niet.' Nou dat wil je niet, dus daarom moet je ook gaan pappen en nat houden. Want als hij soms dronken is en hij is vrolijk dronken dan is hij ook wel lache . Dan loopt hij allemaal te zingen met muziek en weet ik het, maar dan doe je toch de muziek maar zachter voor de burens. Dus dat is wel eens jammer. Eigenlijk heb ik zoiets van ja laat gaan die paar uur, hup carnaval, maar dat kan niet. Dus dat maakt het soms lastiger..

Ja omdat je dan dus overlast bezorgd...

Aan anderen, vooral aan burens

Ja ja ehm wat vindt je de sterke punten van de begeleiding?

Over alcohol gebruik? Of naar hem toe?

Ja over alcohol gebruik naar hem toe.

Ja samen, de sterke punten. Nou dat vindt ik moeilijk om zo te noemen. Nee op zich wat wel sterk is is dat er wel een duidelijke rode draad is, dat hebben we allemaal wel van dit kan niet en dat is te veel. Wat zwakker is, is dat de rode draad niet altijd wordt vastgehouden of niet goed in de gaten gehouden wordt.

Ok dus iedereen zit wel op één lijn....

Iedereen zit wel op één lijn, maar doet niet altijd de lijn volgen.

Dus niet iedereen is consequent.

Nee sommige hebben ook zoiets van ik doe maar alsof ik het niet zie, dan heb ik er ook geen last van.... Denk ik... weet ik..

Ja dus dan hoeft je niet je tijd en energie erin te steken...

Ja van joh straks komt Josine en die kijkt dan wel. Dat gebeurt niet veel hoor maar dat is weleens zo .

Ja dat is wel vervelend.

Jaja en dat is wel minder geworden, maar dat was over het algemeen wel hoor. Want de wat moeilijkere bewoners hebben we heel veel gehad van 'Kees het is weer zover doe jij even een praatje

met hem?’ En dat was steeds... ‘Alida je moet weer een praatje hebben met Dimitri.’ En dat hebben we weleens uitgesproken van ‘joh het is wel een bewoner van ons allen dus laten we er gelijk wat mee doen.’ En niet van ‘over drie dagen komt jou PB-er en dan zal je het weleens horen.’ Dat is wel geweest hoor, een tijdje dat dat gebeurde. En dat is wel minder gelukkig. Ja.

Ja dat is erg vervelend, dan sta je er als PB-er ook alleen voor...

Ja dan sta je alleen maar te verbieden.

Ja dan ben je eigenlijk altijd de boeman?

Ja dan kom je in dienst en dan moet ik eerst drie preken gaan doen en dan kan ik ook eens ehhh...leuk..

Ja en nou ja je benoemt net van niet iedereen is altijd even consequent, zijn er verder nog zwakke punten in de begeleiding?

Jahaa dat vind ik een zwak punt. En je hoeft niet allemaal hetzelfde te zeggen en te doen, als je die rode lijn maar vast houdt. Dus dat vind ik weleens lastig. En daardoor komt het ook wel eens te ver. Van dit had je kunnen voorkomen.....aan overvraging ofzo...

Ja ehm wat is volgens jou het effect van het handelen van de begeleiding op de cliënt op dit moment.

Dus hoe de begeleiding er nu uit ziet wat is volgens jou het effect ervan?

Nou ik denk dat...eerlijk gezegd dat Sjors zich nu wat rustiger voelt omdat hij het idee heeft dat wij het dus onder controle hebben. Dat denk ik echt, aan de hand van misschien wel dat signaleringsplan. Maar hij is minder angstig. Van ehh... dan bedoel ik hij gaat niet meer naar de politie toe, hij loopt niet meer weg. Hij gooit minder met deuren, hij dreigt minder. Ehh ik denk dat hij het gevoel heeft dat wij de controle er wel een beetje ophouden en dan heeft hij nodig en dat ziet hij niet zo maar dat voelt hij wel.

Ja dus de zekerheid die de begeleiding uit het signaleringsplan haalt dat speelt op hem door?

Ja dat speelt op hem door, ja dat geloof ik echt.

Ja dus het is ook wel belangrijk voor hem dat de begeleiding zelf ook weten wat ze moeten doen omdat hij daardoor veiligheid ervaart?

Ja hij... ja daarom is dat signaleringsplan ook belangrijk. Want als hij merkt dat iedereen zo handelt dat geeft hem ook rust en duidelijkheid. Hij is natuurlijk gewoon dom, dus je moet ehh.. Ik heb hele discussies gehad met de slaapwacht die dus hele discussies met hem aan ging over wel of niet drinken en hoe en wat. En dan heb ik geprobeerd duidelijk te maken dat dat geen zin heeft maar goed dat kwam niet over... en daar wordt hij eigenlijk alleen maar heel erg onzeker van...

En ook onrustig dan...

Heel onrustig, dus dan gaat hij drie keer bellen 's nachts.

Ja eigenlijk moet je hem alles uit handen een soortement van nemen en als je een discussie met hem aan gaat, leg je het weer bij hem neer.

Ja eigenlijk is het gewoon een...een klein kind en dan moet je zeggen ‘joh, he vervelend wat naar. Nu gaan we slapen morgen weer een nieuwe dag en dan gaan we weer verder, dan zien we het wel weer.’ Dat is eigenlijk wat hij wil horen en nooit zeggen ‘wacht maar, want morgen hoor je het wel.’ Dat dat werkt dus echt... het is echt een klein kind dat geruststelling nodig heeft van ‘joh nu is het over, oogjes dicht, welterusten.’

Ja en misschien ook wel direct, want als je er over drie dagen op terug komt...

Nee want dat heeft geen zin want hij overziet geen drie dagen of straks ofzo. Maar wel morgenochtend, als je wakker wordt he dan is het gewoon over. Dan hebben we het er niet meer over. Dat is eigenlijk wat hij wil.

Ja want hij legt de verbanden dan ook niet?

Hij legt geen oorzaak en gevolg. Dus hij heeft niet zoiets van als ik nu vervelend ben, dan over drie dagen en ik kom dan ‘wat heb jij gedaan?’ Dan heeft hij zoiets van joh waar heb je het over en dan wordt hij ook nog boos. Dat heeft helemaal geen zin. En hij doet het niet... drinken om kwaad te doen, het is gewoon een onvermogen eigenlijk. En zolang je dat maar in je hoofd houdt bij hem van joh het is gewoon een onvermogen van hem op dat moment. Hij denkt er niet bij na hij doet het niet om te pesten. De enige die er echt last van heeft is hij zelf vaak, want dan voelt hij zich niet zo lekker.

Nee ja dus je moet hem gewoon echt helpen en ondersteunen daarin?

Ja en dat begrijpt hij wel, dat zeg ik 'ja dan ben je morgen weer misselijk en heb je misschien slechte dromen.' Dat werkt.

Ok en waarvan heb je het gevoel dat dat de cliënt positief beïnvloedt? Met betrekking tot drankgebruik. Dus bijvoorbeeld een rolmodel die niet zou drinken?

Ja nou ja dat probeer je maar dat heeft ook geen invloed.... Nou ja.. wel.. stel je nou voor dat zijn broer zou zeggen van joh ehh mensen die dat nodig hebben zijn zwak, een echte vent ,wat we dus proberen ook altijd, een echte vent drinkt ook water bij zijn eten. Dat doen heel veel mannen. Dan zou hij dat ook wel enigszins overnemen. Dat denk ik wel.

Ja dus een man, voor hem een man van de wereld die niet drinkt dat zou eventueel...

Ja maar dan zou het wel zijn broer moeten zijn. Want als iemand van ons zegt van nou ik drink niet dan zegt hij 'ja nou ja mijn broer wel, die heeft het gemaakt jij niet.'

Ja wij hebben geen villa's helaas... haha

Haha ja helaas, nee dat is zo. En daarnaast moet je eerlijk zijn want hij is niet gek. Dus als hij tegen Kees zegt van 'joh jij drinkt toch ook wel eens een biertje?' dan moet je niet zeggen nee nooit, dan gaat hij lachen. Dat gelooft hij niet. Kijk en als je tegen hem zegt, 'maar ik heb geen biertje nodig om vrolijk te worden'. Zegt hij ja ik ook niet, want dat snapt hij dus niet.

Nee, dus eerlijkheid en naast hem staan dat zijn gewoon...

Ja eerlijkheid en naast hem staan en soms spiegelen, want soms heeft dat een klein beetje effect maar ook niet alles.

En hoe doe je dat, dat spiegelen?

Nou ik, wat ik dan doe is van ehh indd zeggen van joh ik moest toch ook lachen. Van joh Truus het eten is ook lekker als je geen wijntje drinkt ofzo, of joh als ik twee wijntjes drink voel ik me ook niet lekker. Dat is eigenlijk een beetje het spiegelen. Ja ja heel simpel en ja... en misschien dat daarvan een heel klein stukje blijft hangen. Soms wel, dat ligt ook aan zijn bui. Je kan het ook doen en dan kijkt hij al de andere kant op, dan denk ik nou laat maar.

Dan heeft het gewoon geen zin meer...

Ja ja of via goede tijden he, Bing drinkt ook breakers en verder net. En die is ook wel stoer. Nou daar is hij wel ontvankelijk voor. Maar even later gaan ze allemaal aan de wijn daar dus dat is wel jammer haha. Maar daar is hij wel gevoelig voor, want dat is in zijn ogen ook echt!

Dat is de wereld, dan zeg ik altijd 'raar he, die mensen werken helemaal niet ofzo, of ze gaan ook niet naar school ze zitten gewoon heel de dag te kletsen. En in die kapperszaak zitten ze ook maar te praten.' Nou dat snapt hij ook niet.

Nee dat dringt niet tot hem door dan

Nee 'dat is toch leuk Josine, kijk daar zitten ze weer gezellig wat te drinken. Ja, o lekker vers sappie' weet je wel zo. Hij heeft het echt niet door.

Ehm wat heeft de begeleiding volgens jou nodig om te verbeteren?

Ja ik, wat we wel misschien is meer moeten doen is erover hebben hoe we daarin staan zelf, hoe we ermee omgaan. Of als we het hebben meegemaakt van dat we ook eerlijk zeggen van joh ik vond het zo moeilijk, of dit vond ik vervelend, hoe doe jij dat nou? Ik denk dat dat wel wat vaker.... Die diepgang. Daar is eigenlijk geen tijd voor of geen moment voor. Ja misschien als je met elkaar werkt soms.. Maar eigenlijk zou dat best goed zijn, als het weer een keer fout gaat bij hem of bij een ander. Van nou hoe vond je het nou, daar wordt helemaal niet bij stil gestaan. Hoe vervelend het ook kan zijn. Waardoor je logischer wijs de volgende keer denkt van 'oh ik zie het even maar niet, want nu niet enzo'. En dat is niet bevorderlijk voor hem. En op dat moment voor jezelf waarschijnlijk wel, maar dat is niet handig.

Nee dus ervaringen delen en hoe je het deed om wel sterk te kunnen blijven staan.

Jahaa en die lijn te blijven volgen. Want dat is het eigenlijk wel. Kijk wij zijn allemaal mensen en ik kan me best voorstellen dat je denkt van he, wat ik ook weleens denk, van nou 'nou even maar niet.' Maar goed daarna zit een ander met de piepers en hij ook. Dus het effect is nul, dus je moet er wel wat mee. En later heb je zelf ook nog een schuldgevoel van ja ik had eigenlijk wel wat moeten doen dus het werkt ook niet. Maar dat zouden we meer kunnen doen denk ik. Meer delen waardoor je dus duidelijker staat. Zelf. De feedback, het sterke punt haha. Ja maar ook delen van, ook gevoelens

enzo. Ja er komt best wel wat bij kijken toch. Als Sjors lazarus is en je loopt je heel de avond het lazarus te werken of ehh.

Ja en zeker ook als hij dan natuurlijk ook nog een gaat smijten met dingen

Jaa joh laatst ook en dan vindt ik het ook lullig. Aan de ene kant ben ik dan blij dat ik geen dienst heb gehad weet je wel en aan de andere kant denk ik 'ooh wat rot, echt rot hoor he, echt lullig' dat is de andere kant.

Ja maar ja dat voorkom je toch niet.

Nee daarom, maar zo werkt het wel.

Ja ja en je gaf net aan, je bereikt hem eigenlijk niet...op dit moment. Je kan hem vaak niet bereiken, wat denk je ervoor nodig is om hem wel te kunnen bereiken?

Ja dat weet ik niet, ik weet echt niet hoe het wel moet. Ik probeer het, maar het heeft ook geen zin om een deskundige... hij snapt het gewoon niet. En is ook nog eens eigenwijs en wil er niet aan. En eigenlijk zoals hij het doet ehm vindt hij het eigenlijk wel goed. En aan de andere kant weet hij ook dat het niet goed gaat, maar hij kan er niks mee. Het oorzaak gevolg ziet hij gewoon niet. Dus hij heeft niet in de gaten dat van als ik nu dit doe dan heb ik straks dat. Als ik nu veel zuip dan kan ik misschien straks niet op mezelf wonen. Nee dat ziet hij niet, want anders zou hij dat misschien kunnen laten, maar dat ziet hij dus niet

Hij kan dus niet handelen naar de toekomst ook?

Nee want hij ziet wel een toekomst maar niet hoe hij daar moet komen

En dat is het moeilijke, want hetzelfde natuurlijk waardoor zijn huwelijk fout is gegaan is... komt door die drank, maar dat ziet hij dus echt niet. Dat is geen onwil, hij ziet het ook niet. En dat benoem ik wel naar hem als hij daarover begint. Ja maar jij dronk teveel

Ja en heb je dan ook het gevoel dat dat bij hem aankomt?

Mwuahh dan gaat hij... ja hij weet dat wel natuurlijk maar hij kan daar niks mee, als ik dat zeg. Maar ik ga het ook niet ontkennen hoor, van nee je hebt gelijk het lag aan haar, ook aan hem. Ook aan haar, maar ook aan hem.

Ok nou dit waren in principe mijn vragen, hartstikke bedankt!

Bijlage 10. Interview met Marion Kiewik

Mijn beginvraag is wat zijn de speerpunten van de training?

Het belangrijkste is is... binnen Avaleijn maken wij gebruik van oplossingsgericht werken, dus dan zijn we op zoek naar de uitzondering waarin zaken niet gebeuren. We kijken niet zozeer naar problemen maar meer naar de oplossing, wat iemand kan doen. Dus dat is al een belangrijke. Nou motiverende gespreksvoering is ook hartstikke van belang. Dat zijn eigenlijk 2 methodieken die heel erg op elkaar lijken ehh he bij motiverende gespreksvoering ga je uit om verandertaal te ontlocken ehh onder andere bij de cliënt om he als de cliënt bijvoorbeeld zegt 'misschien moet ik toch maar over denken om wat minder te gaan gebruiken'. Dat is eigenlijk al verandertaal dus dat zijn eigenlijk belangrijke... Ja goed ook middelenkennis overbrengen is een hele belangrijke want ja je zegt ook altijd van veel cliënten hebben weinig kennis, echte goede kennis over middelengebruik dus dat is ook ehh ja psycho-educatie is ook een erg belangrijk onderdeel van de training.

Ja ok, ja kan je me wat meer vertellen over dat oplossingsgericht werken?

Ja, er zijn hele mooie boeken over geschreven van Frederike Bannink onder andere bij deze doelgroep, dat is een hele goeie. Enn ehh oplossingsgericht werken werkt erg goed bij ehh cliënten met een licht verstandelijke beperking. Je gaat daarbij niet in op het probleem, he wat je eigenlijk in de verslavingszorg, GGZ heel erg veel ziet, het medicaliseren van het probleem. Maar je gaat juist uit van de oplossing, de oplossing zit vaak in de context of in de cliënt zelf. Bijvoorbeeld door middel van een experiment of nou ja goed 'hoe voel je je vandaag?' 'Ik voel me een vijf op de schaal van 1 tot 10' en 'wat zou jij kunnen doen om uiteindelijk van 5 naar 6 te kunnen gaan?' Nou en wat zit dan in die kleine stapjes? Dus op zo'n manier probeer je de cliënt aan het denken te zetten om verandering van zijn leefstijl te bewerkstelligen.

Ok en je zegt ook van nou ja dit is eigenlijk heel erg geschikt voor lvb, wat maakt het zo geschikt?

Ehmm het is een andere insteek, juist vanwege het feit dat je niet op het probleem ingaat, stel dat een cliënt een probleem heeft met alcoholgebruik, dan ga je juist niet zozeer in op dat alcohol gebruik en hoe slecht dat wel niet is, je gaat juist op zoek naar bijvoorbeeld... "zijn er ook momenten waarop je minder gebruikt". Dus dat geeft in één keer een hele andere kijk. Ook voor cliënten, dus de weerstand neem je daarmee eigenlijk weg, dat geldt sowieso voor als je dat gebruikt bij patiënten/ cliënten maar juist ook bij deze doelgroep die al heel vaak te horen heeft gekregen van ehm het is niet goed wat je doet of nou ja afwijzingen hebben ervaren. Dus dat maakt dat het juist zo geschikt is.

Ja je geeft ze dan eigenlijk kracht door altijd van het goede uit te gaan en het positieve

Ja ja ja , je geeft ook hoop, hoop op verandering. Dat is ook een belangrijke. Want als jij als hulpverlener al er van uit gaat van ja het wordt toch niet wat he met een heel scala aan problemen en beschikt over het dossier dan ja dan kun je beter stoppen want de cliënt die voelt wel dat je als hulpverlener er eigenlijk niet zo heel veel geloof in hebt.

Ja ja tuurlijk dat is logisch ja en ehhm bij oplossingsgericht werken is het gebruiken van hulpbronnen ook een instrument om mee te werken. Kan je me dat ook wat meer uitleggen?

Ja ehmmmm wat wij wel eens doen is bijvoorbeeld de ander erbij vragen of bijvoorbeeld ook begeleiders vragen van he als jou begeleider als... als dus eigenlijk een soort cirkelvraag, cirkelredenering en op zo'n manier bevragen van ehhm ehmm "en als het nou een andere situatie was, wat zou je dan doen?" dus ehh op zo'n manier toch kijken naar wat de andere eventueel zou kunnen doen voor de cliënt of met de cliënt.

Ok dus je probeert ook echt vanuit de cliënt zelf ook dingen ehh dat de cliënt zelf het ook bedenkt?

Ja dat is juist de kracht en als ik jou de oplossing biedt of ik zeg tegen jou van 'weet je wat, jij drinkt 16 halve liters bier per dag, jij zou eens 12 halve liters moeten gaan drinken.' Dan zou jij zeggen van 'ja doe ik ben er 16 gewend en daar hou ik me ook aan. Dat is gewoon zo'n klein kratje dus prima.' En als de cliënt uiteindelijk dan zelf zegt van 'goh misschien zou ik minder moeten gaan drinken' dan kan ik vragen van 'goh aan hoeveel zit jij dan te denken?' Dan komt hij uiteindelijk misschien wel op die 12 uit of misschien zelfs wel nog minder. En omdat de cliënt dat zelf bedacht heeft is dat veel effectiever en krachtiger en is de kans ook veel groter dat de cliënt dat volhoudt.

Ja dan is hij natuurlijk ook meer gemotiveerd.

Ja ja en daar zit juist ook de overlap tussen oplossingsgericht werken en motiverende gespreksvoering.

Want ehm ik heb ook even opgezocht oplossingsgericht werken, maar er stond ook dat hulpbronnen dan ook ervaringen en competenties zijn, kan je me een voorbeeld geven van hoe dat in de praktijk gebruikt?

Nou ja ehm ehm als een cliënt dus zoveel gebruikt, nou ja 16 halve liters is wel een mooi voorbeeld omdat ik heel veel cliënten ken die zo ongeveer een kratje per dag wegdrinken. Dus ehh ehm en dan vraag ik vaak van "nou goh heb je dat je hele leven al gedaan, zijn er momenten waarop je minder hebt gebruikt? Hoe zagen die momenten eruit?" Dus je gaat eigenlijk die momenten waarop er minder gebruikt is die ga je eigenlijk highlighten, uitlichten en zou je die situatie opnieuw kunnen bewerkstelligen is dan de vraag he. Bijvoorbeeld ehm bij een man die 16 halve liters gebruikt, dat die een tijd lang gewerkt heeft en nu niet meer. Dan weet je dat werk een protectieve factor is, dus dan ga je met hem op zoek van "zou werk jou helpen, is dat een idee?" om in ieder geval op zo'n manier toch minder te gaan drinken.

Ok dus uit goede ervaringen uit het verleden haal je dan eigenlijk ook van nou wat zijn dan de beschermende factoren geweest en waarschijnlijk ook de risicofactoren dan?

Jaja verveling in dit geval van het voorbeeld is een risico factor. Dus... of negatieve gevoelens of... dus je brengt eigenlijk met de cliënt in kaart wat er aan de hand is maar zonder echt het probleem of 'jij moet minder gaan gebruiken', dat is.... Je kijkt juist naar de uitzonderingen waarop er minder is gebruikt. Dus de cliënt kan het volhouden, hij heeft in het verleden al aangetoond dat hij het kan volhouden.

Ja ok ehm en ja op wat voor manier pas je daarbij dan ook motiverende gespreksvoering toe?

Ja dat is eigenlijk bijna wel op dezelfde manier. Om verandertaal uit te lokken om ehm ook.. maar bijvoorbeeld schaalvragen komt zowel voor bij oplossingsgericht werken als ook in motiverende gespreksvoering en ehm 'hoeveel vertrouwen heb jij erin dat het jou gaat lukken? Heel veel vertrouwen of eigenlijk niet zoveel en wat kunnen we doen om dat vertrouwen op de doen krikken?'

Ja en kan je me een voorbeeld noemen van wat je dan doet om een cliënt meer vertrouwen te geven?

Nou ja door zelf in ieder geval complimenten te geven. Dat is een hele belangrijke en ehh zelf het geloof wel hebben dat het gaat lukken. En bijvoorbeeld met de cliënt af te spreken van nou bij wijze van een experiment, probeer het eens 2 dagen uit om dit en dit te gaan doen en nou ja dan gaan we terug kijken op hoe dat gegaan is. Bijvoorbeeld 1 joint minder per dag te roken te blowen, 'hoe is dat gegaan? Voelde je je toen anders of niet?' of... en als daar dan geen verschil in zit. 'O je voelde je dus niet anders dat is hartstikke mooi, zou je het dan nu uit kunnen proberen om nog een joint minder te gaan roken?'

Ja dus doormiddel van kleine stapjes, en als dat dan een succes is dan...

Ja ja die successen vergroot je natuurlijk uit en daar geef je echt 10 complimenten over en eigenlijk dingen die niet zo goed zijn gegaan laat je min of meer links liggen en daar besteed je ook niet zoveel aandacht aan. Net zoals he dat problematiseren, ja ga niet uitvragen van 'nou hoe is het nou gekomen dat je toch weer hebt gedronken?' Daar zit impliciet een beetje een verwijt in en dat moet je echt voorkomen.

Ja ok en ehm nou ja uit onderzoek is eigenlijk nog niet bekend wat voor effect motiverende gespreksvoering heeft op lvg in de verslaving is het wel ehh..

Ja nou er zijn wel onderzoeken in het buitenland. In Nederland niet, in het buitenland zijn er een aantal onderzoeken geweest met een kleine groep cliënten. 6 of 8 cliënten van die fokkersgroepen, pilotstudies zijn er geweest waarin bleek dat motiverende gespreksvoering eigenlijk effectief is, ik weet niet precies welk onderzoek. Dat zou ik voor je na moeten zoeken, maar het ging over een groepje van 6 of 8 mannen in een forensische setting ehh met een verstandelijke beperking waarbij motiverende gespreksvoering is toegepast volgens de stadia van verandering, he Prochaska en DiClemente. Waarbij ze vooraf hebben gemeten van welke stadia van verandering zitten ze nu. Nou bijna iedereen zat in de voorbeschouwing en aan het eind van de sessies zaten er een aantal in de

overpeinzing of beslissingsfase en een enkeling zat zelfs in de actieve verandering. Dus ehh door middel van zo'n korte module die is aangeboden om...om nou ja via gespreksvoering de motivatie te vergroten is er dus ehh de motivatie vergroot en denken de cliënten na van "nou misschien moet ik toch wat minder gaan gebruiken" ook en te veranderen. Dus er is wel effect en dat heeft met name ook weer te maken met die positieve suggesties en dat is niet...dat is weer niet wetenschappelijk... want wat is het mechanisme daarachter he dat weten we niet goed. En ik denk juist en daar heb ik wel zo mijn eigen ideeën over dat bij mensen met een lvb die zijn best wel vastbaar voor suggestie. He je kunt ze heel veel dingen laten doen en zeggen wat je wil. Ehm daar kun je negatief gebruik van maken. Dat doet veel omgeving van hen he, maken misbruik van de situatie worden, financieel uitgebuit, enz., enz. Je kan als hulpverlener ook gebruik maken van die suggestiviteit noem ik dat wel eens, door juist het hele positieve te bekrachtigen en ook heel veel zelfvertrouwen te geven. Ook omdat het zelfbeeld van heel veel cliënten heel laag is en op zo'n manier dus ehm toch eh meer zelfbeeld meer zelfvertrouwen wat de cliënt dan ook motiveert om te veranderen en ook aanzet tot veranderen en volgens mij is dat ook het werkzame en werkt het juist des te beter voor deze doelgroep omdat ze zich wat vaker wat laten aanpraten.

Ja ja misschien inderdaad wel ja. Ja mijn vraag was ook wat is er specifiek anders in motiverende gespreksvoering naar de lvb'er toe?

Met name taalgebruik, taalgebruik is het belangrijkste ehm ik zeg altijd Jip en Janneke taal en dan 7 woorden per zin. 1 vraag per keer ja ehm als ik soms schaalvragen doe, heb ik.. zeg ik.. het nooit zo out of the blue maar dan heb ik bij wijze van spreke een ladder of 5 plaatjes van zo'n kokend pannetje van nou ehm pannetje is koud tot pannetje kookt over. En op zo'n manier dus aanduiden hoe ze...hoeveel vertrouwen ze erin hebben met een duim omhoog dus de keuze mogelijkheden zijn veel korter, kleiner. Dat is hoofdzaak. Maar voor de rest, de principes blijven hetzelfde. Ja het is gewoon de aanpassing van de gespreksvoering.

Ok ehm nou ja je noemde net zelf al de stadia van gedragverandering, hoe ga je daar ook precies mee om, in de praktijk hoe ziet dat eruit?

Ja je moet niet denken dat de stadia van gedragsverandering een statisch gegeven is ehm want wij kennen ook cliënten die zo van de voorbeschouwing naar de actieve verandering schieten, de ene dag nog weet ik veel hoeveel gebruiken en de dag erna denken nou ga ik stoppen! Heel impulsief he, die impulsiviteit is ook wel een kenmerk van de lvb'er en ehm vervolgens drie dagen erna denken van het is toch niet wat en iemand kan meteen weer terugschieten naar de voorbeschouwing, via de terugval zo ongeveer. Dus dat is geen statisch gegeven en dat betekent dat je dus heel creatief en echt een lange adem moet hebben bij deze cliënten, want ehm wij denken dat sommige cliënten ook weer vaker terugvallen juist vanwege die impulsiviteit en dat gebrek aan zelfinzicht. Dus he een gemiddeld patiënt binnen de verslavingszorg valt 7 keer terug voordat hij aan het eind van de rit is. En ik denk zelfs dat cliënten wel vaker terugvallen, juist de mensen die heel impulsief zijn en toch ook misschien wel ADHD erbij hebben. Terwijl misschien de cliënten met een wat lager IQ, een IQ tussen de 55-50 en ehm autisme spectrum stoornis kenmerken hebben dat die juist veel eerder genegen zijn van als ze eenmaal gestopt zijn, ja dan zijn ze gestopt. Zo ken ik een vrouw van 75 die had gehoord dat roken een verslaving was en toen ze dat hoorde zei ze "ja maar ik wil niet verslaafd zijn". En toe is ze van de ene op de andere dag gestopt met roken en die rookte echt als een ketter, ja misschien wel 2 pakjes sigaretten per dag ja...

Ok he dus eigenlijk is je boodschap met die stadia, ga daar heel flexibel mee om.

Ja, ga ook vooral uit van het laagste niveau van de stadia, dat is een hele belangrijke als hulpverlener willen we vaak iets te snel. Denken wij ook als een cliënt eenmaal zegt van "ja morgen ga ik wel stoppen", van o dan heeft hij de beslissingsfase al bereikt terwijl het misschien een sociaal wenselijk antwoord is en hij zit gewoon nog in de voorbeschouwing maar hij wil jou tevreden houden, dus dat is..ehh...

Dus probeer niet op de zaken vooruit te lopen?

Absoluut niet, nee juist niet bij deze cliënten. Want dan ben je ze heel snel kwijt en dan komen ze in de weerstand en dan dan ja wij hebben echt cliënten gehad die dan waarbij het te snel is gegaan en die zijn dan afgehaakt en die... de eerste 2 jaar willen ze gewoon geen behandeling meer.

Nee ja dat is ook zonde, dat moet je zien te voorkomen.

Ja

Dus belangrijk is echt op het tempo van de cliënt te letten en die te volgen?

Ja

Uit onderzoek blijkt dat een cognitief behandel programma voor mensen met een LVB met licht depressieve klachten wel geschikt zijn. Maken jullie ook gebruik van elementen uit de cognitieve therapie?

Ja eigenlijk de hele leefstijltraining gericht op drank of drugs is echt gericht op cognitieve gedragstherapie en sterker nog, toevallig had ik vanochtend een overleg met Johanneke van der Nagel, psychiater met wie ik veel samenwerk en ehm resultaten scoren, van dus eh ook een soort koepel organisatie voor verslavingszorg die dus de behandelprogramma's toetst, implementeert, protocollert, dat soort zaken die hebben ons gevraagd om de leefstijltraining zoals hij er nu ligt, Lvb proef te maken op basis van de cognitieve gedragstherapie. Dus de cognitieve gedragstherapie is de basis van eigenlijk zowel de versie voor volwassenen zonder verstandelijke beperking als versie voor jeugdigen zonder verstandelijke beperking als een versie voor mensen met een verstandelijke beperking. Dat betekent dat je dingen moet aanpassen. In behandeling 1 op 1 gebruiken we bijvoorbeeld ook heel vaak het G schema, dan kijken we naar de gebeurtenis van hij is op het feestje geweest en iemand heeft teveel gedronken vervolgens he wat voelde je toen, wat dacht je toen, wat was je gedrag toen en wat zijn de gevolgen geweest, dus de 5G's. En op zo'n manier probeer je toch de situatie ehh uit te vergoten en te bekijken van wat is er nou aan de hand geweest en wat maakt nou dat zo'n cliënt zich misschien vol heeft laten lopen of toch ene lijntje cocaïne heeft genomen.

Hmm ja dus dat is de manier waarop je het ook wel gebruikt dan.

Ja ja het kan wel, mits aangepast en taalgebruik dus heel simpel en je moet een situatie nemen die gisteren of eergisteren is gebeurd.

Ja niet te lang geleden.

Niet te lang geleden nee en waarbij je ook gebruik moet maken van he wat vonden anderen en wat zeiden anderen tegen jou? Dus niet alleen wat voelde jezelf, wat dacht je zelf maar ook wat zeiden anderen tegen jou, dan maak je het wat concreter.

Ja ja nou wij hebben bijvoorbeeld een cliënt, ik heb dan ook een interview gehad met de PB-er van die cliënt en die zegt eigenlijk overziet hij helemaal geen gevolgen, dat heb je dan ook met die 5 G's dan ga je ook in op de gevolgen. Nou hij ziet geen gevolgen. Bijvoorbeeld hij is gescheiden door zijn drankgebruik wel. Maar dat ziet hij zelf totaal niet.

Ja dat zijn ook van die lange termijn gevolgen die niemand ziet. Kijk ik bedoel dat is logisch. Sterker nog dat is biologisch te verklaren. As je alcohol gebruikt dan he je neemt alcohol dan neemt je stemming toe, he een beetje lollig en dat soort zaken, totdat de alcohol is uitgewerkt en dan krijg je een beetje dat ehh katerig gevoel, misschien heb je wel een kater. En het blijkt dat je ook biologisch gezien dat je stemming langer negatief is, onder je neutrale lijn van stemming. Ehm heel veel cliënten gebruiken dan weer alcohol om weer vrolijk te worden. Maar wat je dan krijgt is van... ja dit kun je niet zien op de recorder haha. Maar he stemming stijgt, stemming daalt en daalt langer dan dat de stemming gestegen is en eh je neemt weer wat in, maar de piek wordt steeds minder hoog, dat maakt het zo dat depressie en alcohol bijvoorbeeld heel veel samenhangen en je basis stemming je grondhouding ligt dus veel lager he. Het zijn vaak sombere mensen maar je ziet veel van dat soort mensen zien niet de oorzaak tussen somberheid of en het alcohol gebruik. Veel cliënten hebben zelfs al moeite met de gevolgen overzien als het gaat om de gevolgen overzien van een kater. Die kater komt dan door slecht slapen, niet door alcohol gebruik laat staan dat je een huwelijk wat jarenlang duurt een relatie dat je dat toeschrijft aan alcohol gebruik. Dat is een relatie die zelfs normaal begaafde mensen niet maken Dus ja dan kun je wel zeggen van ja hij overziet geen gevolgen, maar ik kan je nog 10 mensen aanwijzen met een normale begaafdheid die ook zullen zeggen van ja het huwelijk was al niet meer goed en ja die drankgebruik ja ach. Ja ik ben gaan drinken juist omdat het huwelijk niet goed was.

Ja dan krijg je een discussie over wat was het begin ennehh..

Ja of 'hij of zij heeft ook altijd wel veel gedronken dus... ja en ik heb ook geen problemen dus ik kan ook weer zo stoppen als ik wil.' Dus dat wordt allemaal weer zo gebagatelliseerd, nou dat is cliënten eigen, maar dat is ook gewoon mens eigen.

Ja maar hoe ga je dan daarmee om in de praktijk, als de cliënt eigenlijk nooit zo de gevolgen...zelfs al met een kater als hij daarvan al zegt, ja dat kwam door het slapen niet door de drank.

Ja ja nee maar dan gaan we dus kijken, van joh heb jij ook opmerkingen gehad op dat feestje 'he van doe normaal of doe niet'... dat zijn dan de dingen die wel heel tastbaar zijn en concreet zijn geweest Ja ok en hoe zou je de positie van de begeleiding tegenover de cliënt beschrijven?

Begeleiders die ehm.. we weten uit onderzoek dat begeleiders heel slecht ehh het gebruik signaleren. Echt slecht!! En ehm zowel wat we weten uit onderzoek op basis van haar en urine analyses, op basis van een vragenlijst en op basis van de begeleiders vragenlijst. Begeleiders scoren het slechtst. En als we de vragenlijst bij de cliënten afnemen, he de SumID-Q dan is dat redelijk representatief met wat we in haar en urine aantreffen dus. Nou ja we krijgen heel vaak de vraag van nou is dat wel zo betrouwbaar om de cliënt zelf te vragen? Ik bedoel die zegt jou niet alles. Maar de methodiek SumID-Q die wij hebben ontwikkeld die maakt dat cliënten echt wel degelijk heel open kunnen zijn over het gebruik. En als wij dus begeleiders vragen, dan zie je gewoon een onderschatting. En in de praktijk heb ik dat ook al een aantal keer gezien dat ehm... we hebben begeleiders bijvoorbeeld ook gevraagd van 'goh wat is de achtergrond of het dossier van deze cliënt?' En via Tactus verslavingszorg wist ik dat die cliënt al de vijfde inschrijving had en bekend was met heroïne, onder andere maar begeleiders zeiden alleen maar dat hij problemen had op het gebied van alcohol en de rest 'dat heeft hij nooit gebruikt dat kent hij niet.' Terwijl..

Dus eigenlijk is het heel slecht in beeld?

Ja heel slecht in beeld, ja ja. Dus ik denk dat begeleiders heel goed moeten gaan signaleren. Echt signaleren, ook daar de training in hebben van waar let je op? Niet alleen aan een alcohol lucht of kleine pupillen want dat zijn van die standaard dingen die je hoort, maar ook ander gedrag ehh anders gedrag tijdens momenten dat er geld beschikbaar is. Eh welke voorwerpen tref je aan in een woning of in een slaapkamer van een cliënt, is hij anders 's ochtends of 's avonds? Is hij anders als hij op verlof is geweest of niet op verlof is geweest? Weet je wel dus je moet veel breder kijken. En je moet ook kennis hebben van de middelen zelf van welke signalen geven welk middel. En er is regelmatig de plank mis geslagen dat het niet ehh... Of medicatie gebruik en het middel dat dat gewoon niet samengaat. Maar als je niet doorvraagt ja... de huisarts die schrijft wel voor, terwijl iemand ook bijvoorbeeld weleens speed gebruikt of alcohol gebruikt. Ja dat gaat... sommige dingen gaan gewoon niet samen. Dus dat zijn echt gevaarlijke... ja ehm ik vindt dat begeleiding ook meer op het niveau van een cliënt moet gaan praten en niet als de boeman ehm moet gaan optreden. Verslaving, he dus in de volledige zin van het woord is een psychiatrische hersenziekte, het betekend niet dat iemand ervoor gekozen heeft om verslaafd te worden. Uiteindelijk hebben daar in de hersenen gewoon verandering van structuren plaatsgevonden waardoor iemand uit zichzelf heel slecht kan stoppen en dat is wel het besef wat veel begeleiders bijvoorbeeld niet hebben. Die zien ook niet hun eigen voorbeeld gedrag. Ik heb begeleiders onlangs nog gehad die zelf hun eigen sigaret gaan rollen en ehh een sjaggie draaien terwijl hun cliënt naast hen daar loopt en net gestopt is met roken en met blowen en echt spontaan trek krijgt he, omdat die begeleider omdat ze buiten zijn even snel een sjaggie draait. Voor straks alvast. En dan hoor ik vervolgens ja dat kan toch geen kwaad. Maar dat kan juist wel kwaad, want die cliënt had heel veel trek op dat moment.

En inderdaad wat je zegt je hebt een voorbeeld functie.

Ja ja ook al steek je hem op dat moment niet op, die handeling. De geur van het tabak maakt dat hij mogelijk wel weer trek krijgt. Dus doe dat gewoon niet waar een cliënt bij is.

Nee dus eigenlijk moet een begeleider veel meer ehm ja op het niveau van de cliënt gaan zitten.

Ja meer coachend, meer ondersteunend in plaats van voorschrijvend en moraliserend, want dat is wat we veel zien. Ook het idee van deze hoort hier niet en hij beïnvloedt anderen negatief, ze zien het als doelbewust gedrag. Terwijl als iemand al jaren lang gebruikt en uit een gezin komt met genetische kenmerken waardoor er al in de genen bijna is vastgelegd dat ehh ja...

Ja dus ook kijk meer naar de achtergronden en niet alleen maar dat de cliënt het expres doet?

Ja nee en maak ook duidelijk samen afspraken. Wanneer een cliënt heel erg onder invloed is dan kan je geen zinnig gesprek voeren. He maar dat kan je met niemand, ga maar eens een zinnig gesprek voeren in een café als het drie uur 's nachts is. Dat lukt gewoon niet. En dat moet je ook niet willen. Spreek dan met een cliënt af wanneer hij het meest nuchter is en dan is dat het moment van gesprek. En dan kun je zeggen van ja dat laat mijn agenda niet toe, maar ja de cliënt kan ook niet zeggen van 'ja ik stop in eens om maar het gesprek met jou te voeren', dus dan ehhh ja hou daar gewoon rekening mee.

Ja ok en nou ja eigenlijk hebben we... ik had nog 2 vragen van hoe wordt er op de redenen en de risico's ingegaan om te drinken? Nou ja in principe heb je dat net wel benoemd. Je gaat naar ervaringen in het verleden, het liefst zo kort mogelijk, en daarbij kijk je ook wat zijn factoren geweest beschermende -en risicofactoren.

Ja en ook een stukje voor en nadelen balans. We hebben daar echt ook kaarten in met foto's erop met voordelen van gebruik en nadelen van gebruik. Voordelen van stoppen met gebruik, nadelen van stoppen met gebruik en ehhh de cliënt kan dat heel goed benoemen. Voordeel van de cliënt is bijvoorbeeld het geld, nadeel van stoppen is misschien wel bepaalde vrienden kwijt raken en als je ze letterlijk in een balans, zo'n weegschaal stopt of een rijtje maakt of foto's onder elkaar legt wat ik ook weleens doe. Dan wordt het heel inzichtelijk, soms kan een cliënt maar één nadeel van het gebruik benoemen. Bijvoorbeeld het kost geld en wel 10 voordelen, 'he het is heel gezellig, iedereen doet het, ik ben losser, kan beter flirten' ik noem maar een dwarsstraat die we veel horen dan is het aan de begeleider van het kost geld verder uit te vragen, 'he dus je kunt dingen niet kopen die je graag zou willen ja dat is een nadeel en de kleding en je kunt niet op vakantie.' nou dan heb je al 3 nadelen in plaats van 1 nadeel geld, dan probeer je het wat te vergroten. Nou zo probeer je altijd dat hij enigszins positief uitslaat dat hij net iets meer nadelen van gebruik heeft dan voordelen. En je kunt dat manipuleren. En dat is wel even een handigheidje die je moet doen he. Want anders denkt de cliënt ook van ik heb maar één nadeel van gebruik, dus het valt ook wel weer mee.

Ja ja waarom zou ik dan stoppen?

Ja

Dus eigenlijk dan de nadelen ga je ook wat concreter maken want dan ga je ook weer... want dat geld is bijvoorbeeld heel groot, dat ga je dan kleiner maken.

Ja of ben je weleens in de problemen gekomen door geld, of heb je weleens ruzie gemaakt om geld, dat ga je dan uitvragen

Ja ehm wat zijn de do's en dont's in de begeleiding naar de cliënten toe die alcohol gebruiken, misbruiken?

Niet veroordelen dat is een belangrijke. Zelf het goede voorbeeld gedrag geven eh dus ook niet op feestjes waar de cliënt bij is zelf wel dat pilsje pakken, nou dat moet je gewoon niet doen. Ook niet uitstapjes naar een bierbrouwerij organiseren, er zijn organisaties die dat gedaan hebben. Ja, ja een leuk uitstapje alsof je naar de Efteling gaat of wat dan ook. Dat moet je gewoon niet doen. Cliënten een soort laatste kans of waarschuwing geven, want dat werkt toch niet, je hebt het ook weleens dat de cliënten een soort contract moeten ondertekenen om te zorgen dat ze dan minder gaan drinken. Nou ja dat contract is a) niet rechtsgeldig en b) is een wassen neus en c) helpt gewoon de cliënt niet in de behandeling. Ga vooral in gesprek over de functie van gebruik, waarom gebruikt iemand? Vindt iemand het lekker of is het de gewoonte vanuit het gezin, nou ja dat is een hele belangrijke. Om wel te doen dus en in plaats van ehm ja om alles bloot te leggen en droog te leggen ja dat ja. Ja gaandeweg heb ik ook wel veel dingen gezegd dus.

Ja inderdaad ook op het positieve gaan zitten en niet op het negatieve. Ehm nou ik heb uit onderzoek gevonden en ehm.. Degenhardt ik weet niet of je die kent?

Ja ja Degenhardt

Ja die heeft ook gezegd dat eigenlijk de behandeling gericht moet zijn op dat stoppen in plaats van dat minderen wat is daarover jou mening?

Ja klopt en dat heeft te maken met de biologische processen als jij mindert dan hou je eigenlijk alles nog in stand. Dus de hele craving, het trek hou je in stand. Je beloond elke keer je hersenen toch met een klein beetje van het middel ehm waardoor het heel lastig is om definitief die beloningssystemen

in je hersenen anders te doen om leggen. En cliënten hebben ook vaak moeite met het minderen omdat ehm ja dat is logisch als jij 2 á 3 pilsjes hebt gehad dan neemt jouw remming sowieso af, dat is bij iedereen. En dat maakt het ja ehh dat je denkt van eentje kan ook nog wel en nog eentje kan ook nog wel en voor je het weet zit je aan teveel. Dus ja dat vergt heel veel zelfcontrole wat heel veel cliënten gewoon niet hebben. Veel mensen met verslaving sowieso niet, dus ja dan vraag je het dubbele. Dus wij zeggen als het enigszins kan gewoon stoppen, dat heeft ook meer gezondheidswinst. Want het is ehh.. Wel is het zo en dat schrijven we ook in ons boek dat ehm het voor sommige cliënten nog niet bespreekbaar is om volledig te stoppen maar wel bespreekbaar is om te gaan minderen. Dat zie je ook weleens bij mensen die roken van nou dan ik begin eerst maar eens met niet te roken op het werk en dan... naja dat kan een eerste aanzet zijn tot uiteindelijk stoppen. Het doel het uiteindelijke doel is om te stoppen want minderen is dan een eerste stap ernaar toe. Maar die moet je dan niet te lang laten doen want geheid als je dat te lang doet dat het gebruik dan toch sluipend weer toe neemt.

We zien wel cliënten die sociaal geïntegreerd kunnen gebruiken maar dat zijn vaak de cliënten die niet echt verslaafd zijn geweest dat zijn de mensen die weleens... nou ja 'binge drinking' bijvoorbeeld hebben gehad en uiteindelijk daarna gewoon sociaal drinken. Mensen die echt al 40 jaar gebruiken die kun je eigenlijk niet meer laten minderen en sociaal laten gebruiken. Dat is gewoon biologisch niet haalbaar ja...

Ja en ook als er geen sprake is van een verslaving, maar ze maken misbruik dan is eigenlijk nog steeds ehh... stoppen is toch het beste?

Ja juist omdat die zelfcontrole zo beroerd is bij cliënten, niet goed is.

Ja dat is bij ons ook af en toe dus.... Welke interventies sluiten naar jouw idee goed aan op deze doelgroep?

eh nou ja goed de aangepaste leefstijltraining vindt ik een hele goeie, die wij ontwikkeld hebben he minder drank of drugs. Dat zijn 24 sessie 12 individueel 12 groepsgewijs waarbij tijdens de individuele sessie een begeleider uit de woning aansluit, dat is een hele belangrijke. Omdat de transfer echt een belangrijk struikelblok is ehm en in de groepsessie dan ook eh juist applausfactoren en complimenten vanuit de groep en een soort band ook ontstaat tussen de cliënten. Dat is wel heel erg effectief. Er is nu ook onderzoek rond EMDR bij craving, je weet wat EMDR is?

Nee

Eye Movement Desensitization and Reprocessing oftewel gebruik maken van stimuli, links rechts, links rechts, tikjes of nou ja taps op de knieën waarbij de cliënt moet denken in dit geval aan een hevig trek moment, cravingsmoment van de afgelopen week. Wanneer heb jij trek gehad? En die wordt min of meer geneutraliseerd door die piepje, die tikjes op de knie waardoor het gevoel van trek afneemt. Omdat het min of meer... ja reprocessing, staat in de naam van EMDR het meer lijkt te neutraliseren. Andere stimuli, dus de tikjes links rechts, taps op de knie dat dat de negatieve gevoelens, in dit geval de craving neutraliseert. Ze weten nog niet precies hoe dat nou werkt en ook de werkzame delen in de hersenen enzo maar... En eh maar het is heel veelbelovend ook voor deze doelgroep. Dus dat is prima maar er zijn echt nog niet zo heel veel onderzoeken naar gedaan. Dat zelfde geldt voor impliciete processen, Reinout Wiers heeft daar het een en ander over geschreven. Een slaaf van het onderbewuste heeft hij onder andere geschreven als boek. Ehm waarbij er ehm plaatjes op de computer wordt getoond. Ehm een plaatje van een bierflesje en een plaatje van een colaflesje. Het plaatje van het bierflesje zit in een horizontaal kader en het bierflesje in een verticaal kader. En de opdracht is om de verticale plaatjes naar je toe te trekken en de horizontale plaatjes, dus de plaatjes waar het bier in staat van je af te duwen met een joystick. Dus dan krijg je... die alcoholisten zijn heel erg gefocust, hebben een soort aandachtsbias op ehm alcohol. Als zij een kamer binnenstappen en er staat een fles wijn, dan zien ze meteen die fles wijn dat is hun focus. En die doe je dus teniet met zo'n oefening met van je af duwen of naar je toe trekken. Als je juist die plaatjes voor cola of die plaatjes voor bier omdraait. En dan krijg je dus dat op zo'n manier train je de reactiesnelheid, je kiest dan langzaam maar zeker steeds sneller voor cola en steeds langzamer voor bier. Dus daarmee die aandachtsbias... doe je op zo'n manier verlagen, verlaag je op zo'n manier. En

dat soort hoopvolle behandelmethodes heb je voor de toekomst daarnaast heb je ook CRA. Community Reinforcement Approach. En ehm dus de beloningen na positief gedrag even heel kort en ehm nou ja dat werkt sowieso erg goed bij mensen met een verstandelijke beperking volgens de leertheorie, het conditioneren dus dat is iets dat je wel kunt gebruiken en volgens mij ook moet gebruiken dus er zijn eigenlijk wel allemaal behandelingen en technieken die je kunt integreren.

Ok en je hebt bijvoorbeeld bij ons binnen de Gemiva een boek of aan de hand van ehm een verhaal van een ander erover te praten, we hebben ook een kickbox met voorlichtingsmateriaal en dat soort dingen zijn dat ook dingen die volgens jou werken?

Ja in zo'n module minder drank of drugs maken we ook gebruik van dat soort spellen zoals het spel trip is een heel mooi spel om te gebruiken. Dus in de hele behandelmodule worden eigenlijk materialen en technieken eh ja erbij betrokken om het maar een beetje speels, luchtig eh normaal maar vooral ook educatief en gedragsveranderend te zijn, want uiteindelijk wil je gedragsverandering bewerkstelligen, niet alleen dat de kennis toeneemt maar gedragsverandering is natuurlijk ook van belang.

Ja dat klopt en... nou ja zijn er ook fases te onderscheiden waarin de verschillende interventies worden ingezet?

Ja je hebt de waaier van haggarty, ehm waarin eh, dat is een interventie waaier, een interventie schema. Je hebt 3 soorten preventie, dan heb je vroege interventie, nou ja de zwaardere interventies en uiteindelijk nazorg. Bij preventie moet je echt denken aan het geven van voorlichting over wat een middel kan doen met je, wat de schadelijkheid is van het middel of wat... dus voor nog niet gebruikende cliënten zou je preventie moeten doen. Voor cliënten die nog niet zo lang gebruiken en meer in de experimenteer fase zitten zou je juist een korte module moeten doen over nou ja goed de voor en nadelen van gebruik en gericht juist op zelfcontrole en sociale vaardigheden. Mensen die wat langer gebruiken en wat steviger in gebruik zitten zou je minder drank of drugs is een leefstijltraining misschien wel gecombineerd met een detox opname. Mensen die nog zwaarder gebruiken, dus de echt verslaafde moet je denk ik eerst beginnen met een detox opname en dan een klinische opname en zo eigenlijk de... Dus je moet goed kijken naar de stadia van gebruik. Zit iemand al lang in gebruik of niet, is iemand zelf nog in staat om te stoppen of ja is het al een zo'n autonoom proces geworden dat je echt medische ondersteuning, detox en echt een klinische opname moet doen? Dat is echt per persoon verschillend. Je kunt niet zeggen van die wel en die niet.

Nee en je kan ook niet zeggen van dat en dat betekend dat hij in die en die fase zit en dus... want dat verschilt natuurlijk ook elke keer.

Ja

Ehm wat zijn volgens jou de knelpunten die de begeleiders ervaren in de begeleiding naar de cliënten toe?

Nou er zijn er heel veel ehm het feit dat ehm het heel lastig is om dit soort cliënten soms te begeleiden, een stukje onbegrip. Dat is een lastigheid want ja als jij een cliënt hebt die... We hebben ook echt cliënten in ons huidige caseload die 24 uur per dag 7 dagen per week onder invloed zijn. Nou ja dat is een knelpunt ehm sommige begeleiders hebben eigenlijk een eigen ethisch oordeel over het gebruik nou dat kan een knelpunt zijn om het goed te kunnen te begeleiden. Als jij zelf totaal niet gebruikt en geheel onthouder bent weet ik niet of je wel de geschikte persoon bent om juist heel open te zijn over het gebruik van de cliënt. He dat kan dus dat is een eehhh... Binnen teams zie je ook wel eens verschillen in team visie. Nou dat maakt het voor de cliënt echt niet makkelijker om goed begeleidt te worden. Dus daarin zit een knelpunt eh het beleid van de organisaties, als een organisatie echt zero tolerance heeft ten aanzien van gebruik. Dan ehm... he het mag gewoon niet en harddrugs tolereren wij niet en dan krijgt iemand een gele kaart en dan iemand wordt uitgeplaatst ja dan wordt heel lastig voor een cliënt om open te zijn en daar gericht op te begeleiden. Dus er zijn tal van factoren die maken dat het lastig kan zijn en knelpunten kunnen zijn. De cliënt zijn eigen kenmerken natuurlijk, de hoogte van niveau is belangrijk, de psychiatrische co-morbiditeit niet te vergeten. Dus als er ADHD is of psychoses of iets dergelijks is dat een hele belangrijke. Dus dan moet je weer afstemmen met de arts, met de verslavingsarts met de psychiater van wat doen we ook medicamenteus gezien, want je kunt niet alles doen dan.

Nee ja en als dan bijvoorbeeld zo'n team niet op één lijn zit hoe ga je daar dan bijvoorbeeld mee om?

Ja dat vind ik echt een taak van zowel de manager als de orthopedagoog die dan gezamenlijk op moeten trekken en in sommige gevallen is het gewoon zo dat de begeleider dan maar even niet in dat team moet zitten of geen deel uit moet maken van de behandeling van die cliënt. Vaak wordt andersom gedacht, de cliënt wordt overgeplaatst. Ik vind dat wel heel makkelijk, de begeleider moet gewoon worden overgeplaatst.

Ja want wat je net ook zei, het is heel belangrijk dat de begeleider ook gelooft in de cliënt en in de krachten van de cliënt. Ook als een begeleider eigenlijk niet meer gelooft dan zou die ook van de behandeling af moeten?

Ja, ja dat denk ik wel. Ik heb toen een project opgezet en mijn medewerker zei toen tijdens de sollicitatie ronde he 'ik wil weten hoeveel geduld mensen hebben.' En ehm waarbij ik echt zeg van ja als jij bij de 432ste keer even enthousiast kunt zijn bij de stop poging van de cliënt. Dan ben je geschikt voor dit werk en anders niet. Als jij cynisch wordt of op een gegeven moment zegt van ja ik moet het eerst nog maar zien dan geloven, ook zo'n uitspraak... ja dan stop maar. Stop maar met begeleiden op dit vlak.

Ja toch kan ik me wel heel goed voorstellen dat dat lastig is. Want zeker inderdaad na de nou ja 300 is nog veel na de 20ste keer zeg je misschien al het zal wel weer. En dan ga je wel snel automatisch zo denken.

Ja de keuze is om dat niet te doen en gewoon te kijken van wat hebben wij van die 19 andere keren geleerd en waarom is het de 19 andere keren niet gelukt en waarom heeft de cliënt een terugval meegemaakt. Wat maakt het dat wij het dan nog niet goed doen.

Ja dus kijk ook echt naar jezelf dan

Ja vaak zie je toch dat het aardig verslapt, de zorg verslapt. De hoeveelheid begeleidingsmomenten worden minder. Ehm wisseling van de begeleider, wisseling van de woonomgeving, wisseling van het werk ehm toch een lastige situatie voor de cliënt een life event voor de cliënt, bijvoorbeeld het overlijden van moeder of vader wat maakt dat het ook weer sneller terugvalt. Ja als je daar dan geen oog voor hebt en ook geen goed risico preventie plan, een noodplan een terugval preventieplan, ja dat komt allemaal een beetje op hetzelfde neer dan ja dan heb je gewoon je werk nog niet goed gedaan.

Nee dus kijk niet alleen naar de cliënt, die houdt het niet vol, maar eigenlijk hou je het zelf ook niet vol dan.

Nee en er zijn echt cliënten die, ik ken cliënten die op dit moment al een aantal jaren in de fase van actieve verandering zitten en nog steeds bezig zijn met 'ik mag niet drinken, ik ben gestopt' ehm dus het is nog steeds geen echte leefstijl van hen geworden he consolidatie en daarmee de uitgang van nooit meer gebruiken, ze zijn nog steeds bezig van 'ja, ja nou moet ik er rekening mee houden, nou mag ik niks drinken.' Die zijn gewoon nog steeds gefocust op... ja daar moet je gewoon rekening mee houden, dat diegene nog steeds hulp nodig heeft. Dan moet je niet denken van we zijn er, hij is al 2 jaar gestopt...

Ja want hij is er nog steeds zo mee bezig, hij heeft echt die ondersteuning nog nodig dan.

Ja

Ja dus ook als cliënten in bepaalde fases zitten, kijk ook naar op wat voor manier die in die fase zit en hoelang het duurt enzo. Ehm ja kan je me in het kort even omschrijven, even een samenvatting geven van wat is nou echt kenmerkend van jullie manier van werken?

Ja weet ik niet,..... ja ik zou het niet weten ja als je kijkt naar wat we anders doen dan verslavingszorg is in ieder geval het veel meer op cliënt niveau, veel meer op herhaling ehm wij gaan ook uit van de cliënt als mens en niet als ding ja trekken het ook wel in het normale. Want het is voor heel veel moeilijk, voor heel veel mensen moeilijk om het gewoon te doorbreken dus wat maakt het dan zo specifiek voor de cliënt. We zeggen ook weleens gekscherend van ehm kinderen, seksualiteit en alcohol en drugs dat zijn eigenlijk thema's niet je niet in verband brengt met een lichte verstandelijke beperking. He 'dat hoort allemaal niet, dat moeten ze maar niet doen', zo. Terwijl ja iedereen schiet dan ook in de stress bij die thema's. Dan denk ik van ja wat is die stress nou, het is gewoon de maatschappij, de wereld. Dus daar hebben wij mee om te gaan en hoe kunnen we dat zo goed

mogelijk doen. wat geloof in dat het anders kan. Samenwerking met de verslavingszorg en psychiatrie, de GGZ dus en een verstandelijke gehandicaptensector dat moet echt veel beter. Dus dat ja dat is echt wel een pleidooi.

Ja ok nou laatste vraag; heb je nog tips voor ons als begeleiders?

Nou ja zie vraag 1 tot en met 20 haha nee ja ga aan de slag, ga vooral doen en ga ervaren hoe het is om dit soort cliënten echt goed te begeleiden. Ehm je kunt wel eerst gaan wachten tot het beleid er is. Nou dan kun je soms echt lang wachten omdat beleidsmakers veel te ver van de werkvloer afzitten, maar ga met zijn 3-en of 4-en... stel een focusgroepje of projectgroepje samen. Het liefst nog van verschillende afdelingen of nog een gedragsdeskundige erbij die enthousiast is en ga gewoon kijken van ik heb Pietje, Jantje en Klaasje in de groep zitten en die gebruiken allemaal en wat kunnen we ermee doen. Wat willen ze zelf en daar gewoon mee aan de slag gaan.

Ja dus ook mensen aanstellen van joh jij houdt het proces in de gaten

Ja ja en begin klein, ga niet denken van we gaan de hele instelling veranderen en het beleid ervan. Zo zijn wij ook niet begonnen we zijn begonnen, echt begonnen, Johanneke en ik, in 2008 met we gaan tellen over hoeveel cliënten er binnen Tactus en Aveleijn sprake is zowel van lvb als van middelengebruik en verslaving. Dat was ons oorspronkelijke project, alleen maar tellen. We hadden een project voorstelletje geschreven voor het management van nou dit willen we graag doen, is dat goed? Krijgen we daar aparte uurtjes voor? Nou dat was in zoverre goed dat het zelfs zo interessant werd gevonden dat een universiteit het plan heeft geadopteerd en vervolgens zijn we begonnen met scholing van medewerkers vervolgens zijn we begonnen met het ontwikkelen van behandelprogramma's en zijn we bezig met preventie. Nou zijn we bezig met zelfhulp en nazorg dus ja het begint klein en dan 5 jaar later ligt er een boek weet je wel. Dat zijn van die dingen die gewoon gaandeweg komen. Maar je moet wel enthousiast zijn voor het thema, een kartrekker hebben dat is ook belangrijk. Gewoon iemand die zegt van ik ga me wel met dit thema bezig houden.

Ja ok nou hartstikke bedankt voor je tijd, superfijn!